

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: Felelős szerkesztő: Kiadja:
VÉSZI JÓZSEF. BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre 7 k. (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes szám Budapest 8, vidéken 10 fillér.

Elintézés.

Budapest, február 13.

(v.) A gróf Zichy János ügye siralmas sorsra jutott: elvetélt szenzáció lett belőle. Még nem is élt és máris meghalt. Bölcsője koporsóvá alakult. Senki sem gyászolja, senki sem siratja. A kimulás ma esett meg a képviselőház ülésén. A karzat izgalmat várta csalódottan oszlott széjjel. Ingerültség nélkül, lázas kitörések nélkül, simán és enyhén folyt le az egész. Ezért ugyan kár volt a lélegzetet visszafojtani. Ez az eredmény zokon eshetett a néppártnak, mely nyilván szeretett volna a zavarosban halászni. De jól esett e töredéken kívül az egész Háznak, mely halásan ismerte el, hogy Széll Kálmán szerencsés tapintata és államférfiúi okossága ilyen hamar s ilyen gyökeresen oldotta meg a kényes ügyet.

Két interpellációt szegezett az ellenzék a kormány mellé. Mind a kettő nagy feneket kerített a dolognak. Komjáthy Béla az arany bulláig nyult vissza. Visontai Soma pedig a Rimler Gyula kékkönyvének diplomátja gyanánt mutatkozott be. Széll Kálmán nem követte az interpelláló képviselőket e szörnyszerű vargabetűkbe, hanem nekivágatott hűszárasan a kérdés magának. És megmondta magyaros őszinteséggel, minden cifrázás és minden himezés-hamozás nélkül, hogy a magyar kormány igen is tudott a trónörökös utitervéről, tudta azt is, hogy kíséretében egy magyar urat is kíván magával vinni, de rábizta a választást, mert nem sejtette, hogy kíséretjéül egy ellenzéki párt vezéréül fogja kiszemelni. Mihelyt pedig megtudta, hogy éppen az következett, amit sejtett, hogy semmi lehetett, tüstént közbelépett figyelmeztetésével, melynek az első pillanatban meglelt a teljes foganatja. Punktum.

Ez a beszéd veleje, s ennél többet, világosabbat, becsületesebbet és alkotmányosabbat a dologról igazán nem lehetett elmondani. A trónörökös személyét hiába vonta bele a vitába Komjáthy Béla. A fenséges ur azért ember, hogy tévedhessen. S ember letére tévedett is. A miniszterelnök pedig azért miniszterelnök, hogy ügyeljen az ország és az uralkodóház érdekeire. Ügyelt is rájuk becsületesen és sikeresen. Ez a siker pedig abban áll, hogy a fenyegető két baj közül a kisebbik állott be. Mert hogy Pétervárot magyar ur nincs a trónörökös kíséretében, ez bajnak baj ugyan. Ámbátor éppen a képviselőház mai vitája felvilágosítja Oroszországot s az egész külföldet két igen fontos dolog felől. Az egyik az, hogy ahol az osztrák és a magyar trón örököse mutatkozik, ott az ő kíséretében Magyarország is képviseltnek kellene lennie. A másik pedig az, hogy a trónörökös Magyarországnak ezt a közjogi jussát nem is vonta kétségbe, hanem csupán téves módon próbálta megvalósítani. Ennél a bajnál bizony sokkal nagyobb lett volna az, ha gróf Zichy János kíséri a trónörökösöt az orosz fővárosba. Mert ebben az esetben kifelé ugyan kidomborodott volna Magyarország külön állami egyénisége, de befelé egészen más domborodott volna ki. Még pedig olyas valami, amit a főherceg ur bajosan akarhatott kidomborítani.

Széll Kálmán ragyogó dialektikával mutatta ki, hogy politikai és diplomáciai jelentősége van ugyan a főherceg útjának, de arról szó sem lehet, hogy ez az utazás a monárchia nemzetközi politikáját akár a diplomáciai, akár a gazdasági vonatkozásban az eddig követett iránytól eltérő, új irányba lódtassa. Az ilyen kezdeket már csak mégis maguk a fejedelmek szokták elintézni; s ilyenkor nem

nehány *Ehrencavallier*, hanem a felelős miniszterek kísérik őket utjukban. Ferenc Ferdinánd főherceg nem is azért ment Pétervárra, hogy a hármasszövetség háta mögött új diplomáciai alakulást hozzon létre, azért sem ment oda, hogy gazdaságpolitikai szövetséget létesítsen az új német vámpolitika ellen. A cár magas katonai méltóság ruházta fel a főherceget az orosz hadseregben. A két udvar közt fennálló meleg barátság szolennis megnyilatkozása volt ez a kitüntetés. Erre a szives adj' Istentemre illő volt épp oly szives fogadj' Istennel felelni. Ezért sietett trónörökösünk a cár fővárosába, megköszönni a neki adott kitüntetést. Kifelé ez az utazás tehát nem valami szenzációs esemény. Gondoskodni kellett ennél fogva arról, hogy befelé se váljon azzá. Pedig tüstént azzá lett volna, mielőtt gróf Zichy János kíséri a fenséges urat az orosz fővárosba. Mert igen találó Széll Kálmán mai finom megkülönböztetése az ellenzéki politikus és az ellenzéki pártvezér között. Ha bármely párt *közharcosa* vesz részt az e fele küldetésben, a választás merőben formális és személyi természetű. Noha ki kell mondanunk, hogy a trónörökösök mindenképp jobban teszik, ha — kivált nemzetközi funkcióknál — környezetüket abból a politikai táborból szedik, mely a korona alkotmányos tanácsadóit, a hivatalos kormánypolitika vezetőit támogatja. Am más színe van a dolognak, ha a trónörökös kitüntető kegye egy ellenzéki párt vezéréül éri. Érthető és menthető az ilyen választás csakis abban az esetben volna, ha az egész országban *senki más* nem akadna, aki a nemzeti reprezentációra alkalmasnak mutatkozna. S még ebben az esetben is meg kellene a trónörökösnek fontolnia, nem tanácsosabb-e minden kíséretéről lemondania, semmint olyast

TÁRCA.

A pénz.

— A Budapesti Napló tárcája. —

Írták: Paul és Victor Margueritte.

— Be van már fogva, kedvesem? — kérdezte Romanisén élénken.

Könnyű, csakis a férjnek észrevehető idegesség remegett a szép, a még mindig szép Romaniséné hangjában. Felsütött haja vörös fényű csillámlott finom ráncokkal borított halvány halántékán, ajka és arca mesterséges szintől pirosított, csinos, kerek, de már kissé erős dereka világoskék muszlin blúzba volt préselve. Ebben a toalettnben így volt felkészülve már reggel kilenc órákor. Nagy munka volt.

Romanise fölemelte a fejét.

— Már be van fogva, sőt már el is ment a kocsi — és udvariasan tette hozzá: — Semmi sem illik neked olyan jól mint egy fehér pikésznokya és egy világos blúz!... Fogadd elismerésemet!... És milyen hamar készen lettél!

Kihullajtotta kezéből az ujságot és egy pillanatra hosszan nézett felesége szemébe. Értették egymást, mert mindkettőjük arca ugyanaz a mosoly futott át, a várakozás, a ravaszág, a bátortalanág kifejezése. Mikor pedig a leányuk, Alice, az ebédő üvegajtaja mögött megjelent, mindketten heves szavakkal törték meg hallgatásukat:

— Még mindig pongyolában! Hisz vendégeink már tízenegy órákor itt lesznek!

— Csak feldiszitod az asztalt virágokkal!

Alice vagy egy másodpercig maliciozus mosolylyal nézett rájuk, aztán jókedvűen mondotta:

— Légy nyugodt, mama, az urak a helye-

men fognak találni!... És te papa, ugy-e segísz majd rózsákat metszeni!

Romanise tiltakozott. Nem, csak végezze el ezt a dolgot egymaga, neki még beszélőnivalója van az anyjával.

A fiatal leány a vállát vonogatta s kötekedő hangon mondotta:

— Mintha nem tudnám, hogy mi beszélőnivalótok van. De csinos legalább az a ti fiatal-emberetek?

Aztán nyugodtan folytatta:

— És biztosak az értesüléseitek? Csakugyan huszezer frankos évi járadéka van? Biztos ez, papa?

— Mochertől hallottam. Azonkívül mind a ketten rengeteg sok pénzt kerestek a fiatalembernek egy csudálatos találmányával. És még több más találmányon dolgozik, egészen biztosra megy velük. Igen, kiesikém, milliomosnó lesz beléd. Ez a Duvineaud egészen jó. Hát még a rokonság! Atyafiságban van a Lacherelekkel. Ezek csupa dúsasztal emberek. És majd csak akad közöttük valami nagybácsi, vagy öreg nagynéni...

Romaniséné megint mosolygott.

— Ha ilyen kilátásai vannak, akkor ez fényes házasság.

— És mialatt Alice a legjobb kedvben a rózsafasorba ment, addig apja és anyja a halál és gyász eshetőségeit mérlegelték, amit közönségesen csak a „kilátások” szóval jeleznek a mindennapi életben, s ezzel minden nyíltágnak kiszedik a fulánkját. „Mi is volna más a házasság — mondotta a fiatal Romanise, ha kedve lett volna a hőselkedésre — mint két család illendőségi, vagy egyszerűbben pénzkérdése? Annál kevésbé gondolt ő ilyes tőprengésekre, mert az egész ügyben az érdekelte őt a legjobban, hogy nem éppen mindjárt, mert az visszariasztó volna, hanem két hét, mondjuk egy hónap múlva ettől a derek Duvineaudtól ötvenezer frankot fog kölcsön kérni. Istenem, az üzlet üzlet. „És végre is”, gondolta

magában ez a tőzsér, „az én ügyleteim nem éppen a legrosszabbak, s a pénz a családban marad.”

Ez a Romanise, aki nagy ipari vállalatokba merészkedett belemenni, azok közé a párisiak közé tartozott, akiknek a vagyonában a látszat sokkal nagyobb, mint az alap. Becsületes ember volt, — legalább nem kapták még rajt semmi helytelen dolgon — pazar életet élt, amelynek egyensulya ugyan nem volt mindig egészen biztos, de kívülől mindig a legnyugodtabb színe volt, noha a szép Romaniséné szakadatlan szükségletei ezer meg ezer váratlan meglepetést okoztak. Nagy gondja volt leányának a jövője is. Alice jólétben nőtt föl és csak gazdag emberhez mehetett feleségül. És ez a derek polgári házaspár, amely az erkölcs megszokott szabályaira esküdött, úgy tett, mint mások, s a társaságban az áldozatára lesett, mint az utonálló az erdei ösvényen.

— Nem öltözködöl? — kérdezte Romaniséné.

— Ez ember az órájára nézett. Tizedfélóra. A kocsi alig ért Meulanba. A pályaudvartól a Villa La Chesnayeig egy jó óra, s ha a vonat nem késik...

— Másfél óránál előbb nem lehetnek itt — mondotta Romanise. — Van még időm.

— És hosszas pillantással nézte meg a kertet, amely a Szajna felé húzódtott, s a folyó vize a lombok között csillámlott. Itt a pavillon, amott a faiskola, arafelle meg a tennispálya. Hányszor járt két év alatt a homokkal beszórt, gondosan tisztított ösvényeken a legkülönbözőbb vendégekkel, egész sereg emberrel, akik között, ha nem is a várva-várt vőre, de legalább a pénzes jóbarátja lesett. És most újra kell kezdenie. Fel-sóhajtott, aztán egy utat fűtőrésztett és így szólt a feleségéhez:

— Ultesd! Alice mellé. És a „nyolcvanhetes” Cortonból mindjárt az első fogásnál tölts.

Tizenegy órát ütött, mikor Romanise a szürke kabátját gombolva lesietett a külső lépcsőn. Fele-

cselkednie, ami a nemzet többségének s az ez által támogatott kormányának hivatalos politikáját dezavualni látszik. Am a trónörökös semmiképp nem hihette azt, hogy gróf Zichy János az egyetlen magyar ur, aki e küldetésre alkalmas lenne. Hiszen jól értesült körökben határozatlan beszéltek, hogy ő fensége gróf Zichy Jánost személy szerint nem is ismerte, mikor válaszára reá esett s hogy a főherceg ur a néppárt elnökét színről-színre csakis akkor látta először, amikor a magyar kormány figyelmeltetésének már megvolt a fogantaja. Így állván a dolog, befelét gróf Zichy János küldetése mulhatatlanul azt a benyomást keltette volna, mintha a főherceg ur olyan politikai iránynyal rokonszenvezne, mely éles ellentétben áll a magyar nemzet túlnyomó többségének akaratával s ő felsége kormányának politikájával. Ezt az odiosus látszatot meghusítani igenis kötelessége volt a kormányának a parlamentarizmus szempontjából s még inkább a dinasztikus érdekek szempontjából. Széll Kálmán és gróf Széchenyi Gyulát a legnagyobb elismeréssel illeti meg, amiért e veszedelmet legott felismerték s a kényes kérdésbe tapintatos, bátor és lojális kézzel habozás nélkül belenyultak.

A tapsok özöne fogadta ma Széll Kálmánnak államférfiúi magaslaton álló kijelentéseit, amelyek a kormányelnök alkotmányos és dinasztikus érületének kifogástalanságáról szolgáltatalt fényes tanúságot. Merjük mondani, hogy ilyen kényes kérdést nagyobb ügyességgel, elegánsabb őszinteséggel, ragyogóbb díszkrécióval még nem oldottak meg soha. Akik azt hitték, hogy vermet ástak Széll Kálmánnak, ámulva tapasztalták, milyen biztosan és könnyedén ugratott át az árkon az ő államférfiúi tökéletessége s rhétori művészetét. Az incidens így közmegegyezésre intéződött el. És holnap folytatódik a költségvetési vita, mintha semmi zavaró momentum közbe sem jött volna.

A lefokozott szenzáció.

— A mai ülésekről. —

Budapest, február 13.

A babonások látni vélték a garabonciást, akinek nyomában fergeteg jár, vihar száguld.

— Baj lesz! Vihar közeleg! — suttogták a folyosón.

sege és Alice már a kocsnál állott s az udvariasságos kifejezéseinek áradata közepett történtek meg a bemutatások. Az előcsarnokon és a szalonon át a terrászra jutottak, s ott folytatták a beszélgetést. Még mielőtt Romanise elérkezettnek látta volna a pillanatot, hogy „az urakat egy kis sétára a kertbe” vigye, futólag kérdő pillantást vetett a feleségére. Az asszony a bizonytalanság kifejezésével fintorította el az arcát.

— Kérem csak előre, kedves Duvineaud ur. És míg áldozatát az úde, zöld pázsit felé vezette, Romanise megpróbálta, hogy rendbe szedje megfigyeléseit. Hát mint olyan nagyon gazdag ember nem valami elegáns ez a Duvineaud! Az automobilisták bankettjén frakkban jobban tetszett neki. Hm! Ez a hátán pecsétes kabát, s a térdnél kikoptatott pantalló nem a legkifogástalanság... Nyilván a gazdag ember hanyagsága, akinek nincs szüksége arra, hogy port hintsen mások szemébe... esetleg keresett egyszerűség...

— De kérem, kedvesem! A kocsi rendelkezésre áll! Milyen kár! Csakugyan? Nem szerencsétlenné bennünket ebédre? Milyen kellemetlen!... Tehát öt órakor. Igen, majd elviszik önöket a vonathoz... De lám, esőngetnek. Az első esőngetés. Szép lassan fölmehetünk.

Utközben a két férfi alaposan tisztába akart jönni egymással s ezenközben az esőről, a szép időről, tájalmányokról, üzletekről beszélgettek. Mikor Romanise az asztalhoz ült, ott tartott, ahol volt... Ez a Duvineaud nem árulta el magát, az bizonyos. Mindenképpen ügyes ember... A dejeuner után még komolyan kivallatja Mochert.

— Egy pohárka Cortont, kedves Duvineaud! És az egész reggeli alatt Romanise örömmel látta, milyen ügyesen fogadja ez a fiatalember Alice figyelmességét. Eleinte kissé talán elfoglultnak és zavartnak látszott, csakhamar azonban észrevehetőleg nekilendült, s szíve mélyéből kacagott. A tőzsér alkalmasnak tartotta a pillanatot a puhatólódására.

— Két sürgős interpelláció már be van jelentve! — hozta valaki a hirt a teremből.

És nyitásgött a folyosó, mint a felzavart méhkas. Csak a néppárt sompolygott nesztelenül és figyelte gróf Zichy Jánost, aki a várható fergeteg egyik érdekessége volna. Még az öreg Zichy Nándor is ott járt a folyosón s nem valószínű, hogy csak azért, mert talán üdvözölni akarta Major Ferencet, aki ma boldog arccal tért vissza a paradicsomba, melyből kiütköztek.

Tíz órakor nagy mozgás volt az üvegteső alatt. Á karzatok rogyásig telve, a völgy zsufolva. S ez az egész sokadalom mozgott, morajlott, mikor gróf Apponyi Albert bejelentette, hogy a trónörökös elmaradt magyar kísérete dolgában két sürgős interpelláció vár a mai napra. Az egyiket Komjáthy Béla, a másikat Visontai Soma akarja előterjeszteni. Mikor az elnök a villamos hangulattal számolva, előzékenyen jegyezte meg, hogy talán nyomban a szokásos déli szünet után rá lehetne térni az interpellációkra, az ellenzék zugva felelt:

— Most mindjárt... napirend előtt...

Ez a kivánság megszólaltatta Széll Kálmán miniszterelnököt. Kérte az ellenzékét, hogy járuljon az elnök javaslatához, mert ő az interpellációkra mindjárt kíván válaszolni, napirend előtt pedig a szabályok szerint határozat sem volna hozható.

— No jól van! — hagyta rá az ellenzék.

De Olay Lajos még kicsikart annyi engedelményt, hogy a déli szünet igazán déli legyen s pontban tizenkettőkor kezdődjék.

— Jól van! — hagyta ezt viszont rá a többség s a vihar ideje most már meg lett volna állapítva. S miután a budgethez éppen Molnár apát felszólalása volt soron, nyugodt volt a t. Ház, hogy a főtisztelendő ur kibeszéli a szükségességét, déliben pedig kegyesen meg fogja engedni, hogy — érdekesebb dolgokra kerülhessen a sor.

S a folyosó babonásai tovább suttogtak a közelgő fergetegről. De már akadtak kitanult parlamentári praktikusok, akik tamáskodtak:

— A bejelentett viharok sohasem szoktak sikerülni. Nem eszik a kását olyan forrón, ahogy főzik. S különben Victorien Sardou csak ért egy kicsit a hatás kieszeléséhez, de ebből a témából Komjáthyval és Visontaival még ő se tudna vihart csinálni.

Persze, egyelőre mégis csak eldöntetlen ma-

— Rég ideje már, hogy nem látta a jó Lacherel tanácsosnét?

Duvineaud bevallotta, hogy nem ismeri a tanácsosnét.

— Azt hittem, hogy rokonok!

— Ó, csak nagyon távoli rokonságban vagyok a montpelliéri Lacherellekkel, akik tudtommal szintén csak távoli atyafiak az itteni Lacherellekkel!

Romanise nagyon komoly lett, a szép Romanisen pedig mélyen elpirult, s nem hallotta már, mit mond neki a szomszédja, az a fehér szakállu kopasz ur, akinek a „nyolcvanhetes” Corton a fejébe szállt.

Mikor a kávé után a likőrre került a sor, Romanise egy szigorú pillantás után, amelyet a lányára vetett, — az tuliságosan szeretetreméltó kezdet lenni Duvineaudhoz, pedig ki tudja, ki lehet! — végre összekerülhetett Mocherrel.

Egy csapásra összeomlott minden. Félreértés volt! Duvineaud kitűnő fiu, a legpompásabb ember. De szegény. Feltaláló, aki éppen most jutott egy szabadalomhoz. Tőkéje? Igen, az kellett éppen neki.

Romanise felháborodása határtalan volt, amikor másnap Duvineaud, akit úgy került mindenütt, mint a veszedelmet, végül elfogta, hogy megpuhítsa — egy fényes üzlet számára. Egy milliót lehetne keresni csekély ötszeker frankkal!... Ötven ezer frank! Na, ez igazán szemérmelenség! S közben elfelejtette, hogy maga is éppen annyit akart Duvineaudtól.

Végre öt óra lett, s mikor a kocsi a nagy faszoron végiggördült és Duvineaud épp oly méltóságos, mint fagyos bucsuzás után eltávozott, a szép Romanisen felsóhajtott:

— Azok a szegény lovak halálra fáradnak! Mintha Mocher nem mondhatta volna ezt meg előre. Ilyen koldus!

Romanise pedig felháborodva tette hozzá:

— Hiszen csak tegye be ide még egyszer a lábát!

radt, hogy eszik-e olyan forrón a kását, ahogy főzik.

Ellenben Molnár apát budgetbeszéd helyett igazán kását főzött. Egyre csak a tótokkal bibelődött s évődött Kubinyi Györggyel, akiről különböző mókás dolgokat próbált a néppárt nagy gaudiumára elmesélni. Hogy Bánffy idejében olyat mondott volna, hogy: „inkább jöjjön Lobkowitz, mint Apponyi!” És a többi. Hát ezekre az évődésekre aztán Kubinyi György, ahogy tudott, vissza is vágott, megmondván, hogy az apát ur voltaképpen utazik rá. Molnár János ezt őszintén be is ismerte, de azt jegyezte meg, hogy azért utazik Kubinyira, mert az mindig ott van, ha ő beszél s közbeszól.

Ivanka Oszkár csöndes malicéval sóhajtott:

— Istenem, oly kevesen érdeklődnek az én beszédei iránt, hogy inkább hálásan kellene fogadnia, ha valaki mindig meghallgatja.

Nevettek a megjegyzésen, mosolyogtak az egész évődésen s a déli szünet elérkezett, de a hangulat már mintha nem is lett volna olyan puskaporos.

De azzá lett mindjárt a szünet után. Még Komjáthy Béla bele se fogott interpellációjába s már csupa harag volt a szélsőbal. Mikor pedig meggyújtotta azt a bizonyos történelmi fáklát, (amelyikkel különben mindent be lehet bizonyítani és mindennek az ellenkezőjét is) mikor tehát ezzel a fáklával kezdett visszafelé világítani, hogy a magyart mindig mellőzték, halálját mindig hálátlansággal viszonozták, ragaszkodását mindig szegénytelen mellőzéssel fizették vissza: hát akkor a szélsőbal tapsolt és éljenzett. De a néppárt csöndes volt, mint éjszaka a templom. Az éppenséggel nem volt az a hang, melynek ő is helyeselhetett volna. Komjáthy egész beszéde a királyi ház ellen hegyeződött ki, ami kivált a szélbéli fiataliságnak tetszett, de a néppárt behuzta a nyakát s óvakodott minden helyesléstől. Sőt úgy tett, mintha oda se figyelne. A szabad- elvűpárt ellenben többször tiltakozó morajjal vágta el a kiélezett filippikát s óvással szót bele az elnök is.

Hogy azonban még ez a paprikás beszéd se csinált valami nagy vihart, az kitetszik abból az általános felbuzdulásból, melyet egy jelentéktelen incidens okozott. A magyar hírlapírók padja fölött elterülő karzatról valaki egy csomó nyomtatványt dobott le, ami a t. Házban már akárhányszor megeseett. Az ípsét zajtalanul el is távolították nyomban, de a ledobott papirlapokért (melyeken különben csak a szocialista kereskedelmi alkalmazottak panaszkodtak el tervezett népgyűlésük betiltását) valóságos hajszó volt. Ez a kis incidens is érdekelte a honatyákat Komjáthy beszéde alatt. Hát nem lehet azt mondani, hogy valami nagyon viharos lett volna a levegő.

No, és ha lett volna valamelyes hangulat, azt is meglehetősen elrontotta a Visontai Soma interpellációja, amelynek megokolását, egy elnyújtott, anti-gyújtó gazdasági fejtegetést, az interpelláló nem tanult be eléggé s jóformán végig olvasnia kellett. Még a szélsőbal is áttért lassankint a csöndes társalgás szórazokozatához mezejére s az az ötven perc, míg a felolvasás tartott, a legviharosabb unalom ideje volt. A t. Ház meg is bosszulta magát, mert mikor Visontai azt mondta, hogy befejezi beszédét, minden oldalról kórusban hangzott:

— Hála Istennek!

Pedig az a beszéd okos beszéd is volt, szépen is volt megcsinálva. De a szélsőbal bántotta, hogy a nagynehezen gyártott műhangulat ez a beszéd megölte, a többséget pedig bántotta, hogy ilyen gazdasági fejtegetések miatt nem hallhatja mindjárt a miniszterelnök kétségtelenül érdekesebb válaszát. Ezt tehát meg kellett szenvednie a szegény Visontainak.

A hangulat akkor tért vissza, mikor Széll miniszterelnök fölemelkedett, hogy a két sürgős interpellációra megadja a választ. Az egész Ház, völgy és karzat, feléje fordult figyelmével. Mit fog felelni? S a miniszterelnök ugyanazon a nyugodt hangon, mely mindig sajátja, fogott válaszába. De elsőben is lefokozta a szenzációt. Nem kisebbítette az ügy lényegét, de kihámozta azokból a szándékos túlzásokból, melyekbe az interpellálók öltöztették. Általános helyeslés közben mutatta

ki, hogy az a nagy perspektíva, melybe Komjáthy a kérdést állította, nem felel meg a kép arányainak. S merőben fantasztikus a gazdasági távlat is, melyből Visontai nézte. A történelmi perspektíva s a gazdasági távlat egyaránt önkényes, hamis, tulzott. A miniszterelnök tehát csak magát a kérdést, a trónörökös elmaradt magyar kíséretének kérdését fogta meg, erről pedig úgy nyilatkozott, ahogy mindig szokott: a történetek őszinte és egyenes foltárásával. Kimutatta, hogy bár a trónörökös utazásának sajtós politikai, közjogi vagy államjogi jellege nem volt, a magyar kormány igenis meg volt nyugtatva, hogy kíséretében magyar ur is lesz. Van ilyen a trónörökös környezetében elég s úgy kellett föltenni, hogy ezek közül kerül ki a magyar kísérő. Nem lévén politika a dologban és hamarosan határozatban el az egész utazás: a magyar kormány nem volt oka a kísérő megválasztásában állást foglalni. Mikor azonban gróf Széchenyi megtudta s az ő révén a miniszterelnök is értesült, hogy a trónörökös választása egy politikai tekintetben erősen pronosziorított parlamenti pártvezérré esett: nem személyi okból, de a parlamentarizmus elvi szempontjából nyomban közölte illetékes helyen aggodalmait és nem hibá. Személyi motívumok tehát nem játszottak a kérdésbe, de a parlamentarizmus érdekeinek megóvása kötelessége volt a magyar kormánynak. Homály nincs a kérdésben, homály nem is marad utána.

A tiszta, őszinte szavak mindenike frenetikus tapsokat váltott ki a többségből. Sokszor még a szélsőbaltól is. Mikor pedig Széll Kálmán beszéde során megemlékezett a királyról, akinek szigorú alkotmányos érzékét pártkülönbség nélkül mindenki hódolva ismeri el, az egész Ház lelkesülten kiáltott:

— Eljen a király!

Gyújtó és minden homályt eloszlató volt ez a válasz. A miniszterelnökhöz sorra siettek a többség legoszloposabb tagjai, köztük talán legelsőnek gróf Andrássy Gyula, hogy hatalmas beszédéhez gratuláljanak. A párt pedig percekig tapsolt és éljenzett. S még egyszer megújult az ováció, mikor gróf Széchenyi Gyula, a másik érdekelt miniszter is odament Széll Kálmánhoz és kezét megfogván, mosolyogva köszöntötte.

Még Komjáthy Béla és Visontai Soma próbáltak valamit megmenteni, ami számukra menthető volt, de a miniszterelnök másodsor is megfelelt s a szenzáció végleg le volt fokozva. Vihar és förtéget pedig nem lett a sürgős interpellációkból, még a névszerinti szavazás is elmaradt, pedig készültek rá...

A képviselőház ülése február 13-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Hegedűs Sándor, Cseh Ervin.

(Bejelentések.)

Elnök bemutatja az igazságügyminiszter levelét, melyben értesíti a Házat, hogy ő felsége Mohay Sándort az igazságügyminiszteriumhoz államtitkárrá kinevezte; ennek kapcsán bemutatja Mohay Sándor levelét, melyben bejelenti, hogy a fenti okból Gyulafehérvár város választókerületének képviselőségéről lemond. Bemutatja Kiss Ferenc képviselő levelét, melyben bejelenti, hogy a szolnoki választókerület képviselőségéről lemond.

(Sürgős interpellációk.)

Elnök jelenti, hogy három sürgős interpellációt jelentettek be nála (Halljuk! Halljuk!), még pedig a jelentkezés sorrendjében, ami ily esetben mérvadó: Komjáthy Béla a trónörökös pétérvári utazása tárgyában; továbbá Várady Károly a tornai közjegyzői állás betöltése iránt és Visontai Soma Ferenc Ferdinánd trónörökös pétérvári utazása tárgyában a miniszterelnökhöz. Kéri a Házat, hogy ezek az interpellációk mindjárt a szokott déli szünet után tételhesse meg. (Felkiáltások a szélsőbaltoldalon: Most! Mindjárt!) Ehhez nem járulhat.

Széll Kálmán miniszterelnök: Arra kéri a képviselőházat, hogy tartsa meg az eddigi gyakorlatot és a házszabályokat, és az interpelláció megtételére a napirend után következő időt tűzze ki. Nemesak abból az okból, mert nem tekintendők helyesnek az elterést az eddigi gyakorlatiattól és a házszabálytól, hanem azért, mert az interpellációkra azonnal kíván válaszolni és a Ház nem is lehetne abban a helyzetben, hogy határozatot hozzon a napirend előtt, mert a napirend előtt határozathozatalnak nincs helye.

Olay Lajos kéri a Házat, hogy tekintettel az

ügy fontosságára, tizenkét órakor kezdjék meg az interpellációk tárgyalását. (Helyeslés.)

A költségvetés.

Molnár János polemizál azokkal, akik hazáruházzal vádolják a néppártot. A néppártiak is vannak oly jó hazafiak, mint a többség.

Kubinyi György: Én más hazafi vagyok! (Zaj.)

Molnár János: Kubinyi egy levelében azt az óbját lejezte ki, hogy inkább tíz pánszláv jöjjön be a képviselőházba, mint egy néppárti. (Derűtség a néppártban.) Ugyanez a Kubinyi mondta, hogy inkább Lobkowitz jöjjön, mint Apponyi, mert Apponyi jessuista. (Derűtség a középben.)

Kubinyi György: Haugság!

Molnár János gratulál Apponyinak ehhez, mert a jessuitákkal való összehasonlítás nem dehonoztató. Kijelenti, hogy a néppártban senki sem indítványozta a konzervatív párttal való átalakulást.

A miniszterelnök nem dicsekedik azzal, hogy megosnálta a kuriai bíráskodást, mert az egy pártközi egyezmény eredménye. Elismeri, hogy a miniszterelnök korrektil viselkedett a választások alatt. De ez nem elég. Mert a közigazgatási tisztviselők büntetlenül folytatják visszaéléseiket. Példákat sorol fel erre vonatkozólag.

Szemére veti ezután a miniszterelnöknek, hogy a főrendiházban a Bónffy-kormányval politikai tisztesség dolgában azonosította magát.

Széll Kálmán miniszterelnök: Általános tisztesség volt az!

Molnár János: Hát ez más? Nem fogadja el a költségvetést. (Helyeslés a néppártban.)

(Személyes kérdések.)

Kubinyi György: T. képviselőház: Egy közebe-szólásra, amelyet Molnár János igen t. képviselő ur beszéde alkalmával reszkirozott...

Förster Ottó: Reszkiroztál? Hát kucsóber vagy?

Kubinyi György: Igen! A néppárttal szemben mindenesetre!

Förster Ottó: Gratulálók!

Kubinyi György: ... azt kiáltottam közbe, hogy én más magyar vagyok, mint amilyen Molnár apát ur. Ehhez jogom volt és megmondom, miért. En nem gyanusítottam többé a néppártot, mert láttam, hogy más irányt folytat most, mint a mivel megkezdte. (Mozgás és ellenmondások a néppártban.) Be fogom bizonyítani. (Nagy zaj a néppártban. Halljuk! Halljuk! Elnök csenget.)

En azt hiszem és ezen incidensből indultam ki és ma is az az én meggyőződése, jelentetem ki akkor, mikor egyszer Rakovszky képviselő urral volt itt egy konverzióm, hogy a monditóktól semmit le nem vonok és nem fogok eltagadni semmit, amit valaha mondtam. Éppen azért azt mondom, hogy én a hazafiságot abban látom, hogy Magyarországnak minden fa, akármilyen csekély hatásköre van is, először megteszi a közebe-szólást, másodsor iparkodik, hogy Magyarországot egy nagy egységes állammá fejlessze. (Helyeslés és tetszés a jobboldalon.) És akkor nekem mindegy — hiszen Veszelyovsky t. képviselő ur is azt mondja, hogy ő jó hazafi — de mondom, nekem mindegy, akármerre járjak hazámat, liberális akár Oroszországba, akár Rómába, (Zaj a néppártban) akár Németországba történik az, én ezekkel soha sem fogok együtt menni. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Ezzel, azt hiszem, hogy ezt az incidens elintéztém. (Helyeslés a jobboldalon. Ellenmondás a néppártban.) Es jogom van hozzá, mert igenis a néppárt keletkezése óta újból felülkerekedett az, amit mi 80 éven keresztül már majdnem megsemmisítettünk. Igen, én ott láttam azokat a pánszláv vezéreket, akik el voltak itélve. Es amit én láttam egyszer, azt sem Rakovszky urnak közebe-szólása, sem Molnár képviselő urnak megjegyzései nem fogják szemem elől és emlékezetemből kitörlni. (Helyeslés a jobboldalon.)

De most átvér a dolog másik részére, úgy látszik, hogy Molnár t. képviselő ur már pályázott rám. (Élénk derűtség.) Ő már számított arra, hogy azzal a kijelentésével, hogy ő olyan hazafi, mint én, nem fogok egyetérteni és hogy közebe fogok szólni. Hiszen különben nem hozta volna ide azokat a trétás beszélgetéseket, amelyeket én folytattam egy urral, akit azóta sohase láttam akit ma ugyan ismerek, de nem tudom, hogy hívják, aki nem tartozik a választókerületembe, nincs is ott választói joga, csak oda jött azzal elem, hogy ne tessék a népet igazni, azt a népet, amely mindig velem ment 36 éven át. Pedig az én ellenjelöltem szintén pánszláv motívumokkal tudott tölem szavazókat elhódítani. Ezt be fogom bizonyítani, megvan írásban. Az én ellenjelöltem azt a bizonyos programot mondotta el a népek, amelyet Veszelyovsky t. képviselő ur itt elmondott. (Mozgás a jobboldalon.) Még a nevét is megdöntöztotta a választás idejére. (Derűtség jobboldalon.) Folytonos zaj és közbeszólások a néppártban.)

Rakovszky István: Nem vessezték ott semmit, mint a Kereskedelmi Banknál!

Kubinyi Géza: Micsoda maliciós dolog az! Ne tessék magánudoljokba beleavatkozni!

Rakovszky István: Es nem magánügy!

Kubinyi Géza: De igenis az! (Halljuk! Halljuk! jobboldalon.)

Kubinyi György: En mint liberális ember, mint egyházamnak inspektora, minden esztendőben meglatogatom az ottani egyházakat és azok papjait. Azt a papot is, mikor telkerestem, nem is kertem, hogy rám szavazzon. csak azt kérdeztem, hogy álnok, kérem. (Általános derűtség.) Hát ha ez olyan neveléses a t. képviselő urnaknak, akkor egész hazámat tudnék arra telhozni bizonyítékokat, hogy Molnár János t. képviselő urak Budapestről érdekelte az, hogy hogy álnok a dolgok az én papjaimnál. (Derűttség jobboldalon.) Kezeim között vannak

az adatok, de én nem szeretek indiakreációt elkövetni, amint tapasztalom azt a néppárt részéről, amely minden privát dolgot megbolygat, idehozza a Ház elé és abból affaire-ét csinál. Az én ellenjelöltem, (Felkiáltások a néppártban: Ki volt az?) egy néppárti képviselőjelölt azt írta annak a plébánosnak, hogy igenis elfogadja a szentmártoni pontokat, csak szavazzanak rá. (Mozgás a jobboldalon.)

Erre nekem az a plébános azt mondta, hogy én nem azt kívánom az urtól, hogy ezt a 12 pontot nekem aláírja, csak ígérje meg nekem ezen pontoknak három tételét. Erre én azt tettem, hogy ha csak egy tételt kívánok is tölem, 10 mandátumot is hozhatnak nekem az urak, még akkor sem fogom azokat a pontokat elfogadni. (Helyeslés a jobboldalon.) Hát én azt hiszem, hogy ezzel meg van magyarázva a dolog. Es most átmehelek arra a két tételre, amelyek közül az egyik igaz és a másira, amelyről tudni fogja az illető káplán ur, mert hiszen én azt sem tudom, hogy hol lakik az illető, hogy nem mondott igazat. (Halljuk! Halljuk!)

Ami azt illeti, hogy amikor elem jött és azt mondotta, hogy uram, legyen öröme abban, hogy néppárti és nem pánszláv az ellenjelöltem, akkor egy trivialis mondattal azt tettem neki, hogy süssé meg magának ezt az ellenjelöltem. (Hosszantartó nagy derűtség.) Inkább tíz pánszlávot, mint egy ilyen néppártit. (Zajos felkiáltások a néppártban: Ah! Ah! Nagy zaj. Elnök csenget.)

Hallgassanak meg, hiszen önök mindig beszélnek, én pedig csak öt percre akarom igénybevenni türelmüket és nem hagyunk kibeszélni. (Felkiáltások a néppártban: Dehogy nem hagyjuk! Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)

Hát ennek az urnak azt mondtam akkor, hogy inkább tíz pánszlávot, mint egy néppártit, mert én tíz nyílt ellenséggel meg tudok küzdeni, de egy alattomossal nem. (Zajos ellenmondások a néppártban. Élénk helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj. Elnök csenget.) Ezt tartom én a hazafiságról és amit elmondiam, az való.

Már most átvérrek arra az indiakreációra, amit a vitába belehoztak. (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) Aki ismeri a Felvidéken ezeket az elferdített állapotokat, aki tudja azt, hogy mit csinál a néppárt ott a néppel. (Zajos felkiáltások a néppártban: Ah! Ah! Felkiáltások a jobboldalon: Ugy van! Ugy van!) az az ember igazán nem tud magán uralkodni. Mikor odajön hozzám egy olyan felvidéki ember és azt mondja nekem: „Uram, nagyon tiszteljük, szeretjük önt, magára szavaznánk, de az új vallásra nem tudunk áttérni.“ (Zajos ellenmondások a néppártban. Felkiáltások a jobboldalon: Ugy van! Ugy van! Nagy zaj. Elnök csenget.)

Igy adja elő ezt ott valamennyi pap, ahány csak van. (Zajos felkiáltások a néppártban: Nem igaz! Hazugság! Folytonartó nagy zaj. Elnök csenget.)

En csak azt mondom, ami megtörtént; ha szükség van az igen t. néppárt elnöknek, hogy vezérelnek rá, akkor hozhatok kétszáz aláírást is. (Zajos ellenmondások a néppártban.) Néppártiak aláírását, akik arról tanuskodnak, hogy ők azt hiszik, hogy ez a szabadelvűség egy felekezett és nekik a vallásukat ott kell hagyni és újat felvenni.

Ernest Sándor: Nem áll! (Ugy van! Ugy van! a néppártban.)

Kubinyi György: A képviselő urnak is olyan vidékről tetszett jönni, ahol nem tudják, mi a luterán és mi a liberál. A paraszt azt nem tudja és azt mondják nekik a papok, hogy a liberál az még rosszabb, mint a luterán. (Nagy derűtség a jobboldalon. Zajos ellenmondások a néppártban. Folytonartó zaj. Elnök csenget.) Hát hagyjuk abba. Ha szükséges, bizonyítékokat fogok hozni arra nézve, hogy ez így van. Hát ez el volna intézve. (Élénk helyeslés jobboldalon.)

Már most átmegegyek ennek a dolognak a második részére, amit az a káplán ur mondott és ami nem igaz. (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) Mert igaz ugyan, hogy ő kérdésre vont engem, hogy mondtam-e azt az igen t. elnök ur 6 nagyméltósága, gróf Apponyi Albert ur felől annak idején, hogy inkább jöjjön Lobkowitz, mint Apponyi. Igaz, mondtam. (Nagy derűtség a néppártban és felkiáltások: Nohát! Nohát!)

Hát az se tetszik a képviselő urnaknak, ha az ember nem ad nekik igazat és az se, ha az ember igazat ad nekik. (Folytonartó derűtség a néppártban. Felkiáltások a jobboldalon: Halljuk! Halljuk! Nagy zaj. Elnök csenget.) Amit egyszer elmondiam, annak mindig állók és ma is kijelentem azt, ami igaz és valótlán dolgot sohase tudnék a nyilvánosság előtt elmondani (Nagy zaj.). Hogy én azt mondtam volna, hogy jessuista, azt tagadom, az hazugság, az nem igaz, tessék neki megírni.

Molnár János: Fog a olvasni!

Kubinyi György: Es ami azt illeti, hogy én akkoriban azt mondtam, amit tetszett említeni, én azt elintéztém 6 nagyméltóságával. (Nagy derűtség a néppártban. Felkiáltások a jobboldalon: Mi nevetni való van ezen?)

Förster Ottó: Az, hogy a közvéleménye ez a dolog!

Kubinyi György: Másrészt én nem tudom, hogy a néppártnak nem inkább tetszenék-e, ha a néppárt, teszem tel, a felsőháznak valamelyik apját ide ültethetné a miniszterelnök székbe (Felkiáltások a néppártban: Mit mond?), valamelyik papi méltóságot, amint hogy arra is dolgozik a t. néppárt. Miért ne lett volna tehát szabad nekem azt kívánnom, pláne az akkori időben, hogy ide jöjjön Lobkowitz a főrendiházból? (Zajos derűtség a néppártban.)

Papp Zoltán: Ugy is azt kívánjuk!

Kubinyi György: Es kérem, én ezt is meg fogom magyarázni. (Folytonos zaj. Elnök csenget.)

Krassnay Ferenc: Lobkowitzot kívánják ide! Kubinyi György: Akkoriban olyan hallatlan dolgok történtek a Házban, hogy én azt tartottam, hogy igenis, sokkal jobb volna eloszlatni ezt az or-

szágyulást, mint ilyen házzal tovább tárgyalni. Én ezt így gondoltam és én ezt így megmondtam 6 nagyméltóságának is (Derűtlenség a néppárton.) és ha ebből legyvert akart kivácsolni, hogy ezt a pártot megbontsa, vagy hogy azt egyenletességtől szítsa, az Molnár apát urnak nem sikerült. (Élénk derűtlenség a néppárton, éljen és taps a jobboldalon.)

Papp Zoltán: Lobkowitznak tapsolnak! (Nagy zaj.)
Molnár János: En igazán csak személyes kérdésben fogok felszólalni és azért nagyon röviden, alig három percig fogom igénybe venni a t. Ház türelmét. Először azt akarom kijelenteni, hogy azt az ellenjelöltjét a képviselő urnak, akiről szó volt, de akit meg nem nevezett, t. i. Choichulus esperes urat, talpig tisztességes embernek ismerjük. Azt, amit mond, hogy aláírta, vagy igazságot adott a törzsi pontoknak, azt én először kétségbe vonom (Helyeslés a néppárton.); másodsor pedig kijelentem, hogy, ha ez tényleg megtörtént és ha mi azt tudtuk volna, akkor mi nem fogadtuk volna be a pártba. (Élénk tetszés a néppárton.)

Ivánka Oszkár: Minden ilyen exkommunikálni kellene! (Élénk felkiáltások a néppárton.)

Elnök (Csenget): Csendet kérek!

Molnár János: Másodsor, t. képviselőház, a t. képviselő ur Guna Pál segédlelkész...

Kubinyi György: Hogy hívják, kérem?

Molnár János: Ismeri a képviselő ur!

Kubinyi György: Nem ismerem!

Molnár János:... Guna Pál káplán ur levelét illeti, annak itt egyik passzusát, amelyben elmondja, hogy mit mondott Kubinyi képviselő ur a Ház igen tisztelt elnökökről, ennek az igazságát kétségbe vonja, valamint az első, általam citált tételét is különféleképpen variálja.

T. képviselőház! Én nem disputálok. Én csak azt mondom, hogy relata retuli et auctorem, vagyis csak azt olvastam fel, amit nekem írtak, nem vitattam az igazságot. Harmadsor, hogy Lobkowitzra vonatkozólag milyen nézetben volt a t. képviselő ur, az én rám nem tartozik, hanem miután már beismertem, hogy csakugyan igaz az a szó, amelyet neki szája adunk, az nagyon jellemző reá nézve. (Ugy van! Ugy van! a néppárton.)

Végül a legszemélyesebb kérdés az, amelyet a t. képviselő ur felvetett, azt mondván, hogy én pályáztam rá. Különösen azon képviselő urak, akik a múlt ciklusnak is voltak már tagjai, láthatták, hallhatták és tapasztalhatták, hogy, amióta csak ebben a Házban legelőször beszélttem, 1896. óta, bacsak Budapestben volt Kubinyi képviselő ur, mindig itt volt beszédem alkalmával és közelemben férfőzve, minden beszédemet szakadatlanul, folyton közbeszólásokkal zavarta. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

Ivánka Oszkár: Kevesen érdeklődtek annyira beszéde iránt, mint éppen Kubinyi! Készítenék meg neki! (Zaj.)

Molnár János: Én azt a levelet, melyet ma felolvastam, már három-négy hónapja birom. Megvallom őszintén, azért hoztam magammal, hogy azon este, ha Kubinyi képviselő ur ismét zavar...

Kubinyi György: Ezt mondtam csak!

Molnár János:... ezzel a cukervilág kedveskedem neki. Nem is vontam tehát kétségbe, hogy nincs igaz, hanem azért keltem fel, hogy elmondjam, hogy csakugyan igaz az a amit keresett, azt meg is találta. (Helyeslés a baloldalon.)

Elnök az ülést tíz percre felfüggeszti.

Szünet után:

A trónörökös útja.

Komjáthy Béla: Egy sajnos esemény történt a napokban, amely esemény mindnyájunknak méltó aggodalmát keltette fel; a multiból merített szomorú tapasztalatok keltették fel a nemzetben az aggodalmat a jövő iránt. Századokon keresztül tapasztalni kellett a magyar nemzetnek, hogy dacára törvénytelenségének, dacára az államtól iránt való odaadó hűségének és ebből az eszméből kiindulva sok lemondásának, a viszonzás nem a szeretet, nem a ragaszkodás, nem a nemzet jogainak elismerése. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) És azok, akiknek a hatalmat mi adtuk, akiknek hatalma mi töltünk ered és akiknek a hatalmat mi tartottuk meg, azok a nemzettel ellentétes állást foglalnak el. Ennek a szegény nemzetnek századokon keresztül egy törekvéssel szemben kellett sikra szállnia, hogy megmentse a nemzet jövőjét, önmegmentését, tisztességét és becsületét. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Elmondhatom, hogy nincs a világnak nemzete, amely odaadott hűséggel viseltetett volna az államot iránt, mint a magyar, és nincs nemzete a világnak, mely a történelem tanúsága szerint a megérdemelt hála helyett annyira hálatlanságot tapasztalt volna. (Igaz! Ugy van! Élénk helyeslés és taps a szélsőbaloldalon.) Ha történelmünket vizsgáljuk, történelmünknek minden lapján találkozunk a hálatlansággal. Sohasem becsülték meg ezt a nemzetet. Nem respektálták jogait, kijátszották igazait, és elorsvasztani igyekeztek erejét. De azért, ha a veszelő azokat környékezte, akik így bántak a nemzettel, akkor a hízegés szava mindjárt előállt, akkor az ígéreteknek halmozásával találkozunk, akkor az eskü csak úgy járta, de miért? Hogy újabb hálatlanságnak, újabb csalódásnak legyenek ki bennünk. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Emlékezzünk régiókról. Emlékezzünk arra, hogy midőn a XIII. század vége felé — akaratlan megyek vissza, mert, fájdalom mindig egyforma az irányzat — ennek a magyar nemzetnek hősiessége és bátorsága Habsburgi Rudolfnak a hatalmat kezébe adta, mikor a magyar nemzet odaadta azt a családát urra tette: rövid egy pár esztendő múlva, 1290. év augusztus hó 31-én ugyanaz a Habsburgi Rudolf Magyarországot, mely neki vitéségével és áldozatosságával a hatalmat adta, hűbérének jelentette ki és azt, mint köztudomásos feltevésem, fának adományozta, egyszerűen ráfogta, hogy ő jelen volt akkor, mikor IV. Béla követe II. Fridriknek megígérte, hogy elismeri a német birod-

lommak felsőségét, ha a mongolok ellen segíti. Tudjuk, hogy ez nem igaz, azt is tudjuk, hogy nem segítették meg ezt a szegény embert, de azért a követeléssel előálltak és a hálatlanság ott kezdődik, midőn ennek a családnak utódai később megint a magyar oadaadás, a magyar szeretet által ennek a nemzetnek lefélé váltak. Hiába mondta I. Ferdinánd egyik levelében, hogy neki oéja ezt a nemzetet nyelvében, erejében és igazaiban megtartani; tudjuk a történelmet, ő maga is megelégedett ígéréstől. Mert utána Miksa császár az augsburgi gyűlésen nyíltan kimondta, hogy „nemesak én törökben Magyarország beolvastására a német birodalomra, de még utódaimnak is meghagyom, hogy erre törekedjenek.”

Ennek bizonyosságát látom én abban a tényben, amelynek ötletről Pérdést akarok intezni az igen t. miniszterelnök urhoz. Az ország egész közvéleménye, pártkülönbség nélkül, aggodalommal vett körül tudomás, hogy estei Ferenc Ferdinánd főherceg ur az orosz cári udvarnál tett látogatása alkalmával Magyarországból senkit sem vitt magával. Nem szabad elfelednünk, t. képviselő urak, hogy Ferenc Ferdinánd főherceg urnak kettős jellege van. Várománya a magyar trónnak, várománya az osztrák trónnak. A magyar nemzet önállósága megköveteli azt, hogy akkor, amidőn a magyar trón örököse bárhol megjelenjen, megjelenésében és kíséretében a magyar állam önállósága, Magyarország függetlensége nyilvánvaló legyen és kiomborítottassék. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Minden, ami ezzel ellenkezőleg történik, a magyar állami eszmének fumiálása, a magyar nemzet önértékének arcul csapása. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Mert akár egyszerű udvariassági aktus volt az látogatás, akár, mint mondják, politikai háttérrel bír, az tökéletesen mindegy, mert idegen hatalomnál a magyar trónörökösnek mint ilyennek kell megjelennie, és idegen hatalomnál a magyar állam különállásának, önállóságának kiomborítását elmulasztani nem szabad. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) A karzatról papirokat dobunk a terembe. (Zaj. Halljuk! Halljuk!) Annál inkább sérelmes tehát ez a tény, hogy Ferenc Ferdinánd főherceg ur látogatásánál magyar részről senki sem volt kíséretében, mert amint a hírlapírók közlik, ami még eddig megcáfolása nem talált, ezen látogatás előkészítése bizonyos változásoknak, melyeket a magyar állam politikai összeköttetésében terveznek. Sőt az sincsen kizárva, amint ugyancsak a hírlapokból értesülünk s ami szintén nem talált megcáfolásra, hogy még a közgazdasági téren való összeköttetésekben is változásoknak nézhetünk elébe.

Méltán aggodalmat kelthet tehát, t. képviselőház az, ha ily körülmények és esetek között nincsen senki, aki a főherceget magát is informálja, mert fájdalom, az az ur nem oly nevelésben részesült, nem is tanították arra, hogy Magyarország érdekeit ismerje. Magyarország jogait tudja. (Élénk tetszés. Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Pedig első sorban arra kellett volna oktanni. (Zajos tetszés és helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Olay Lajos: Csehi beszél! Magyarul nem tud! (Zaj.)

Komjáthy Béla:... mert nemesak ő rá, de nagyon kevés kivétellel századokon át, minden trónörökösünkre elmondhatjuk azt, hogy törvényeinket nem tudják, szokásainkat nem ismerik, aspirációkkal ellentétes irányban neveltek, és minden törekvésük, minden irányuk a nemzeti önállóság megtörésére irányul. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

De hát lehet-e azon csodálkozni, t. képviselőház, ha a t. főherceg urak, akiket tisztán kizárólag katonáknak nevelnek, akiknek talán a nemzet történelmében mélyen bepillantani rangjukon alul is van, de nem is szokás, akik a tudományosság terén magukat kiművelni a katonádságra miatt talán nem is képesek, mond, lehet-e csodálkozni, ha ezek talán így gondolkoznak, mikor ott ül az osztrák államban még tudós emberek is, még a mai világban is, csak a legközelebbi multban is irnak munkákat, amelyek Magyarország önállóságát, Magyarország alkotmányát, Magyarország törvényeit megtagadják és úgy tüntetik fel ezt az országot, mintha ez az ország, midőn jogait követeli, midőn törvényeinek végrehajtásáért küzd, fellázadna a törvényes íleg ellen. Csak most, másfél esztendő előtt jelent meg egyik német tudósunk munkája, amely egész határozottan elfogadja azt, hogy Magyarországnak 48-iki alkotmánya nem volt konstitucionális, az rendi alkotmány volt; azoknak a magyaroknak, akik ott részt vettek, nem volt joguk törvényt alkotni, csak legfeljebb könyörögni és kérni valamit az állam felettől. (Zaj a szélsőbaloldalon.) Egész tudományosan igyekszik bebizonyítani, hogy a bécsi központi hatalomnak mindig joga volt a magyar ügyekbe betekinteni és azt tanítja, hogy mikor 1804-ben az osztrák császári címet felvette Ferenc, az ősszes, a Habsburg uralma alatt levő országoknak külön közjogi titulusa és önállósága megsemmisült.

Akkor, mikor így tanítják Magyarországot jogait és törvényeit, mikor meghamisítják a tényeket, akkor még inkább szükség van arra, hogy azokat, akik a törvény által hivatalosan lesznek Magyarország felett uralomni, Magyarország felett kormányozni, megtanítsuk ennek a nemzetnek törvényeire és rákényszerítsük a törvények tiszteletére. (Zajos tetszés, helyeslés és taps a szélsőbaloldalon.)

T. képviselőház! Ha valaki szívére teszi kezét és ha őszintén akar beszélni, ha nincsen fészélyezve semmi oldalról, ha csak a hazát, ha csak a nemzetnek jövőjét látja szemei előtt, akkor csak olyan jövő iránt lehet bizalommal, amelyet alkotmányunk, nemzeti büszkeségünk, állami önállóságunk iránt kellő érteket tanúsító tényezők készítenek elő. Kérdelek akárkitt ebben a Házban, az egész országban, mondja valaki a történelem után azt, hogy azt a főherceget lehet-e ilyen tényezőkkel tekinteni? (Hosszantartó zajos tetszés, helyeslés és taps a szélsőbaloldalon. Nagy zaj a jobboldalon.)

Elnök: (Csenget. Hosszas, élénk éljenzés a szélsőbaloldalon.) Kénytelen vagyok a t. képviselő urat

figyelmeztetni, (Halljuk! Halljuk! Zaj a szélsőbaloldalon.) hogy olyan feltetésnek kifejezése, mintha a magyar trónnak örököse a magyar alkotmányt, az ország-nak törvényes jogait tiszteletben nem fogná tartani, parlamentáris szempontból nem helyes és nem engedhető meg. (Hosszantartó élénk helyeslés a jobboldalon és a középben. Hosszantartó, zajos felkiáltások a szélsőbaloldalon. Eljön Komjáthy!)

Olay Lajos: Igazat mondott! Magyarul se tud beszélni a trónörökös! Igazat mondott! (Zajos felkiáltások a szélsőbaloldalon: Eljön Komjáthy! Taps a szélsőbaloldalon.) Tanuljon meg magyarul beszélni a trónörökös első sorban! (Nagy zaj.)

Komjáthy Béla: T. képviselőház! A magyar nemzetnek és jövőndobeli királyának egy közös érdekük van (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.), hogy ismerjék egymás jogait és tiszteljék egymás jogait. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Madarász József: Es beszéljenek magyarul és érezzenek magyarul!

Komjáthy Béla: És hogyha a békés együtt-élésnek alapjait akarjuk megteremteni a nemzet és a király között! akkor a magyar kormányának, azt hiszem, nagy feladata, nagy kötelessége van: a trónörökösét nemely dolgokban felvilágosítani. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Jó lesz a trónörökösnek, akire mostani királyunk halála után, amit az Isten távol tartson a nemzetől, a trón vár, — nem tudom, tudja-e azt — arról felvilágosítani, hogy maga az örökösödési jog merről nem teszi őt a nemzet urává és királyává. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Jó lesz felvilágosítani őt a t. kormányának arról, hogy Magyarország törvényei és alkotmánya szerint, bár az uralkodó halála után a trónörökös úgy Ausztriában, mint itt minálunk, azonnal megkezdje uralkodását jó lesz őt felvilágosítani arról, hogy az országban a törvényes király jogait csak akkor gyakorolhatja, ha hitvelettel ad ki, ha a törvényekre megesküszik és magát megkoronáztatja. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Fel kell világosítani azt a trónörökösöt, hogy Magyarország önálló és független állam, fel kell világosítani, hogy ez a nemzet hűségese szokott lenni, hűségese törvényes királyához...

Madarász József: Es az alkotmányhoz!

Komjáthy Béla: Jó lesz felvilágosítani őt a magyar kormányának arról, hogy amidőn a magyar nemzet azt mondja, hogy a legelső magyar ember a király, ez mit jelent. Azt jelenti, hogy annak a királynak magyarul kell gondolkoznia. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) hogy annak a királynak, aki hatalmát e nemzetől veszi, ezt a nemzetet meg kell becsülnie és csak akkor várhat hűséget, akkor várhat joggal odaadást ettől a nemzetől, hogyha maga részéről a törvényeket tiszteli és megtartja. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Jó lesz felvilágosítani a főherceget arról, hogy az ő leendő hatalma, koronájának lényege csak egy elégedett Magyarországon épülhet fel. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Jó lesz felvilágosítani arról, hogy amely percben a nemzet elégedetlen, amely percben a nemzet látja, hogy jogait uem respektálják, amikor azt látja, hogy önértékét lábbal tiporják, az a nemzet nem fog neki erőfát adni, dicsőséget nagygyá tenni, mert az a nemzet habár hűségese királyához, de hűségese szabadságához, hűségese jogaihoz és az ország alkotmányához is. (Élénk helyeslés a baloldalon.) Hát, t. képviselőház, jó lesz felvilágosítani arról, hogy nincs a világnak nemzete, amely olyan hü alattal tudjon lenni, mint a magyar, amely áldozatkészebb legyen, mint a magyar, de egyuttal figyelmeztetni kell, hogy bár a nemzet jogait megóvó 1222. törvényeink 31. §-ának végzáróként eltorlótta a nemzet, de, ha jogainkat lábbal tiporják, ha arcul ütök önértékünket, akkor az a záradék lesz irva kardjainkba és annak érvényét so- gyan báloldalon.) Ez a nemzet élni akar, ez a nemzet élni fog.

Legutóbbi esemény, t. képviselőház, erős aggodalmakat keltött fel lelkünkben. Nem tudom, ki a hibás, csak a tényeket látom. De annyit érzek, annyit tudok, hogy ennek a nemzetnek a sérelemért elégtételt kell adni, ennek a nemzetnek biztosítékot kell nyújtani az iránt, hogy többé ilyen visszaélés nem fog előkövetteni. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

A következők interpellációt terjeszttem be: Köztudomás szerint Ferenc Ferdinánd főherceg, a magyar királyi trón várománya, a közel-múlt napokban az orosz cári udvarnál látogatást tett.

Ezen ténnyől kiindulva, kérem a m. kir. miniszterelnök urtól:

1. Résztvevő-e a magyar miniszterelnök útján a magyar kormány ezen látogatás tervének és részleteinek megállapításában?

Gyakorolta-e azon alkotmányos befolyását, mely törvényeink szerint a magyar kormányt megilleti és amelynek gyakorlása kötelessége is?

2. Igaz-e az a hit, hogy a megnevezett főherceg ur a magyar kormány egyik tagját, a felség személye mellett minisztert, midőn ez nála ezen ügyből kifolyólag jelentkezett, nem fogadta el és így alkotmányos jogának és kötelességének gyakorlásában megtagolta.

Visontal Soma a pétervári utban a hármasszövetség gyűlése előtt látta. A fogadtatás tüntető volta is ezt bizonyítja. De az utazás jelentősége és oéjái felől felvilágosítást óhajtaná szerezni s ezért a következő interpellációt terjeszti be:

1. Ferenc Ferdinánd főherceg ur pétervári látogatása és az ezzel összefüggő kiváló politikai küldetés előkészítésében, oéjainak megállapításában érvényesítette-e a magyar kormány a miniszterelnök ur útján a magyar érdekek szempontjából azt a befolyást, melyet az alkotmány az 1867. évi XII. törvényeink 8. §-ában úgy az általános keltéji politika irányítására, valamint e politika folyamánként jelentkező külpo-

litikai és diplomáciai tényekre nézve a magyar kormányzat biztosít?

2. Azon helyzetben van-e a t. miniszterelnök ur, hogy a trónörökös pétervári látogatásának céljairól az Ausztria-Magyarország és Oroszország között netán létrejött megállapodásokról felvilágosítást adhatna; hajlandó-e erre és nyújthat-e megnyugtatót abban az irányban, hogy semmi olyas nem terveztek és megállapodás tárgyát nem képezi, a mi Magyarország különböző politikai és sajátos közgazdasági érdekeit sértheti?

3. Vajjon Ferenc Ferdinánd főherceg ur diszkrisztóben miért nincsen Magyarország közjogi helyzetének és külön államiságának reprezentálására magyar kisérső?

Az alkotmányos miniszter felelősségének és kötelességének tudatával képes-e a t. miniszterelnök ur e mulasztásért feleletet állni?

(A miniszterelnök válasza.)

Széll Kálmán miniszterelnök! T. képviselőház! Nem annyira a kérdések, melyeket az előttem szólott t. képviselő urak hozzám intézni s ivestekedek, képeznek a maguk tartalmában vádiratot, mert teljesen és minden ízében jogosultnak tartom, ha kérdést tesznek ebben az ügyben, de beszédjeikben, melyekben már előre oly módon vádolnak, még mielőtt a választ hallották, feltételek alapján, melyek, amint lesznek szerencsés kitérjenek, nézetem szerint nem állnak meg, úgy, hogy ezen vádakkal szemben részemről nem akarok kéni egy napig is a feleletnek megadásával, (Tetszés. Halljuk! Halljuk!) bár e ismerem, hogy nem ugyan a kérdések maguk, hanem azok a fejtetések, melyek kiséretében felállítottak, nem teszik könnyűvé a választ. Egyszerre akarok válaszolni mindkét interpellációra. Azok, amiket előadandó leszek, gondom, kimerítik az egész kérdést és ki tagnak terjedni az összes kérdőpontok tartalmára. (Halljuk! Halljuk!)

Mielőtt abba a válszba boosítokoznám, nem hagyhatom szó nélkül azt a benyomást, melyet reám ezek a fejtetések tettek.

En azt látom, — ez az én érzésem — hogy a t. képviselő urak, hogy arra a megvádoló konkluzióra juthassanak, amelyre jutni akartak, amelyben a leg-súlyosabb mulasztással vádolnak meg, amelyben az ország meggyalázását, mellőzését és szegényét látják, tisztelet és terjengő alapot választottak a maguk fejtetéseihez, szövegeket, mint amely ezen kérdésnek elhelyezésére szükséges. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

Pichler Győző: Azt már mi ítéljük meg!

Széll Kálmán miniszterelnök! Igen, azt önök itélik meg. De, amint önöknek szabad a maguk benyomásait az én beszédemre visszahúzni, úgy szabad az nekem is. (Élénk helyeslés.) A parlament szövegszabadság nem abból áll, hogy csak az egyik fél beszélhessen, hanem lényege abból áll, hogy ebben a házában mindenki szabadon szólhasson (Igaz! Ugy van!) mindenkit türelmemmel meg kell hallgatni. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) És ha a Háznak minden tagja élvezi ezt a jogot, akkor élveznie kell nemcsak a Háznak, nemcsak a törvény privilegiumainál, hanem a közönséges társadalmi felelősségét fogva annak is kit ilyen súlyosan megvádolnak. (Élénk helyeslés.) En oly fontosnak, oly kényesnek tartom a kérdést, oly messze terjedőnek és tartalmosoknak a fejtetések, hogy, ami néha mindvégigünkön megcsik, hogy valamely képviselőtársunknak egy-egy mondására közbeszólunk, én ettől is tartózkodtam és nem szóltam közbe, figyelemmel hallgattam és ugyan-ezt vicissim kérem az uraktól. (Halljuk! Halljuk!)

Azt tartom, hogy Komjáthy t. képviselő ur tulajdonos nagy területet ölt fel, olyat, amelybe nem illik bele ez a kérdés és ez ezen a nagy területen élvész. Reám ezt a hatást teszi az ő egész okoskodása.

Ha azokkal a keservekkel, azokkal a multból merített remiszenciákkal, sokszor keserűkkel és fájdalmasokkal, állunk elő, amelyekből kizárólag indult ki a képviselő ur ehhez a kérdéshez, akkor nem választjuk meg arányosan sem a fegyvereket, sem a modort, melyben a kérdést kezelni kell. Nem lehet itt az ország szegényéről beszélni. En ott leszek, hol a képviselő ur, ha az ország megalázásáról és szegényéről lenne szó. (Élénk helyeslés a jobboldalon Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon.) Hiszen csak örülhetnek ennek az urak. En szolidaritást vállalok Komjáthy képviselő ur azon mondasával, melyet szívesen írok alá (Halljuk! Halljuk!), hogy ott, hol az ország becsületéről, hol az ország állásáról van szó, ne legyen köztünk pártkülönbség, hanem ott egy szívet, egy lélekkel álljunk össze és egy célt, egy feladatot tűzzünk magunk elé. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.) En ott leszek; csak azt kell megvizsgálni, — és ebben van a politikai bölcsesség, a politikai megfontolás a mértékártás lényege, a politikai vitaközben és küzdelemben — hogy arról van-e szó, amit a t. urak állítanak, az ország becsületéről, az ország állásáról? Ezt kell megvizsgálni és ezért azt tartom, hogy azt a perspektívát, melyet Komjáthy t. barátom rajzolt az Árpádok dicső uralkodásától kezdve végig a vegyesházbéli királyok talán még dicsőbb uralkodásán át, a tatárjárástól kezdve le Mohácsig, Mohácsostól a pragmatika sanctio-n keresztül, 1790-en keresztül egész máig, (Zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldalon.) ezt a perspektívát ennek a iennforgó kérdésnek ez a képe nem bírja meg. A képviselő ur akkora perspektívát, akkora hátteret rajzolt, hogy ez ezen ügy méreteinek, amely ügyről nem mondom, hogy kicsi, de mégis abszolúte nem felel meg.

A képviselő urnak bizonyos történelmi tulajdait cáfolni és kellő mértékére redukálni tudnám és ez csábítana is; de ezen vita keretében ettől tartózkodnom kell. Az bizonyos, hogy, lájaldom — és ennek nagy karát vallotta a nemzet és közös baj volt nemzetre és uralkodóra nézve, hogy nem mindig volt

meg az annyira szükséges egyetértés nemzet és fejedelm között. A centrális hatalomnak sokszor tulterjedése és sok minden baj tetézte a sors csapásait. Sok az, ami századokot át súlyosan nehezedit az országra, sokszor megakasztotta előmenetelét és fejlődését.

Es sokszor hibázott a nemzet önmaga ellen pártviszályokból. En most történelmi kritikát gyakorolni nem akarok, ez nem is hivatásom ma. De hát ma nem az a helyzet, hála a gondviselésnek. Ma biztosítva van az ország, az állam önállósága, azért csináltuk 1867-ben azt a politikai művet, mely nézetünk szerint szilárd alapokra lektette a magyar államot. Ez a mű — ez a mi nézetünk, jogunk van kijelteni — Magyarországnak állami önállóságát s balkormányzati és törvényhozási függetlenségét tisztán állítja és tisztában és határozottabban biztosítja, mint ahogy addig biztosítva volt. Az osztrák centrális kormány felkapásairól ma ebben az országban beszélni nem lehet. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

Es ha minden időben voltak Magyarországnak trónján olyan fejedelmek századokot át, ha nem mindig voltak olyan uralkodók, akikért a nemzet rajongott, hát ma olyan fejedelmek áll a trónon (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) aki — minden hízlegés nélkül mondom, tiszta meggyőződésből, Komjáthy Béla t. képviselő urnak saját beismerése szerint is, aminek örülök — a legalkotmányosabb, (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) a legszigorúbb és ezen ország gondjait és ezen ország érdekeit minden ízében szívén viselő atyai fejedelmek, akit a magyar nemzetnek oka van szeretettel, tisztelettel és bámulattal körülvenni. (Hozzá tartozó élénk éljenzés a jobboldalon. Zaj és lelkiáltások a szélsőbaloldalon: Ferenc Ferdinándról van szó!) A mi alkotmányos szeretet királynak uralkodásával szemben nem tartom helyesen alkalmazottnak és talán ...

Rákosi Viktor: Nem a királyról van szó, hanem a trónörökösről! (Halljuk! Halljuk! jobbról.)

Széll Kálmán miniszterelnök! A t. képviselő ur legyen kegyes a türelmet egy kicsit félkezi. Nekem is szabad premisszakkal énem és fejtetésekbe bocsátkoznom, (Helyeslés a jobboldalon.) és a t. képviselő urnak — engedelmel kérek — kötelessége engem meghallgatni, amint nekem kötelességem a képviselő urat meghallgatni. Majd beszélek én arról is. Mondom, azt tartom ma és a mai helyzettel fogva azok a premisszák, amelyekkel a t. képviselő ur a maga fejtetéseihez háttérrel felállította, nincsenek a helyükön, az egész okjait pedig nem tartotta meg azt a mértéket, amelyet ezzel a kérdéssel szemben alkalmazni kell, hogy objektíve és igazságosan megítélni lehessen. (Helyeslés és tetszés jobbról.)

Azt tartom tehát, hogy Komjáthy t. képviselő ur a politikai horizontot vagy perspektívát oly túlságosan méretekben állította fel ennél az ügyről és oly sötét háttérrel, amely éppen nem illik oda.

Mielőtt arra mennék át, hogy milyen benyomást tett rám Visontai képviselő ur fejtetései, Komjáthy képviselő urnak még csak egy megjegyzésére — a válszra majd rátérek, most csak az előzetes fejtetéseiével foglalkozom — akarok relekálni.

Nem kell arra kitanítani sem bennünk, sem a trónörökös, hogy mik az ő jogai, amelyek — adja Isten, hogy minél tovább keressék az idők homályában — majd egykor az ő királyi jogai lesznek. A királyság jogai reá néve akkor, abban a percben nyílnak meg, amikor mint jogutód a trónt eloglalja.

Madarász József: A koronázás után! (Mozgás jobboldalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök! Bocsánatot kérek, akkor nyílik meg. Ha méltóztatik közjogi distinkciókra figyelemmel lenni, akkor e fölött nem méltóztatik megbotránkozni. (Ugy van! a jobboldalon.)

Komjáthy Béla: Nekem mondat, hogy őrtek-e hozzá? Annyira bizonyosan értek, mint a miniszterelnök ur! (Zaj.)

Széll Kálmán miniszterelnök! Nem Komjáthy urnak mondtam, a közbeszóló képviselő urnak mondtam! Sőt tudom, nem egyszer elismertem, hogy tanujelét adta. (Halljuk! Halljuk!)

Alkotmányunk és közjogunk szerint koronázás előtt nem adhat nemességét, nem adhat donációt és nem szentesíthet törvényt. Ezt csak a koronás király teheti, mert ő lép ezen királyi teljes jogok alkotmányos gyakorlatának a birtokába. Így a l a kérdés a mi alkotmányunkban és ezt a trónörökös tudja és ezt — ez az én erős meggyőződésem és feltenni se szabad mást — meg is fogja tartani.

Már most, ami Visontai t. képviselő urat illeti, ő nem politikai perspektívát rajzolt meg a vádoló kép hátterének, hanem gazdasági. A t. képviselő ur abból indult ki, hogy a hármas-szövetség meg van ingatva. Hát a t. képviselő urnak szíve kívánsága most a szemét egy kicsit megkapráztatta. Tudom, hogy ő és a hozzá közelálló politikások a hármas-szövetségnek nem baráti és minden jelet, ami arra mutat, hogy a hármas-szövetség talán némelyeknek és legnagyobb részben elenyeleink és elenségeink az állítása szerint — és én úgy gondolom, hogy csak ezeknek az állítása szerint — nem áll olyan szilárd lábán, mint azelőtt, azt tapssal és örömmel üdvözöljük. Pedig a t. képviselő ur családok, a gazdasági életnek uai és az utolsó évtizedben történt hullámzása a gazdasági érdekeket előtérbe toltta egész Európában, hogy akkor, a midőn minden ország — és majd erre rátérek a budget általános vitájának a végén — az elzárkózás politikáját teszi magává, hogy akkor, a mikor minden ország az ő speciális és sajátos gazdasági érdekeinek érvényesítését írja a zászlójára, és pedig most, a midőn az előkészítés és a terv folyik, mert most még csak tervről lehet szó, minden tekintet és kímélet nélkül, hogy akkor, különösen azok, akik mindenben tünetet akarják látni a hármas-szövetség meglazulásának, könnyen találunk módokat arra, hogy ezen gazdasági tünelekből, a nem kellemetes hangulatból kihalasszanak oly dolgokat, amik a hármas-szövetség ellen szólnak, de part et d'autre, minden oldalról, Németországban épp

gy, mint Olaszországban, az nagyon természetes. De én azt tartom, hogy bármilyen legyen a sorsa a mi gazdasági viszonyainknak azzal a két állammal, amelylyel politikai kapcsolatban vagyunk, a mi hármas-szövetségünk nagy politikai motívumai sokkal erősebben, sokkal mélyebben gyökereznek mind a három állam és különösen e két állam országainak érdekeiben — ez a két nagyhatalom politikailag egyenesen egymásra van utalva — hogysen az nem adna erőt és biztosítást arra, hogy a gazdaságunk, remélem nem állandó, de muló egyes újhuzásokon, vagy gazdaságilag lezelyezett helyzeteken túl ne essék és ezeken a szirteken át ne jusszon. (Helyeslés a jobboldalon.) Hát én azt hiszem, hogy amit a t. képviselő ur a hármas-szövetségről mondott, az nem állhat meg. Még tovább megy a rajzban, azt fejtegeti, hogy milyen kárthatóval és milyen veszélyes az reánk nézve és azt kiszinezi, hogy a maga eszméjének talait adjon, hogy mi Oroszországgal egészen más viszonyba fogunk gazdaságilag lépni, hogy mi kinyitjuk Oroszországnak összes kapuinak az ő nyereszterményeiket, hogy így az osztrákok a maguk összes iparcikkkel azon belemenjenek, bejuthassanak Oroszországra. A t. képviselő ur az ő információját nem tudom milyen körökből szerzi, de odaállítja, mintegy biztosít és mint feltévet és arra építi okjait, hogy mindez igaz, mert sehol sem lett megcáfolva. Honnét vette ezt, bizonyára oly körből, akiknek az érdekeiben lenne, de az osztrák-magyar monarchiának és az osztrák-magyar vámtökösségnek a maga egészében és mindkét fél egyeztetett érdekeinek ez a politika nem felel meg, hát érvényesíteni ebben az értelemben és terjedelemben nem is fog.

A t. képviselő ur azután rámegey a közelebb fekvő — és elismerem itt már egészen jogosult — argumentációra, amely, ha a feltételek, amelyekből kiindul, álszerűen egészen helyesek lennének. De hát ezek a feltételek nem állanak. A képviselő ur azt mondja: hogyan történhetik az és micsoda feladása a magyar állam összes érdekeinek, a törvény által előírt kötelességnek mulasztása, melyek mind a miniszterelnökre és a magyar kormányra hárulnak, hogy akkor amikor Oroszország részéről történt előzékeny lépés a Rákóczy-kard dolgában, Konstantin nagyhercegnek ittélben, és most, amikor — nézete szerint — egy digresszió történik az eddigi politikától, most amikor Pétervárot egy egészen új politikát, a hármas-szövetségtől és eddigi politikánktól és az Oroszországgal fennálló mai viszonytól is eltérő külügyi politikát, eselig gazdasági is akarunk szervezni, hogy akkor a magyar kormány részt vett-e ezen akcióban, ennek előkészítésében, megalapításában, szervezésében, amikor ezen új nagy külügyi intézkedése a monarchiának megtörténtek.

Visontai Soma: Ezt kérdeztem!

Széll Kálmán miniszterelnök! Ez volt a kérdés ugyan de már átlátás is, mert ebből a szuppozícióból indult ki az okoskodás. Erre vonatkozólag legyen szabad azt mondanom, hogy külügyeket nem így szoktak csinálni. Külügyeket és nagy külügyi akciókat, olyant amely a monarchiának politikáját az eddigittől eltérő irányzatokba vinné és arra nézve új alapokat rakna le, nem csinálnak azzal, hogy, bár a trónhoz nagyon közel álló főherceg és legközelebb álló várományos látogatást tesz, amikor azok, akik viszik a külügyeket és törvényszerűen felelősek a külügyek vitelért, akik hivattak első sorban, nincsenek jelen. A fejedelmek felől közös külügyminiszterével együtt csinálja a külügyi politikát. Ez történt mindig, ez történt nálunk is és soha másként nem történhetik, ez a dolgok természetében van. (Helyeslés és tetszés jobbról.)

Ezt tehát a t. képviselő ur fantáziája festi ki egy pár különböző jó cikkből, amelyek az orosz lapokban megjelentek. Ezeknek a cikkeknak én örülök legjobban; de azok az orosz lapok nem úgy írtak mindig, a mint a képviselő urnak tetszenének a részletek. De örülök, hogy ezen látogatás alkalmából igen szimpatikus és meleg hangon írt cikkek és közleményeket hoznak az orosz lapok. Hát nem kellett sem megkonstruálni, sem megállapítani semmiféle feltételeit, semmiféle tartalmát, semmiféle utasításait ennek a szerinte új helyzetet teremtő és az eddigittől eltérő politikai akciónak, mert az a politikai akció abban az értelemben, amint azt Visontai képviselő ur ide állítja, nem létezik és ennek a karakterével ezen utazás nem bír. Mikor a trónörökös ő lensege Pétervárra elmegy és ott egy látogatást tesz, egy látogatást a céltól, hogy ő az a magas katonai rangot, amelylyet őt nagy előzékenységgel az oroszok cárja felruházta, megköszönje, az egy kiválóan ünnepes udvariassági fény, amely sulyban, jelentőségben nyer az áltá, hogy a trónhoz közel álló olyan magas személyiség tesz, mint a főherceg ő lensege és hogy igen gyorsan, annak az adományának eliktélése, vagy meghozatala után történik. Az a fogadtatás, az a kitüntetés az a meleg, — a melegenál sokkal több — az a fényes fogadtatás, amelyben a mi trónörökösünk Pétervárot részesült, az nagyon öröndetes dolog és nálunk is csak a legnagyobb rokonszenvet kellett és én örülök annak legjobban. Es pedig politikailag is, mert politikai jelentősége is van ennek a barátságos érintkezésnek. En voltam az, aki a hármas-szövetség védelmében a szemben ülő urak ellenében — novemberben, vagy decemberben történt — egy hosszabb beszédben magam mondtam, hogy a mi politikánknak, a mi békepolitikánknak egyik előnye az is, mert az békepolitika a status quo fenntartásának a politikája, a kis nemzetek önállóságának és a nemzetközi traktátusoknak alapján való fejlődés terén állunk mi, akik a kis nemzetek szabad fejlődését akarjuk és ott a status quo akarjuk megtartani és csak azt nem akarjuk, hogy egyik hatalom a másik tolett szupremáciát gyakoroljon. Azt fejtegetem, hogy nekünk az Oroszországgal való meleg és barátságos, és minél barátságosabb viszony és az egyelőrtre jutó és egyelőrtre kereső viszony csak előnyös, csak kedvező. Ha olyan momentum adja elő magát, amelyet ezt a

politikát erősebb teszi, közvélemény kifejezésre hozza, akkor azt csak örömmel kell üdvözölni és azért ennek az utazásnak és a trónörökös ottani fogadtatásának megvan a maga politikai jelentősége is. Habár annak politikai célzata, vagy politikai akció-tervezése, vagy nemzetközi politikai vagy új gazdasági politika létesítésének szándoka, tehát közöng cselekménynek, vagy államjogi cselekménynek karaktere és célzata nincsen. (Tetszés a jobboldalon.) Semmi tekintetben sem volt annak az a célja, hogy állami cselekvényt, vagy akcióit képezzen, habár politikailag örvendés és politikailag igen nagy előnyökkel és határozott fontossággal bír. (Helyeslés a jobboldalon.)

Igy áll a kérdésnek a természete és azért megdölnék Visontai képviselő urnak ezzel ellenkező feltevéseit és abból vont következtetéseit.

Atmehetek most már arra, amit a kérdés merít-mára válaszolni akarok. Azt gondolom, hogy legegyszerűbb és a legvilágosabb válasz és minden embert kielégítő és az ellogulatlant bírálóit kielégítő válasz az, ha elmondom a tényállást egészen híven, szigorúan, úgy, amint történt. (Halljuk! Halljuk!) Köteles is vagyok vele azon impudenciákkal és vádakkal szemben, amelyek bizonyos részében a fejtegetéseknek a t. képviselő urak beszédében bennfoglaltak.

Midőn a pétérvári ut elhatározottak, még pedig igen gyorsan, a pétérvári küldöttségnek Bécsben való megjelenése után és majdnem rögtönözve és hamarabb, mint ahogyan Bécsben hitték és hitük, mert Pétervárról olyan előzékeny válaszok jöttek, hogy azt célszerű volt minden tekintetben gyorsítani: mikor ez elhatározásot, akkor a főherceg ő felségének saját kívánságára is az állapotot meg, hogy kíséretében egy magyar ur is el fog vele Pétervárra menni. Ez ekképpen lévén kétségen kívül helyezett, tárgyalások, tanácskozások vagy előterjesztések, vagy indítványok a telett, hogy ki menjen hát ő felségével Pétervárra, nem történtek, mert ez a látogatás első sorban udvariassági és barátságos tény természetével bírónak tekintetelt, amely a két udvar közötti viszonynak és a két hatalom közti viszonynak melegebbé tételét eredményezi és ezért kétségtelentlont fontos politikailag, de amelyet nem akart senki politikai és közjogi karakterrel és államjogi aktus jellegével felruházni. Ezért én részemről egészen személyes és mondhatnám, formális kérdésnek tekintetem, hogy, miután az biztos volt, hogy magyar ember el fog menni Pétervárra ő felségével erre a látogatásra, hogy ki lesz az a magyar ember, aki ő felsége kíséretében elmegy. Ő felsége környezetében magyar ember mindig is van és a kérdés a személyes karakterét és ezt a formális karaktert az én szememben csak akkor veszítette el, amikor tisztelt barátom, gróf Széchenyi Gyula, ő felsége személye körüli miniszter jelentése alapján nem értesültem arról, hogy ő felsége választása éppen az egyik ellenzéki vezére esett, amire én sohasem gondolhattam. Itt személyesről nincsen szó. Itt ebben a Házban és ennél a kérdésnél — gondolom — csak elvekről van szó. Nekem, valamint gróf Széchenyi Gyulának is és csak kétféleképpen — nem tudott más róla senki — az első perctől fogva az volt a nézetünk, hogy az már nem személyes kérdés többé, ha ő felségének a választása — minden tisztelet mellett az ő magas személye és az ő óhajtaása iránt — oly férfúra esik, aki politikailag nemcsak annyira prononcirozott állásban van, de egyenesen az egyik parlamenti ellenzék vezére. (Zajos helyeslés a jobboldalon.) Mi nekünk az volt a nézetünk, hogy bár gróf Zichy János urat (Zaj a néppártion) én mindig, nem mai, de — és erről tanúságot tehet a Ház nekem — összes vitámban úgy jellemeztem, mint egy férfút, akit én legáltalabban kor-óta ismerek és nagybarabcsülök, akivel rokonszenven, akinek elismertem minden kiváló kvalitásait, tehát alkalmasnak tekintetem arra is, hogy ő felsége magas választása és kitiintése, érje akár mily magas tekintetben és alkalommal, mégis, ha ő felsége erre az utra a maga választását akképpen ejti meg a vele menendő magyar urra nézve, hogy kivessi innét a parlamentből a budgetvita közepén az egyik ellenzéki árnyalatnak a parlamenti vezérét... (Nagy zaj a bal-és szélsőjobboldalon.)

Olay Lajos: Ebben igaz volt teljesen!
Széll Kálmán miniszterelnök... és elviszi magával oly szolgálatra (Halljuk! Halljuk!) és kitiintet olvan funkcióval, amely funkcióitól az ellenzéknek e parlamenti vezére mindekkorig teljesen távol állott, elviszi olyan szerepre, amely neki nem otthonos, a melyben soha nem vett részt, amelyben — érte ezt a formai szolgálatot — a főherceggel soha érintkezésben nem volt, akkor nekem igenis — és itt nem személyekről van szó, hanem elvekről — az volt a nézetem, hogy ez olyan állásfoglalást jelentett volna, amely állásfoglalás politikailag a parlamentáris és az alkotmányjogi elveknek nem felel meg. (Hosszantartó zajos helyeslés a jobb- és a szélsőjobboldalon. Halljuk! Halljuk!), amely állásfoglalás a trónhoz legközelebb álló várományos részéről minden igaz nagy tisztelettel, lojaliss és odaadó, benső ragaszkodásom mellett az ő személye iránt, amelyről nem egyszer beszéltem ebben a Házban tölem telhető melegséggel és bensőséggel, de szívem egész melegevé. Akinek nagy tulajdonságait, szive nemességét és gondolkodása fenységét én ismételtem s talán még jobban, mint sok más ember, nem egyezik meg a parlamentáris és alkotmányos elvekköl (Hosszantartó, élénk helyeslés a jobboldalon.) és olyan parlamentáris és politikai elveket sért, amelyek, nézetem szerint, aljátát képezik minden alkotmányának és a parlamentáris felteggának, minden ország önállóságának és az önállóság attributívával bíró parlamentárizmusnak. (Hosszantartó, élénk helyeslés a jobboldalon.) Nincsen itten személyekről szó. A parlamenti ellenzék vezérét egyedül nem alkalmasok arra a szolgálatra, más mindenkül. Ezeket a súlyos aggyátokat rögtön a tudomásulvétel után pár óra múlva illetékes helyen egész tisztelettel előterjesztették és az első felvilágosító előterjesztést, hogy a parlament ellenzék vezéréről és nem másról van szó,

elég volt arra, hogy a mi aggyáink természetesekeknek, indokoltaknak és alaposaknak találtsanak. En senki ellen kifogást nem tettem volna, bármily párt-állású is különben, egészen személt és ügynek tekintetem, bármely magyar főurra esik ő felsége kitiintetése választása és ezért nem volt ok előbb előterjesztést tenni, de a parlamenti ellenzék vezérét — és egyedül azokat — elvi és politikai okok ebből egyenesen kizárják. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Felkiáltások: Eljen a király!) Ez az oka annak, amiért és aminek folyamánaképp nem volt magyar ember ő felsége kíséretében. (Zaj a baloldalon.) Nem volt szándékunk Magyarországot mellőzése semmiképp sem.

Ennek az utazásnak sajátos állami vagy politikai célzata, vagy karaktere nem volt... (Egy hang a szélsőjobboldalon: Politikai karaktere volt!) hát nem volt politikai karakter, különös politikai karaktere, mert ha egy trónörökös egy udvarhoz megy, ennek bizonyos politikai jelentőséget az mindig hirdet, akárhogy akar is a képviselő ur szérszállhasogati; nem azzal a politikai célzattal, amely szükséges volt tette volna, hogy előre gondoskodás történjék arra nézve, kik mennek kíséretül szolgálatra ő felségével. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Mozgás és zaj a szélsőjobboldalon.) De mindannak dacára, habár a látogatásnak ilyen karaktere nincsen és nem volt szándék arra, hogy ha osztrák ur megy ő felségével, akkor egyszerűsind magyar ur is menjen vele, hanem az volt a szándék, hogy menjen és ha ez a dolog ilyen, nézetem szerint — és őszinte sajnálattal — ezt a fordulatot vette, annak az az elvi tekintet az oka, amelyet a t. képviselőház előtt előbb kifejtteni szerencsés voltam és egyéb oka nincsen. (Élénk helyeslés jobboldól. Mozgás és zaj a szélsőjobboldalon.) Itt nem volt szándék arra, hogy Magyarországot kisebbsétek, hogy Magyarországot tekinteten kívül hagyják. (Mozgás és ellentmondások a szélsőjobboldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldól. Felkiáltások a szélsőjobboldalon: Miért nem vitték mást?) Éppen nem; hanem ezen elvi aggyálynak, amelyet én kijeleszre jutattam, gróf Széchenyi Gyula ő felsége személye körüli miniszter urral együtt... (Mozgás és zaj.)

Bákos Viktor! Majd, ha háború lesz, akkor jók lesznek a magyar fiúk! (Mozgás és zaj a szélsőjobboldalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Kérem, majd utánam tessék vitázni! (Derültsgé jobboldól.) Az lett azután a számos fojtománya hogy, miután azok az elvi aggyályok tenforogtak, arra nézve, akire ő felsége választása esett, más magyar ember ő felségének kíséretében nem volt. (Mozgás és zajos felkiáltások a szélsőjobboldalon: Miért nem? Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) A kérdés egészen egészen másként áll, mint ahogy itt feltüntetik. Ezt csak nem tagadhatja senki. Ha ezen antecedenciák nem történtek volna, akkor bizonyára lett volna ott is magyar ember, habár nem lett volna semmiféle politikai szerepe. (Mozgás és zaj a szélsőjobboldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldól.)

De ez a kérdés egészen más világításba jő (Mozgás és zaj a szélsőjobboldalon), egészen más megítélést és egészen más bírálatot igényel, nézetem szerint, annak feltárása után, hogy ennek a körülménynek ezek az előzményei. (Mozgás a szélsőjobboldalon.) Ebből a kérdésből lehet tehát csinálni ellenzéki, vagy politikai szenvedélyből kitioly nagy esetet de, nézetem szerint, nem alkalmat arra, hogy elfogulatlan ember előtt a kérdés azzá növeszték, a mivé az urak a tulsó oldalon azt tenni akarják. (Élénk mozgás a szélsőjobboldalon és ellenmondások: Ohó! Helyeslés a jobboldalon.) Nekem az a nézetem és erős hitem, hogy én egy nagy elvnek, a parlamentárizmusnak és alkotmányosság elvnek szolgálatában állottam. (Élénk helyes és jobboldól. Mozgás és zaj a szélsőjobboldalon.)

Annak érdekében s a messze jövő érdekében jártam el, amidőn ezen kellemetlen missziót magamra vállaltam és ezen elv megsértését akadályoztam meg eljárásommal, (Élénk helyeslés jobboldól), amelyért a felteggé magamra vállaltam. Múltotásan ezen az alapon ítéletet hozni. Kérem a válasz tudomásul vélést. (Élénk helyes és, éljenzés és taps a jobboldalon. Zaj a szélsőjobboldalon.)

Pichler Győző: Ez egészen mindegy! Ebben a kérdésben nem Kain volt a gonosz, hanem Abel! (Nagy zaj. Elnök cseppet.)

(Viszonzások.)

Komjáthy Béla nem veszi tudomásul a választ, de hálás köszönetét nyilvánítja azért, hogy a miniszterelnök nem cáította azokat, amiket szóló felhozott. De nem hiszi hogy a miniszterelnök előzetesen informálva lett volna a trónörökös utjáról, mert különben megakadályozhatta volna a sokat bírált választást.

Széll Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Csak egy rövid megjegyzést legyen szabad tennem arra, amit Komjáthy t. képviselő ur mondott. En kiterjeszkedtem arra a történelmi fejtegetésre, amelyet a képviselő ur előre bocsátott és megmondtam, hogy mi az, amiben egyetérték vele és mi az, amiben nem. Hát hogy én a magam részéről a halgatást melloztem volna és ezzel elfogadtam volna, azt, bocsánatot kérek, akit figyelemmel hallgattam beszédemet, nem mondhatja. A másik, amit mondanom kell, azt mondja a képviselő ur hogy nem feleltem arra a kérdésre, hogy tudomásom volt-e az eseéről és miért nem gyakoroltam beilyoláson? En igen világosan megmondtam, hogy, igenis tudomásul bírtam róla, arról is, hogy magyar ember meggy és nekem egészen mindegy lett volna, bárkit választ ő felsége ez országban, csak politikai pártvezér nem. Igen egyszerű ez, mert politikai pártvezér kottó van az ellenzéken, csak politikai pártvezérnek, a parlamentárizmusnak, gondolom, elfogulatlan felteggás szerint, politikai pártvezérnek a választása, ez lepett meg, különben nem lévén politikai célja, nem lévén közjogi aktus, tisztán személyes ügynek tekintetem és tökéletesen megnyugodtam a személy választásában, tehát mint feleltem is, csak a legkisebb aggyál som fordult elő, ha bárkit választ

is az országban az ország bármely pártja közül, a néppártiak közül is, csak politikai pártvezér ne. Ez igen egyszerű, de az már alfája az alkotmányos parlament felteggásnak, nehogy abban, akiben kiuscsosodik a parlamenti oppozíció vezéri állása, abban mégis az elvi akadályt meg kell találni, amit másképpen a személyben nem találtam meg. (Élénk helyeslés jobboldól.)

Pichler Győző: Ebben a kérdésben nem Kain volt a gonosz, hanem Abel!

Visontai Soma nem veszi tudomásul a választ. A miniszterelnök privát jelentőségge devalválja az utat. Hát akkor miért avatkozott bele a dologba? A főherceg privát utáiban azt viszi el magával, akit akar. Hát Széchenyit miért nem fogadta el a trónörökös?

Széll Kálmán miniszterelnök: T. Ház! Ismétlem, hogy én a konkrét kérdésre megteletem. Már csak azért, hogy a naplóban legyen nyoma és aki elfogulatlanul értesít a Házban történetekről, igazán elfogulatlanul értesíthessen; tárgyilagosan kell hogy megmondjam, hogy nem áll amit a képviselő ur mond, hogy én megtagadtam az érdemleges választ. Egyetlen egy pontra feleltem el a választ abból, amit Komjáthy képviselő ur mondott és arra leszek bátor e felszólalásom végén felelni. En választom érdemileg. A képviselő ur azt mondja, hogy én devalváltam és minden politikai fontosságból kivetkeztettem ő felsége utját. Nem ezt, hanem azt devalváltam, amit a képviselő ur mondott. En megmondtam, hogy ő felsége utjának van politikai jelentősége, hosszasan beszéltem arról a kívánatos állapotról, hogy mi meleg viszonyban, egyetértésben találjuk magunkat Oroszországgal. De a képviselő ur azt mondta, hogy micsoda utasítások voltak itt, micsoda új külpolitika, micsoda új gazdasági politika készült; csinált egy nagy és az egész politikára nézve alapvető fontossággal bíró tervet újságművészekből és pedig nem a lehtitolesebbekből. Ezt akartam devalválni. Azt mondja a képviselő ur, hogy megelőzte azt az 1897-iki találkozás. Persze, hogy megelőzte, mert az 5 évvel ezelőt volt. (Derültsgé.) De, hogy azért ez a 97-iki találkozás, ahol ő felsége jelen volt, aki határoz a külügyekben az ő parlamentáris értelemben felelős miniszterei tanácsára s ahol jelen volt a külügyminiszter, ahol valóban politikát csináltak, hogy mondom, ez előzte volna meg ezt az utat a tekintetben amit a képviselő ur mondott, ezt az utat, ahol Ferenc Ferdinánd trónörökös ment el két „Ehrencavallier“-ral hogy ez készítette volna elő ezt az utat, azt komol a vitáit e Házban nem lehet. (Igaz! Ugy van! jobboldól.) Azt hiszi a képviselő ur, hogy annak az osztrák urnak, vagy a kismemelt magyar urnak lett volna feladata ott politikát csinálni?

Visontai Soma: Hát akkor miért nem mehetett gróf Zichy János?

Széll Kálmán miniszterelnök. Megmondtam. Miután tisztába volt hozva, hogy magyar ember is meggy, épp úgy, mint osztrák és tudtam, hogy politikai misszió karakterével nem bír a dolog, nem helyeztem súlyt a személyre. De megmondtam, hogy csak két személy ellen tettem volna kifogást; a két ellenzéki vezér ellen, mert azoknak kiválasztása állásfoglalást jelent, amit parlamenti értelemben nem lehet tenni, akár van politika benne akár nincsen. Ezeket kérem, méltóztatassék arra vonatkozólag, amit a képviselő ur előbb mondott, kiegészítésül tekinteni.

Amiről eleledkeztem érdemileg felelni, az Komjáthy képviselő urnak utolsó kérdése. Ő ugyanis azt mondja, hogy ő felsége nem fogadta Széchenyi ő felsége személye körüli miniszter urat és ezzel őt jogának gyakorlatában akadályozta. (Felkiáltások a szélsőjobboldalon: Kérdezte? Igen, kérdezte. Erre vonatkozólag igen szivesen és készségesen azt a választ adhatom, hogy ő felsége gróf Széchenyi elfogadását nem tagadta meg, de nem volt othon, mikor jelentkezett. (Mozgás és zaj a szélsőjobboldalon.)

Pichler Győző: Nem volt othon!

Széll Kálmán miniszterelnök: Ezt méltóztatik vitatni akarni? Ha a képviselő urat holnap valaki meg akarja látogatni és nincs othon, vajjon kérdezhetem-e, hogy hat akkor hol volt?

Pichler Győző: En azt mondtam, hogy nem tudom, hogy nem volt othon, hanem a Semmeringben volt már!

Széll Kálmán miniszterelnök: En azt híttém, hogy gyorsan mondja!

Pichler Győző: Véletlenül igazat adtam a miniszterelnök urnak!

Széll Kálmán miniszterelnök: Akkor én bocsánatot kérek, különben nem tettem volna e megjegyzést.

Ami pedig azt illeti, hogy a miniszter ur ennek folytán nem gyakorolhatta alkotmányos jogait, erre azt jegyzem meg, hogy gróf Széchenyi nem ő felsége melletti miniszter, hanem ő felsége mellett s így őt a kottmányos jogok gyakorlatáról nem lehetett szől. Ott volt szó egy információról, egy előterjesztésről. Hílan az alkotmányos jogokat a miniszter ő felsége mellett gyakorolta. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Zaj a szélsőjobboldalon.)

A Ház nagy többsége tudomásul vette a választ.

BELFÖLD.

A budgetvita. A képviselőház holnap délelőtt 10 órakor tartandó ülésén oloyatja a költségvetés tárgyalását. Szólásra föl vannak jegyezve: Sándor Pál, Bonczó Miklós, báró Solyomossy Ödön, Pátyvánszky Elek a költségvetés mellett, Artim Mihály, Kötvös Károly, Polozner Jenő, Gabányi Miklós, Makkai Zsigmond, Nessi Pál, Visontai Soma, Bákos Viktor és Darányi Ferenc a költségvetés ellen.

A konverzió. Lukács László pénzügyminiszter tegnap délelőtt folytatta a tanácskozással Kornefeld Zsigmonddal, a Hitelbank igazgatójával. A tanácskozások egyik főmomentumára, az új címletek típusára nézve a pénzügyminiszter azt az álláspontot tartja fenn, hogy a régi címletek 4%-os koronajáradék-címletekkel cseréltesse ki. Az ehhez fűzött további kombinációk, amelyekkel egy-két lapban találkozunk, illetékes helyről származó információ szerint teljesen önkényesek. A tárgyalásokban most rövid időre szünet áll be.

A Magyar Távirati Iroda a konverzió ügyéről ezeket jelenti: Lukács László pénzügyminiszternek a Hitelintézet-csoport képviselőjével, Kornefeld Zsigmond vezérigazgatóval, a 4 és fél százalékos kölcsönök konverziója tárgyában folyó tárgyalásai kedvezően alakultak. Valószínű, hogy a 4 és fél százalékos címletek koronajáradék szülő kötvények fogják kicserélni. A községek és alapok birtokában levő 4 és fél százalékos regálékötvényeket, amelyeknek összegét körülbelül 110 millió koronára teszik, valószínűleg kivesszik a konverzió alól. Azoknak az összegeknek a felhasználására nézve, amelyek a konverzió végrehajtása után a kamatszükséglet csökkenése következtében rendelkezésre fognak állani a kormánynak, még nem történt döntés. Valószínűleg részben beruházási célokra fogják fordítani. Egyelőre csak 66 millió koronára beruházási járadék kibocsátása van terelve véve, amelynek kamatszükséglete az 1902. évi költségvetésbe van beállítva.

A décsi választás. Deless ma folyt le a képviselőválasztás. Két jelölt volt, Csizér Akos és báró Dániel Tibor, aki az általános képviselőválasztáson kisebbségben maradt. A mai választáson Dániel Tibor állandóan többségben volt és mikor este 10 órakor a szavazást lezárták, Dánielre 689, Csizérrre 300 szavazatot esett. E szerint Dániel Tibort 389 szótöbbséggel képviselővé választották.

A vámtarifá-tárgyalások. A Pol. Corr. című bécsi felhivatalos a következő budapesti táviratot teszi közzé: A két miniszterelnök tegnapi megbeszélésének az autonom vámtarifák kérdése volt a tárgya. A még megvő nézeteltérések teljes kiegyenlítése ezuttal sem következett be, de jól értesült helyről arról biztosítanak, hogy a differenciák területe a tárgyalások rendjén folytatást szűkebb lett. Azt hiszik, hogy a két miniszterelnök legközelebbi megbeszélése alkalmával már meg fog egyezni a vámtarifá-tervezet harmadik olvasására adandó instrukciókra nézve. A harmadik olvasásnál már be fogják illeszteni a tervezetbe azokat a tételeket is, amelyekre nézve a két kormány között megegyezés jött létre.

As ökrömezi petíció. Máramaros-vármegye ökrömezi kerületében 1901. október 2. és 3-án, harminchat óráig tartott küzdelem után gróf Teleki Gyulát, a szabadelvűpárt jelöltjét 187 szótöbbséggel képviselővé választották a szintén szabadelvűpárti Seján Antal ellenében. A választás ellen Pasina Juon és társai kérvényt adtak be, amelyben nemcsak a megválasztott képviselő, hanem Barényi Jenő volt választási elnök és Groccky Ödön íszolgabíró ellen is vádakot emelnek. A Kuria azonban a íszolgabíró ellen emelt vádpontokat visszautasította, mivel Groccky a választásnál nem mint hivatalos személy vett részt. A petíciót ma tárgyalta a Kuria első választási tanácsa Paiss Andor elnökletével. A tárgyaláson a kérvényezőket dr. Metzler Gusztáv, a megválasztott képviselőt pedig dr. Dobosy Ferenc ügyvéd képviselte. Barényi választási elnök személyesen védekezik. A tárgyalás lefolyása a következő:

Dr. Metzler Gusztáv, a kérvényező képviselője elmondja a petíció tartalmát. Érvénytelenségi ok az, hogy a Teleki-párt a halottakat is leszavaztatta. Négy ilyen esetet tud bizonyítani, a többieknek halotti bizonyítványait nem volt képes beszerezni. A választási elnök a zárórt nem tartotta be, hatalmaskodott, erőszakoskodott. A választási elnök a ísópáni titkár volt, aki a tudatlan nép a ísópán alteregójának tekint és így is befolyásolta a választásokat. Barényi választási elnök voltaképpen a Teleki-párt elnöke volt. A Seján-pártiakkal szemben a legfeljebb viselkedett. Engedte őket lökdösmi, bántalmazni, szabad bemenetelüket akadályozta. A leszavazott Seján-pártiakat az elnök e szavakkal küldte ki a szavazóbódéból: *Mars ki! Egy Seján-párti lelkesít megrogtott. A választást minden ok nélkül elhuzta 36 óráig. Ennek a célja az volt, hogy a választók megunják a várakozást és elszéledjenek. A választási elnök és a ísópán között a választás előtt titkos jegyű táviratváltások történtek. Mintán a tisztviselők beleavatkozása a választás menetébe tilos, kéri, hogy a Kuria a táviróhivatalnál e titkos jegyű táviratokat szerezzze be. A választási elnök minden belépő választást szavazásra e szavakkal hívott fel: *Ugy-e, gróf Teleki Gyulára szavaz?* Egy Seján-párti választó visszautasított azért, mert az a nevéhez nem mondta külön az ő gnynevét, amely valahogy elég furcsa módon belekerült a választási listában a neve mellé. Aztán egy egész községet azzal fenyegettek, hogy elvonják*

tőlük a legelőt, hogyha nem Telekire szavaznak. Mindezek alapján kéri a választás érvénytelenítését és Seján többségének konstatálását.

Ezután dr. Dobosy választástvédő ügyvédre került a sor, de csak néhány perig beszélhetett, mert az elnök, mielőtt beszéde érdemleges részébe beleboacsátkozhatott volna, a tárgyalás az idő előrehaladtával a való tekintettel felbszakította és folytatását holnap délelőtt 10 órára halasztotta.

Két összerfételhetlenség ügy. A képviselőház mai ülésén terjesztették be a gróf Karcasonyi Jenő és gróf Batthyány Lajos országgyűlési képviselők inkompatibilitási ügyéről szóló jelentését. Gróf Karcasonyi tenyészbírák szállított az államnak, de az erre vonatkozó szerződést, képviselővé történt megválasztása alkalmával leibontotta. Gróf Batthyány pedig elnöke és részvényese a *Vasmegyei elektromos művek részvénytársaságnak*, amely társaság 10-15 éves szerződéses viszonyban van a kereskedelmi kormányval. Batthyány felmondta a szerződést, de a kereskedelmi miniszter nem fogadhatta el az azonnal való felmondást, egy évig a társaság még a szerződési viszonyban köteles megmaradni. Az állandó összerfételhetlenségi bizottság Apáthy Péter elnökelele alá tárgyalta a két bejelentést, amelyet az érdekel képviselők maguk tettek meg a választás után s egyhangulag abban állapodott meg, hogy itt egyik esetben sincs inkompatibilitás.

A bolyai székelyek. Az Egyetértés egyik utóbbi számában erős támadás jelent meg a kormány ellen a Bolyai nagy-küküllőmegyei községben nemrég megtartott ingatlan-árverés miatt, amelyen a község volt urbéréseinek földjét árvereztették el kincstári és egyéb hátralekók miatt. Az elárverezett ingatlant az Albina vette meg, s a cikk felelőssé teszi a kormányt egyrészt a kincstári közegek rideg eljárásáért, másrészt azért, hogy a kincstár nem vásárolta meg az ingatlant és engedte hogy a bolyai székely nép az oláh pénzintézet hatalmába jusszon. Ezzel a cikkel szemben most *Szegesvárról* felszólalást küldött be hobbánk az ottlöv viszonyoknak és az egész ügynek egy alapos ismerője, aki konkrét adatokkal mutatja ki, hogy lapításunk támadó cikke téves adatokra volt építve. A felvilágosító közlemény lényeges tartalma a következő:

Mindenekelőtt hosszasan, részletes adatokkal bizonyítja a levél írója, hogy az árverezett ingatlan megterhelése, amely husz éven keresztül történt, az urbéréseknek maguknak, elsősorban volt elnöküknek tudandó be. Elmondja azután, hogy az árverést nem a kincstár kérte, hanem magánhitelező. Azután mint Erdélyben közutudomás dologra utal arra, hogy Bolya nincs a Székelyföldön. Lakói közt - ugymond - lehetnek székelyek is, de biz az a község a vármegyéhez tartozott, soha sem volt székelyföld, tán még Atilla idejében sem.

Bolya község lakói tulajdonilag oláhok; kevés szász és magyar is van benne. Földbirtokkal rendelkező volt a tagosítás előtt 356, ebből 226 oláh, 76 szász, 55 magyar; a tagosítás után 335; ebből 208 oláh, 63 szász, 64 magyar. No hát, hol itt a székely? S vajjon - s ez is kérdés tárgya - hány magyar volt és van érdekelve a kérdéses árverés ügyben. Ha székelyek, egy sem. Tehát Kosza ur - az Albina igazgatója - oláh testvérrel mentette meg.

De hát a jó isten bocsássa meg, hogy jön ez ügybe szegény Darányi miniszter a telepítési ügyei? Hiszen ha minden alpaparolt birtokot - akár alkalmas, akár nem - telepítés céljaira veszen meg, kevés lesz rá a költségvetés. Ezért kellett oly nagy hangon puffolni a kormányt egy hőbortos ember érhetetlen elme-szüleménye alapján.

A szerb zászlók Horvátországban. A horvát tartománygyűlés megkezdte a tagosítási törvényjavaslat tárgyalását. Ezután Sumanovics interpellációt terjeszt elő Benak goszpici kerületi főnök rendelete ügyében, aki a szerb kokárdák viselését és a szerb zászlók kitézését avval az indoklással tiltotta meg, hogy ezek a kokárdák és zászlók az állam ellen irányulóknak tekintendők, míg Dosen polgármester Goszpicsban a rendelet tárgyalása alkalmával e kokárdák viselését házaáruló és dinasztiaellenes tétnek minősítette. A szónok kéri a kormányt, nyilatkozzék, hogy miképp gondolkozik erről az esetről. Gróf Khuen-Hédervary bán nyomban válaszol az interpellációra és hangsúlyozza, hogy a zászlókat a szerbek szervezett autonómiájának kifejezésül tekintik. Ami a kokárdákat illeti, ezek sem egyebek, mint kifejezései a szoretetnek az iránt, amit a zászló jelképez. Ezért a szerb lobogó kitézése nem dinasztiaellenes vagy államellenes. Hiszen ez megsértés volna egyuttal a nemzetnek és az országnak is. Ezért a szerb zászló elleni agitáció egészen alaptalan. Ahol ez az agitáció tulsulyra jut, ott szükséges lehet időlegesen eltiltani a szerb zászló használatát. Ami a járási hatóság rendeletét illeti, ez több okból nagyon ügytelen; először, mert egészen illetéktelenül adott ki, továbbá, mert politikai fejtegetésekbe bocsátkozik, ami nem a járási főnök dolga és mert túllépni a rendőri hatáskört. A szónok ennél fogva megsemmisítette a járási főnök rendeletét, mert semmiesetre sem fogja megengedni, hogy hatósági rendeletekkel gyűlöl-

letet és visszavonást szítsanak fel a két népfaj között. (Élénk tetszés.) A választ tudomásul vették.

A szerb kongresszus ügye. Brankovics György patriárka ma délelőtt a képviselőházban felkereste Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi minisztert, akivel hosszasan tárgyaltak a görög-keleti szerb kongresszus összehívásáról és a szinódus ügyeiről.

KÜLFÖLD.

A krétai kérdés. A görög kamara mai ülésén az elnök felolvasta a krétai minisztereknek egy táviratát, amelyben tiltakoznak Levidisz képviselőnek az ellen az állítással, hogy György herceg elleni a szigetnek Görögországgal való egyesítését és kijelentik, hogy a herceg a krétaiak kívánásainak megvalósításán fáradozik. Az ilyen gyanúsítások csak Görögország érdekeinek ártanak. A távirat közlése nagy vitára adott alkalmat.

Zajos ülés az osztrák képviselőházban.

— A Budapesti Napló táviratai. —

Bécs, február 13.

A képviselőház kétnapi szünet után ma ismét ülést tartott. A beérkezett irományok között volt Hortis és társai interpellációja a haditengerészeti fűtőknek az osztrák Lloyd hajóin alkalmazása tárgyában; Ellenbogen interpellációja a Lloyd trieszti fűtőknek sztrákja tárgyában, amelyben azt kérdezi, hajlandó-e a kormány véget vetni a trieszti hatóságok ez ügyben tanusított tisztességellen magatartásának; Holanski interpellációja, amelyben elpanaszolja, hogy a budweisi katonai parancsnokság nem engedte meg, hogy a katonai zenekar a vasúti alkalmazottak léányainak jubileumi alapja javára rendezett hangversenyen közreműködjék.

Az ülés elején Koerber miniszterelnök több interpellációra válaszol, köztük Luegernek és társainak a bécsi német haladó-párt választó-bizottságának választási alapja tárgyában a legutóbbi ülésen előterjesztett interpellációjára és azt mondja, hogy az interpellációban említett körlevél nem ad elég alapot hivatalos vizsgálatra, mert tapasztalás szerint minden nagyobb választási kampagne idején az érdekeltektől választási alapot hoznak össze a nélkül, hogy a gyűjtött pénznek meg nem engedett célokra kelene szolgáltatni. A miniszterelnöknek nincs is oka arra, hogy a felhívásban említett személyekről, akik a lakosság széles körében legteljesebb tiszteletben részesülnek, az előteremtett pénzek törvénytelen felhasználását tétélezzze fel és végül megjegyzi, hogy a közügyek békés és hasznos fejlődésének érdeke azt kívánja, hogy kerüljünk minden olyan támadást, amely a lelkeket felizgatja és a különben is fennálló ellentéteket kiélesíti.

A miniszterelnök választást ismétellen felbszakította a német haladó-pártiak helyeslése és a keresztény-szociálisok közbeszólása.

Gross (német haladó-párti) a keresztény-szociálisok zajos ellenmondása között, az elnökhöz intézett kérdés alakjában, erőlyesen tiltakozik a Lueger legutóbbi interpellációjában foglalt személyes gyalázkodások ellen.

Elnök kijelenti, hogy a házszabályok nem adnak neki módot az ilyenü interpellációk megakadályozására, azért magukra az interpellációkra bizza, hogy állításukért helyt álljanak.

Lueger ugyancsak az elnökhöz intézett kérdés alakjában válaszol Grossnak a német haladók folytonos zajos közbeszólásai között.

Dr. Vogler: Hallgasson, személynvesztő komédiás.

Lueger: Minden egyes szavamat lenntartok és kész vagyok bebizonyítani, még pedig okiratokkal, hogy Lobmayer, az urakháza tagja, kvalifikáhatatlanul jogtalan módon jutott Bécs városának díszpolgárságához.

Wrabets: A bíróság előtt beszéljen majd, ha van bátorsága. Bizonyítsa be, ha tudja! Gyávaaság, gyáva rágalmasz.

Prohászka (Wrabetshez): Még megpukkad, ha ugy ordítzik!

Dr. Vogler: Itt könnyen hazudozik Lueger ur!

Wrabets: Gyáva rágalmasz!

Dr. Vogler: A bécsi polgármester nem áltja, hogy rágalmaikkal illesse Bécs város díszpolgárát. Ségyen, gyalázat!

Wrabets (Luegerhez): Ségyelje magát, alyas rágalmasz. Minden lépése gyalázatosaság volt.

Dr. Vogler: Csak lesse, hogy még egyszer jöjjön valaki, aki félmilliót ajándékoz a városnak.

Lueger: En interpellációim minden egyes állítását be tudom bizonyítani. Ha van bátorságnak, kérjék a vita megnyitását a miniszterelnök válaszárol.

Dr. Vogler indítványozza, hogy a legközlelőbbi ülésen vegyék tárgyalás alá a miniszterelnököknek Lueger interpellációjára adott választát. Az indítványt 128 szavazattal 91 ellenében elfogadják.

A ház aztán folytatja az ujoncjuta ékről szóló törvényjavaslat tárgyalását és végül áttér a javaslat részletek tárgyalására.

Gróf Welsersheimb honvédelmi miniszter szólalt fel elsőnek. Megafolja a vita során elhangzott vádat, hogy a hadseregben tenyészik a durvaságot. A katonai büntetőperrendtartás reformjáról kijelenti, hogy azt minden művelt ember sürög feladatnak tartja. Csupán technikai és kodifikációs okok késleltetik a reformot, melynek szükségét katonai körökben is teljesen ismerik.

Dassynskinek a Mattasich-Keglevich-ügyben tett interpellációjára megjegyzi, hogy nem érzi magát hivatalosnak és nincs is módjában ma az ügyre magára kiterjeszkedni, az erre vonatkozó interpelláció tartalmát azonban illetékes elintézés végett a hadügyminiszter elé fogja terjeszteni és amennyiben három bécsi ügyvédre is vonatkozik, az igazságügyminiszterrel is fogja közölni.

A katonákkal való rossz bánás témájáról már annyit beszéltek, hogy azt kell kérdezni, vajon lehetséges-e, hogy olyan hadseregben, amely jó és balszerencsében fegyelmelzettségével, jó szellemével, áldozatkészségével és összetartásával kivirta az egész világ elismerését és komoly esetekben első-sorban legnagyobb ellenfelei elismerését, hogy ilyen hadseregben, mely példaképe az összes nemzetiségek, az összes rendek és az összes társadalmi osztályok egyesülésének, minden szolgálati ágban rossz bánásmód uralkodik vagy nem bának-e talán néha igazságtalanul a hadsereggel? A nyilvános vádaskodás valóságos divat lett. A céltalanul nyilvánosságra hozott eredményekből, nevezetesen altisztek bírósági elítélésének számos esetéből éppen az tűnik ki, hogy valóságos kihágásokot rögtön megbüntetnek. Nekem mindig az volt a nézetem, mondja a miniszter, hogy a durvaság energiáját az ellenség számára tartogassa a katonák. (Helyeslés.) Nem is nevelik azt a katonai szolgálat alatt, hanem sokan magukkal hozzák. Minden esetben fődolog az eset megítélése. Nagy engedelmességeket szigoruan kell megítélni, nemcsak a hadsereg érdekében, hanem közérdekből is, mert ez a legyelem kérdése. Az esetek legnagyobb részében kiütünk, hogy mindent meg kell vizsgálni, hogy a valót a valótólantól megkülönböztetve, a helyes tényállást konstatálják, mielőtt ítélnék. Erre szolgál a rendes jogszolgáltatás. Sajnos az igazság és a személyes becsület nyilvános megsértése bizonyos büntetlenséget élvez. Nem áll az, hogy a legénység a büntetéstől való félelemből nem tessz pa-naszt. A panaszt nem az intézi el, aki ellen szól, hanem magasabbak, akiknek érdekük a rend fönntartása és a szabályok megtartása. Ami a felülvizsgálatot illeti, nyilvánvaló tény, hogy arra két magasabb és teljesen független fórum van hivatva. Ha a katonák nem panaszok minden csekélység miatt, az csak szép dolog. De nem szép dolog, ha ilyesmit aztán denunciólnak. Ami a spiclikéskedés vádját illeti, konstatálja a miniszter, hogy nincs más felügyelet, mint a felügyelet azok fölött, akik az államot, a társadalmat és az emberiséget tagadják. Ezek az egész világ ellenségei és talán éppen a szociáldemokráciának legveszedelmesebb ellenségei, ha ez szigoruan el nem különíti magát tőlük. A miniszter aztán szóvá teszi a hadseregben előforduló öngyilkosságokat, amelyek nagyobbrára a szolgálatkezdő hiányára vezethetők vissza és utal arra, hogy ezek az öngyilkosságok nagyobbrára a szolgálati idő kezdetén fordulnak elő. A miniszter óva inti a képviselőket, hogy a lakosságban ne keltsenek olyan impressziókat, amelyek megnehezítik a katonáknak áldozatkészségre való nevelését. A miniszter ismétli, hogy a hadsereg a társadalom és a lakosság egy rétegének, egy nemzetiségnek sem ellensége és különösen a széles néprétegek képviselői cselekszenek helytelenül, ha a hadsereget mint olyat ellenségesen támadják. Éppen a lakosság széles rétegeinek van szükségük erős hatalomra, amely hátuk megett áll, olyan hatalomra, amelyet a barátok keresnek és nagyrabecsülnek, az ellenségek pedig félnék. A hadsereg ellenségei legnagyobb ellenségei a széles néprétegek érdekeinek.

A ház hosszabb vita után végleg elfogadta az ujoncjutalék-javaslatot.

Az ülés végén a kereskedelmi miniszter számos interpellációra válaszol, ezek közt Hayek és társai interpellációjára, az orosz kormány által lengyel könyvekre és folyóiratokra elrendelt elvámolás ügyében. A miniszter konstatálta, hogy a külügyminisztérium már öt héttel az interpelláció benyújtása előtt elrendelte a pétervári nagykövetség intervencióját, mely azonban, minthogy az elrendelt vámemelés visszavonását szerződéses alapon nem lehetett követelni, csak a méltányossági okok felhozására szorítkozha-

tott, melyeket azonban az orosz részről utalással az illető várendelet visszavonhatatlan törvényes erejére, nem vehettek figyelembe.

Bécs, február 13.

A mai általános elnökkonferencia, hír szerint, a költségvetési vita programjával foglalkozott. Az értekezlet elhatározta, hogy a kidolgozandó programot az egyes klubok elé terjeszti megvitatás és határozathozatal végett.

Az angol-japán szövetség.

London, február 13.

A lapok kevés újat közölnek az angol-japán szövetség előzményeiről. A Times azt írja, hogy ezt a szövetséget már Rosebery tervezte, amidőn ezelőtt nyolc esztendővel a Japán lealacsonyító konzuli bíraskodásról szóló szerződés revíziójához hozzáfárult. Rosebery volt az, aki Oroszországot, Franoiaországot és Németországot megakadályozta abban, hogy Japán a kínai háború gyümölcösétől megfosztják. A Daily Telegraph, amelyet a külügyi hivatal szokott inspirálni, ma még egyetlen szóval sem kommentálja a szövetségi szerződést, hanem e helyett Németországgal polemizál a spanyol-amerikai háború alatt tanúsított viselkedése dolgában s azzal fenyegetőzik, hogy ha Németország tovább is egyenlenséget igyekszik támasztani Anglia és Amerika között, úgy az angol kormány az erre az ügyre vonatkozó összes diplomáciai iratokat közé fogja tenni. Meglehet, hogy ezeket az okiratokat Henrik hercegnek Amerikába való megérkezése napján fogják publikálni.

London, február 13.

Az alsóházban az angol-japán egyezség tárgyalásánál Spencer lord kérdésekre Cranborne külügyi államtitkár kijelenti, hogy az egyezség tartalmaz a nyilvánosságra hozatala előtt közölték az amerikai kormányval, de ez nem mondott véleményről. O'Kelly ama kérdésére, hogy a szerződés a Mandzsuriára is vonatkozik-e és hogy a német kormány abban a véleményben van-e, hogy az angol-német egyezség Mandzsuriára is vonatkozik, Cranborne kijelenti, hogy Mandzsuriára éppoly kevéssé van kizárva az egyezség érvényességi köréből, mint Kínának bármely más tartománya. (Tetszés.) Az angol-japán egyezség tartalmaz a német kormányval is közölték. Az angol-német egyezség még érvényben marad. A kérdéstevő valószínűleg jól ismeri azt a magyarázatot, melyet a német kormány az angol-német egyezménynek Mandzsuriára való alkalmazhatósága kérdésében adott.

London, február 13.

A felsőházban az angol-japán egyezmény tárgyalásánál Spencer lord kérdéseire válaszolva, Landsdowne mári külügyi államtitkár kijelentette, hogy az egyezség oélja a status quot és a nyitott ajtó politikáját a legszélsőbb Keleten fenntartani és a békét és vidékeken megőrizni. Az egyezségben nincs olyan valami, ami a más hatalmaktól a legszélsőbb Keleten követett politikának ellentmondana. Rosebery lord támogatja azt a politikát, mely az egyezség alapjául szolgál.

London, február 13.

Tokióból jelentik, hogy a szövetségi szerződést tegnap olvasták föl a parlament mindkét házában. A szerződés örökös létezését kellett.

London, február 13.

A Daily Mail jelenti Tokióból tegnapi kelettel: Az angol-japán szerződést kétségtelenül Ito máriki látogatása hozta létre, aki Oroszországgal kötött volna szerződést, ha nem sikerült volna Angliával meg-egyezésre jutnia.

Peking, február 13.

Az angol-japán szerződés, amelyet ma néhány idegen diplomátával közöltek, nagy meglepetést okozott. Az utolsó évek keletázsiai politikájának legfontosabb eseményét látják benne. A japán követ meglátogatta Csing herceget s átadta neki a szerződés másolatát. Az idevaló diplomaták nem kételkednek benne, hogy ez a szövetségi szerződés csakugyan tiltakozás a Mandzsuriára vonatkozó orosz-kínai szerződés megkötése ellen. Anglia, Japán és az Egyesült-Államok követei nemrég kérve-kérték Csing herceget, hogy halaszsa el a Mandzsuriára vonatkozó szerződés aláírását és azt az ígéretet kapták tőle, hogy ez meg is fog történni, míhlyt újabb ellenvetéseket tehetnek a szerződés ellen. Ez ma meg is történt az angol-japán szövetségi szerződés másolatának átnyújtásával. A szerződésről tudomást szerzett kínai hivatalnokok legnagyobb meglepetéssel nyilatkoznak a szerződésről s azt mondják, hogy Anglia presztízse sokat nyert a szerződés által.

Sanghai, február 13.

A Wolff-ügynökség jelenti: Itt általában

azt tartják, hogy a mandzsuriai szerződésnek az Oroszország által ohajtott szövegezésben való aláírását az angol-japán egyezmény egyelőre lehetetlenné tette.

London, február 13.

A Timesnak jelentik Washingtonból: Az amerikai kormány, amely a nyitott ajtó elvének híve és az angolok és az amerikaiak kelet-ázsiai érdekeit azonosnak látja, örömmel fogadja az angol-japán szerződést. Az amerikai kormány semleges, de semlegessége jóakaró és rokonszenves.

New-York, február 13.

Az angol-japán szerződésről azt mondja a new-yorki World, hogy washingtoni jelentésekből az tűnik ki, hogy a tárgyalások, amelyek a szerződés megkötésére vezettek, az Egyesült-Államok tudtával és hozzájárulásával folytak, mert az Egyesült-Államoknak egyetlen érdekük az, hogy Kínában nyitva maradjon az ajtó kereskedelmi célokra.

Berlin, február 13.

A Neueste Nachrichten szerint nem lehet szó Németország közreműködéséről a japán-angol egyezmény körül. Németország sem Anglia, sem Japán részéről nem értesült a szerződés megkötése előtt hivatalosan a tárgyalásokról és csak a szerződés aláírása után közöltetett az Anglia és Japán által a német kormányval, amiért az utóbbi a két nevezett hatalomnak köszönetet mondott.

HIREK.

Az élet és a teologia.

Lilleben katolikus egyetem van s a fakultások természetesen együtt működnek, közös szellemben, másképpen hogyan domborodhatnék ki illendően az egyetem felekezeti jellege. Ebben az együttműködésben aztán a multkoriban gondolkodóba esett az orvosi fakultás tudós professzor-kara, hogy vajjon helyén való-e egyáltalában a kraniotomia? A valóságos életben helyén való. A gyermek, a születendő gyermek tudniillik erőszakoskodik. Valami ok mián nem akar e világra jönni s a konokságával veszedelmet hoz az édes anyára is. Ha az orvos nem határozza rá magát arra, hogy a legtöbbször nem is életrevaló gyermek élete árán menti az anya életét, a szegény szenvedő asszony az életével fizeti meg azt az anyaságot, a miből még csak fájdalma volt és semmi öröme. S a gyakorlatban az orvos nem is oszkodik sokat, hanem a még egészen talányos értékű gyermeket föloldozza az anya életéért. Az tudniillik talán még egy pár gyermeknek anyja, az urának támasza, valaki, akinek élnie kell. — Mindazonáltal a lillei egyetem tanárainak kétségük támadt abban a tekintetben, hogy vajjon a gyakorlatban milliionszorosan kipróbált és áldásosnak bizonyult kraniotomia helyes-e a vallás szempontjából — s átirta a teologiai fakultáshoz, hogy legyen szives tisztázni az ügyet. — Életért életet kell áldozni. Az a kérdés tehát, hogy: van-e jussuk rá?

A kérdés nekünk, egyszerű eszű embereknek — nem kérdés. Gondolkozni se lehet rajta, csak kivágni a feleletet. Ezek a fórumok azonban egész komolyan megtárgyalják a dolgot — s nem tudnak megállapodásra jutni. Öszintén szólva, fura lehet egy ilyen gyülekezet. Teológusok, akik a felett vitakoznak az irás szavaival élve és a vatikáni bullákkal argumentálva, hogy mi a dolga ebben vagy abban az esetben az orvosnak? Hát tudja-e ezt más, mint az orvos? Az az orvos, aki a beteg ember mellett teologiai értelemben véve semmi egyéb, mint az Isten segítségével. A kéz, amit a recept írásában és az operációban egyformán az az égi hatalom vezet, amely a pap szájába adja az imádságot. A mindenek moztatója, a leghatalmasabb Erő... Hogy lehet ennek a dolgába beleszólni? — Kérlelőből ez lehetett hosszú teologiai viták folyamánaképpen az álláspontja annak a belga és szintén katolikus egyetemnek is, amely a kérdésre azt a feleletet adta, hogy: nem tud felelni rá. A kérdés nem érzi és nem érti. — A teologiai

fakultáson tudniillik csupa olyan professzor van, akinek még soha se kellett választani a feleség és egy még olyan nem e világon lévő gyermek között, akit az apa még se nem szeret, se nem gyűlöl. Aki e világnak még: nincs.

Nehogy az legyen a liliei fakultás határozatának a nagyon is negatív eredménye, a dékán egyenesen az erre legilletékesebb fórumhoz, a római Congregatio Sancti Officii nevezett tudós bizottsághoz fordult felvilágosításért. Az ügy komolysága megkívánja tudniillik, hogy beleszóljanak a biborosok is. Bele is szólottak és pedig egyhangulag ezt a határozatot olvasták rá a szegény doktorokra:

— A katolikus főiskolákban nem szabad azt tanítani, hogy a kraniotomiának nevezett operáció meg van engedve. Ez az operáció még akkor is tilos, ha elmulasztása esetén úgy az anyának, mint a gyermeknek meg kell halnia, míg a gyermek föláldozásával az anyát meg lehetne menteni.

Ha asszony volnék, nagyon megharagudnám erre a tisztos testületre ezért a határozatért. Hát úgy dobálóznak az emberléttel, hogy az enyém és azé az emberforma kis ántudatlan semmisségé, ami még egy rikkanással se tényező ezen a világon — egyformán értékes vagy egyformán értéktelen? Ilyenformán, ilyen megbecsüléssel van-e értelme annak, hogy én hűséges szolgálója vagyok az anyaszentegyháznak ennyi és ennyi év óta? Egyiknek vagy másiknak. Az enyimnek. Ilyenformán van-e értelme annak, hogy én becsületes anya akarok lenni és nem csapom be az Isten teremtette természetét mindenféle praktikákkal? Hát ennyit érek? — Mivelhogy azonban én nem vagyok asszony, hanem közönséges, szegényeszlő liliei polgár, a párisi orvos-egyetemre küldöm a fiamat tanulni.

(Th.)

Budapest, február 13.

— BUDAPESTI NAPLO. Február 13-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatásuk a megújításról idejében gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Kihallgatás a királynál. A király ma délután általános kihallgatást adott, amelyen megjelentek:

Brankovics György pátia, gróf Bánffy György, báró Dániel Ernő, báró Kemény Kálmán, Pallavicini Ede gróf, gróf Zichy Ágost, gróf Andrássy Géza, báró Bohus Zsigmond, gróf Kun Géza, Tallán Béla titkos tanácsosok; azonkívül Teleki Géza és Pál grófok (együttesen), Hunyady Felicia és Korniss Mária grófnők palatöbbségek (együttesen); továbbá Bada Demeter püspök, herceg Esterházy Miklós, báró Gerliczy Ferenc, gróf Pálffy-Dawn Vilmos, báró Radvánszky Géza, báró Vécsey István, Kazy József, Bartakovich József és Chapó Vilmos kamarások; Bertrand Alfred Afrika-utazó, Bihar Ferenc altábornagy, Halász Károly vezérőrnagy; gróf Degenfeld-Schomburg József, Kornfeld Zsigmond és Müller Kálmán főrendiházi tagok; Tauffer Vilmos Kézsmárcsy Tivadar, Purjess Zsigmond és Sághy Gyula udvari tanácsosok; Böckh János, Kammerer Ernő, Nely Béla és Sveha Gyula miniszteri tanácsosok; Grecsák Károly kuriai bíró, Latinovics Pál főispán, Sinnyey-Merse József közigazgatási bíró, Kúchler Ede főügyész, Liphay Károly táblai bíró, Jámorffy Kálmán, Baranyai Imre ezredesek, Krassz Henrik és Schay Gusztáv alezredesek; együttesen: Forster Gyula miniszteri tanácsos, Kirchoffer Károly plébános, Benzec Benedek községi előjáró és dr. Discher Ferenc; megjelentek még: Kés Béla osztálytanácsos, Martinecz Ignác prépost, Mangra Vazul püspöki helynök, Havas Adolf tanár, Fabiny Ferenc és Arnold Sándor törvényszéki elnökök, Knöpper Gyula bányatanácsos, Csejke Viktor számvevőlegyező, Petrovics Arzén műszaki tanácsos, Déri Izidor gyárigazgató.

— Az orleansi herceg Bécsben. Bécsből táviratkozik, hogy Lajos Fülöp orleansi herceg tegnap Alosuthról odaérkezett.

— Egy miniszter temetése. Belgrádból jelentik, hogy Taussanovics volt miniszter ma temették mintegy háromezer ember részvételével. A sírnál Milovanovics kereskedelmi miniszter, Popovics, a szkupstina elnöke és Zivkovic képviselő bucsuztatták el a halottat.

— A hercegprímás üdvözlése. Pestmegye közgazgatási bizottságának mai ülésén, a napirend előtt Beniczky Ferenc főispán megemlékezett arról, hogy Vassary Kolos biboros hercegprímás most ünnepi hetvenedik születésnapját s azt indítványozta, hogy a bizottság ez alkalommal intézen üdvözlő táviratot a hercegprímáshoz. A főispán indítványát lelkes éljenzéssel fogadták s a következő táviratot küldték a hercegprímásnak:

A vármegye közigazgatási bizottsága, főispánunk indítványára, a mai ülésében, a ritka ünnepies pillanathoz méltó lelkesedéssel elhatározta, hogy emnenciádtal, a születésének hetvenedik évfordulója alkalmából, mélységes tisztelettel üdvözlí. Ünnepejük emnenciádtal nemcsak mint a magyar katolikus egyház lejtét és Astria nemes utódát, akinek fennkölt érzésait mesevirágokkal tonja át a nép szeretete is, hanem ünnepejük emnenciádtalban a magyar nemzet egységének, az összes hazafiakit összekötő szeretetnek hatalmas szószólóját és képviselőjét is. Halát adunk a Mindenhatónak, hogy emnenciádtalnak mai születésének évfordulóját szellemi és testi erejének teljességében engedte megérnie és együtt imádkozunk a nemzettel, hogy áldásos életét még számos esztendővel jutalmazza meg, mert emnenciádtal egyházejedelmi személyében egyszerűsággal és szeretettel papja is, aki iránt hálás szívvel van a nemzet apraja és nagyja.

— A pápa jubileuma. Február 20-án ünnepi a katolikus világ XIII. Leo pápa uralkodásának huszonöt éves fordulóját. Vassary Kolos hercegprímás ebből az alkalomból körlevelet bocsátott ki, amelyben elrendeli, hogy a jubileumot a főegyházmegyeje területén fennálló összes iskolák és tanintézetek ünnepejék meg. Erről az intézkedésről dr. Walter Gyula esztergom-főegyházmegyei főtanfelügyelő körlevelében értesítette az iskolák igazgatóságait.

— Ebdé a hadtestparancsnoknál. Lodbkowitz Rudolf herceg vezénylő tábornok, hadtestparancsnok és neje ma ebédet adtak, amelyre hivatalosak voltak: Windischgrätz József herceg, lovassági tábornok, báró Majthényi László, báró Podmaniczky Frigyes, Hieronymi Károly, báró Jósika Samu, báró Wodianer Albert, gróf Keglevich István, Durmann Antal és Svetics József altábornagyok, Schneller Arnold vezérőrnagy, Riffault Ágost, Louff bey és Cuciuveano Viktor főkonduktorok, báró Eötvös Loránt, Ludwigh Gyula, a magyar királyi államvasutak elnök-igazgatója, dr. Sálly Sándor miniszteri tanácsos, báró Radvánszky Géza, Szalay Imre miniszteri tanácsos, Halmos János polgármester, Matsuka Alajos alpolgármester és Barjaktarovics M. főkonduktor.

— Incidens a képviselőházban. A képviselőházban ma délelőtt egy fiatal ember egy csomó nyomtatványt dobott le a képviselők közé a baloldali karzatról. A nyomtatvány a magyar országgyűlés tagjairól van intézve s a kereskedelmi alkalmasságok panaszkodnak benne, hogy a gyűlést, melyet vasárnapra hívtak egybe a váróháza közgyűlési termébe, Rudnay Béla főkapitány betiltotta. A nyomtatványban többek között a következők vannak:

Ellenzéki urak! Mi, kereskedelmi alkalmazottak, kik többet dolgozunk a kínai kulinál, kik dermesztő hidegben, tikkasztó hőségben, hajnal-keltől a késő éjszakáig huzzuk a munka igáját, joggal ragaszthatunk a vasárnapi munkaszünethez és joggal tarthatjuk föl benőcönd. Nem vétünk tehát a jogrend ellen, ha utakonki kívántsunk Hegedüs Sándor miniszter ellen, aki különféle érdekeket szolgáló rendeleteivel még azt a csekélyke íét vasárnapot is, mely addigelő megvolt, megnyirbálta, megcsontította és elvesztettőlünk. Ellenzéki urak! Ott benn a törvényhozó testületben, bár üljének a Weisz Bertoldok, Wolfner Tivadarak, Neumann Arminok, kik programbeszédjeikben felesekütek ugyan a közszabadság megvédelmézéséről — fölük várni valónk nincs. A rabszolgát nem tudják meghallgatni mert „összeszétépi a szivüket“, tehát önköz szólnak ellenzéki urak! Önök, kik predesztináltak vannak és programjuknál fogva ugyszólván kötelesek az alkotmány ellen intézett támadásokat visszaverni, szerezenek nekünk elégtételt.

Természetes, hogy a fiatal ember rögtön letartóztatta a rendőrség. Balogh rendőrfelügyelő fogta vallatára. Kohn Armunnak hívják s pápai születésű munkanélküli kereskedősegéd. Azt mondta, hogy a nyomtatványokat egy ismeretlen úrtól kapta, aki egy koronát fizetett neki, hogy ledobja. Négy nap óta nem evett már, azért örült meg az ajánlatnak. Kohn Armint bevitték a rendőrségre. A detektívek különben megkeresték a társát is, Kugler Gyula mohácsi születésű munkátalan kereskedősegédet. A VIII. kerületi főkapitányság egyenkint száz-száz korona pénzbírságra, vagy ennek megfelelő eljárásra ítélte őket. Az elítéltek föllebztek.

— Vasuti szerencsétlenség. Aussigból jelentik, hogy a teplitz-aussigi vasut Aussig felé tartó személyvonata tegnap este tizenegy órakor a karditzi állomás előtt, az utolsó váltónál kisklott. A lokomotívvezető meghalt, a fűtő súlyosan megsebesült. A gépvezető holtteste a kisklót lokomotív alatt van. A vonat százhusz utasa közül néhányan könnyű sérülést szenvedtek.

— Kriekeberg ur kapitánya. Hogy a helyzetet megismerkedjünk, előbb Kriekeberg urat kell bemutatnunk. Ez az ur — minden jel arra vall — íróember. Szépirodalommal foglalkozik s novellákat ír. Irja pedig novelláit egy nagyvilágnyelven, németül s hazájában már annyira jutott, hogy a jó Isten, meg Philipp Reclam junior ur jóvoltából egyik novellája beolcsuzott az Universal-Bibliothek egyik füzetébe is. A világszerte ismeretes Reclam-füzeteket fölsőleges ismeretünk. Megbízható, korrekt vállalkozás az, amely ocsó pénzen szórja a nép közé a világirodalmat s épp úgy ismereti a régi klasszikusokat, mint a modern írók legjobbjait. Ebbe a társaságba csöppent bele valahogyan Kriekeberg ur, akit — Isten látja lelkünket — eddig nem volt szerencsénk ismerni. De első írodalmi szengéje alaposan felkötötte iránta az érdeklődésünket. A novellának, melyről itt szó leszen, Überflüssig a címe s egyik hőse egy huszárkapitány, akinek szájába Kriekeberg ur reprodukálhatatlan magyar kifejezéseket ad. Oh jámbor német publikum, aki élvezettel olvastad a Kriekeberg ur fehér novelláját nem is sejtetted, hogy milyen mosdatlan száju, durva Rittmeister lehet az, aki olyan jó környezetben kurjant el több helyütt néhány előttd nagyon is homályos, ural-altáji eredetű káromkodást. Ime, újra meg újra egy-egy adat a többször kipróbált német alaposághoz. Aki nem tud arabusul, az ne beszéljen arabusul. Nagyon ajánlatos volna tehát, ha Philipp Reclam junior ur, aki bizonyára tökéletesen tartja jó jövedelmező vállalkozását s azt hiszi, hogy piros füzetek minden művelt család asztalán helyet foglalhatnak, eszentul óvatossabb lenne s nem kockáztatná meg lédán azt, hogy füzetét egy felültetett és könnyelműen dolgozó novellista miatt undorral dobja el minden jóízű magyar ember.

— Kulturvacsoara. Benedek Sándor közigazgatási bíró, mint a III. kerületi iskolázék elnöke, ma este tényes vacsorát adott az iskolázék és a tanítótestület tiszteletére. A vacsora, amelyen megjelent Vészi József, a kerület országgyűlési képviselője és Bárcsy István tanácsos, az iskolaügyi osztály vezetője, valamint gróf Festetics Géza, az ügyosztály jegyzője is, a magyar nemzeti kultúra valóságos ünnepevé nőtte ki magát, komoly tartalomtól duzzadó és nemes lendületű felköszöntők révén. Az elsők ezek közül Benedek Sándor, a házigazda mondogta, üdvözölve vendégeit és ünnepeve Bárcsy tanácsost, aki hivatásának komoly szeretetével, lelkes buzgalommal és hűséges odaadással szolgálja a főváros iskoláztatását. Végül János a kerületnek időközben megkeresztett képviselőjét éllette, emondván, hogy Vészi József négy hónap alatt többször volt választói között és többet tett a kerület érdekében, mint harmonizegy év óta összes elődei. A zugó éljenzéssel fogadott felköszöntő után Vészi József állott fel szólásra és folytonos lelkes óvációk közben vont párbuzamot a tanítók és az újságírók között. Egyszóval lélekkel lekedeztek az újságírók, a felnőttek tanítói és a tanítók, a kisdédek újságírói. A nemzet haladása s ő munkájuk buzgóságától és lelkiismeretességétől lügg. Azután megemlékezett Benedek Sándorról, aki ebben a kerületben a magyarság zászlóvivője és a kultúrának valóságos apostó'a. Hosszas taps és éljenzés kísérte a képviselő szavait. Bárcsy István tanácsosok lelkes szavakkal magasztalta Benedek Sándornak és az iskolázék tagjainak érdemeit. Benzec Benő, a kerület előjárója is Benedek Sándornak a kerület magyarosodása és a nemzeti kultúra érdekében kifejtett csodás munkásságát méltatta. Nagy tetszés közben szólt Sajó Sándor igazgató és Brédel igazgató, aki a harmadik kerületi iskolázék hazafias, ügybuzgó lelkes tagjait élította. Vészi József bucsuzól gróf Festetics Gézára emelt poharat, aki testvéreivel, Bennóval, a fejérmegyei tanfelügyelővel és Andorral, a vidéki színtársulat országos felügyelőjével együtt a nemzeti művelődés munkásainak táborába szegődött és lelkes idealizmussal szolgálja a magyar kultúrát. Gróf Festetics meleg hangon mondott köszönetet az üdvözlőtért és az iskolázék tagjait köszöntötte fel. Vészi József ezután lelkes éljenzés közt távozott, a társaság többi része pedig a késő éjjeli órákig maradt együtt emelkedett hangulatban.

— Halálozás. Losonczy György honvédelmi miniszteriiumi osztálytanácsos ma délután három órakor temették az Uri-utca 31-ik száma alatt levő gyászszobából rendkívül nagy részvét mellett. Ott voltak a gyászszertartáson: báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter vezetése alatt a honvédelmi miniszteriium tisztikara, a honvédelmi miniszteriiumhoz beosztott vezérkar Algya Sándor huszárezredes vezetésével, Orozka Vilmos oszondőrezredes, a számvevőség teljes személye, élén Gubasievics és Mihályfi vezérantantusokkal. A gyászszertartást Haypl Benő reortaműs vezetésével végezte, magas szárnyalású beszéddel bucsuztatta el a halottat. Azután az Entreprise négyvlasa hintójára tették a halottat és kivitték örök nyugalma helyére, a fárkasvölgyi temetőbe.

— Az elnök fia. Washingtonból jelentik, hogy Roosevelt elnök fiának az állapota jelentékenyen javult. A veszedelem — úgy látszik — egyelőre elmúlt.

— **Vörös Karneval.** *Catán*ban a nép szeret magában mulatni, s főként azt nem szereti, ha a rendőrség avatkozik bele a mulatságába. Farsang utolsó napján ebből nagy zenebona támadt. A nép javában szórakozott a korandiolobalással, mikor a rendőrség beleavatkozott hirtelen ebbe a pompás mulatságba. Ez a népet annyira fölingerelte, hogy valósággal csatát kezdett a rendőrökkel. *Két rendőrtiszt, hét közreműködő és két karabíneri megsebesült.* Később a katonaság is beavatkozott a dologba és véget vetett a zavargásnak, de ekközben vagy *huszonötven megsebesültek.* Az összes nyilvános helyiségeket bezárták.

— **Komjáthy Béla ünneplése.** A függetlenségi és 48-as párt sok tagja ma összegyűlt a Metropol különböző terében, hogy Komjáthy Bélát mai beszéde alkalmából ünnepljék. A jelenvoltak nevében *Rákosi Viktor* képviselő üdvözölte Komjáthy Bélát, hivatkozva arra, hogy Komjáthy Béla mai parlamenti szereplésével mennyire kiemelkedett; nem egyesek, nem párt-szemponatok, hanem a nemzet érzelmei szerint beszélt. A pohárköszöntők során Komjáthy megköszönte párt-hívei meleg szeretetét s a párt távollévő beteg elnökére, Kossuthra ültette poharát. Beszélt *Makkai Zsigmond* is, a széki képviselő, aki Komjáthy beszédét a jóízű buza táplálék erejével hasonlította össze.

— **Az Újságírók Egyesületéből.** A *Budapesti Újságírók Egyesületének* választmánya ma délután ülést tartott *Véssi József* elnöke alatt. A választmányhoz az ország több részéről feljelentések érkeztek egy irodalmi műveket terjesztő vállalat két utazó-ügynöke ellen, kik egy fővárosi könyvostól lap szerkesztőségétől kapott hírlapiról igazolvánnyal országoszerint mint újságírók ügynökösködnek az említett vállalat érdekében, azt állítva, hogy a jövdelemből hol a hírlapiról egyesületek jótékony alapjai, hol egy nemzet-i Pantheon alapja fog részesedni. A választmány konstataulta, hogy a két utazó-ügynöknek hírlapiról minőségben való igazolása szabálytalanság, melyért az illető szerkesztőt felelősségre fogja vonni; egyben kimondta, hogy könyvekkel vagy egyéb árukkal bázáló utazó-ügynökök újságírók nem tekinthetők, ezt a címet csak visszaéléssel használhatják s felhívja a közönséget, hogy olyan utazó-ügynökökkel szemben, akik újságírókúlnak jelentkeznek, visszautasítási álláspontra helyezkedjék s ha netalán ez még ezentul is észlelhető, ilyen visszaéléseket az újságíró-egyesület tudomására hozza.

Pápay Jenő egyesületi tag a *Magyar Híradó* könyvostól lap munkatársa, a választmányhoz intézett panaszos beadványában előadja, hogy *Pápay* néven valaki a társadalom különböző köreiben újságíróknak adja ki magát, s ezen a címen pénzbeli előnyöket csikar ki. A választmány konstataulta, hogy *Pápay Jenő* nem azonos azzal a *Pápay*val, aki az újságírói névvel ilyen piszkos módon visszaél. — *A Képes Nemzetközi Lapok* című revolver-zavargalpnak ismét jelentkezett két áldozata: *Torrelli Pál* nagykőrösi állomásfőnök és *Stefánik János* várgedei plébános. A beadványokat a választmány áttette a zugszagt ellen kiküldött bizottsághoz s a közönséget ismételtlen felszólítja, hogy hasonló tartalom visszajelentésével támogassa az egyesületnek a revolver-újságírók garzdalkodásainak megszüntetésére indított mozgalmát. — *J. Virág Béla* fővárosi hírlapiról levélben bejelenté, hogy a választmányának mult-kori ülésében hozott határozata tévedésen alapszik. A választmány konstataulta, hogy nem 70, hanem csak 14 lap megindításáért kért engedélyt két évvel ezelőtől s akkori jöbismemű eljárását is indokolta. *Szatmári Mór* főtitkár előterjesztésére még több folyó ügyet intézett el a választmány s végül hét jelenkező újságírórt vett fel rendes tagjai sorába.

— **Kigyó egy gyermekben.** Különbő eset történt *Winkel* dél-elzászi faluban. Egy négyévesztendő gyermek egy idő óta fogynásnak indult, de az orvos nem tudta sehogyszen megállapítani, hogy mi ennek az oka. A gyermek sokat evett, de szemlátomást soványodott, noha a hasa egyre jobban nagybödött. A multkorában aztán a gyermek száján át egy körülbelül félméteres kigyó jött elő. A kigyórt megölték és a straszburgi orvosgyógyintézetnek küldték. Azóta a gyermek jobban érzi magát, kezd magához térni. Azt hiszik, hogy piszkos vizet ivott, s azzal került a kigyó a gyomrába, ahol aztán az ő táplálékából élt.

— **A téli fürdőnkora a Lukácsfürdőben.** A Lukácsfürdő januári külföldi vendége közül a következőket említjük fel: *Alessius Anastase* Brailából, *Azmacher Péter* Frankfurt a/M.-ből, *Weissenberg Simon* és leánya Galatzból, *Costache Telean* Husyólyból, *Cajetan Martini* Hamburgból, *Rosalie Sternberg* Nürnbergből, *Katharine Weiler* Ladendorfból, *Alexander Toch* Mistelbachból, *Emerich Emerich* Klosterneuburgból, *Leonardi Mihail* Husyólyból, *Kühnberg L.* Adolf és neje Brailából, *Richard Philipp* Brickaból, *Eduard Schratenthal* Würzburgból, *Adolf Ulbrich* Drezdából, *Jean Procu* Gara-Palotából.

— **Elhalasztott sorsjáték.** A fumei *Mária-Immaculata-Internátus* javára rendezendő sorsjáték húzását január 15-ikéről, a pénzügyminiszter engedelmével, május 12-ikére halasztották el. A sorsnyuzásra összesen 50.000 darab egykoronás sorsjegyet bocsátottak ki, melyeket mindenfelé árusítanak. A főnyeremény 10.000 korona.

— **Santos Dumont léghajója.** *Monte-Carloból* jelentik, hogy *Santos Dumont* ma szép eredménnyel szállott föl. A Cap-Martinig való utat husz perc alatt tette meg. A monakói fejedelem ósonakn követte. *Santos Dumont Eugénia* császárnénak tett ígérethez képest megállott léghajójával a császárné villája fölött.

— **A szalag.** *Milán király* halálának évfordulója volt s a belgrádi konakból korszoru ment a krusedoli sirra. *Petronyevic Milosnak*, a szerb kabinetiroda főnökének jutott a nevezetes megbízatás. Ennyit már jelentettünk az esetről. Most csak annyit még újabb értesülés szerint, hogy a korszoru szalagján ez a felirás volt:

Jó apjuknak — Sándor és Draga.

— **A csodalámpa.** Új sugárról van szó, ami a világításban egyszerre olyan csodálatos forradalmat csinál majd, ha igaz az, amit irnak róla, hogy fölöslegessé válik mindenféle világító anyag. A villamoság géphajtó-erővé változik át, a légszesz pedig annyira elvészti majd minden értékét, hogy talán éppen csak fűtenek majd vele. Az új sugarak a *Bequerel-félek* s az az anyag, amelyből ezek a sugarak kiáramlanak, az *Urán-fém* társaságában található *Polonium* és *Radium*, és pedig különösen az utóbbi fém az, amely rendkívül erősen világít. Hatása csaknem a csodával határos. Ha ennek az anyagnak csak alig észrevehető kis részecskéjét teszszük egy aluminiumból vagy ólomból való szekrénykébe, sőtétben az egész szekrény kísérteties kék fényvel fog világítani. Ezt a fényt még akkor is látjuk, ha szemünket behunyjuk, mert a sugarak keresztül törnek a szemhéjra is. Ennek a csodalámpának nincs szüksége sem olajra, sem bármí más anyagra, hogy ki ne aludjék; mert évekig világíthat szakadatlanul, a nélkül, hogy fénye bármí is veszítene erejéből. Hogy lehet ezt a tüneményt megmagyarázni? Szemben állunk egy csodálatos funkcióval, a nélkül, hogy okát csak sejtenők is. Látjuk a fényt, a nélkül, hogy föl-foghatók, honnan ered. Sőt mi több: ez a csodálatos anyag még állandóan elektromos energiát is sugároz ki, amely a levegőt jókora körben vezetővé teszi, úgy a villamos gép sarkakból kiszökő szikra akadálytalanul, minden zaj nélkül, csaknem észrevehetetlenül siklik át a polusok között. A légköri elektromosság megvátozása miatt ennek az anyagnak a közelségét több elzárt szobán keresztül is ki lehetett mutatni, úgy, hogy most arra gondolnak, hogy ennek a révén új fajta drótnélkül telegrafáló készüléket szerkeszteszenek. A világító anyag kis észrevehető forrasztva árnyékos helyen még nappal is észrevehető fényt árasztott, sőtétben pedig oly fényt adott, hogy a nyomtatást el lehetett mellette olvasni s a messzebb álló órán az időt egészen jól meg lehetett látni. Így a kisugárzott fény éppen nem csekély mennyiségű. Ha sikerül ezt az anyagot nagyobb mennyiségben is előállítani, úgy olyan kényelmes világító anyagot találnunk, amely soha sem alszik ki, semmiféle anyagra, olajra vagy gázra sincs szüksége s amellet minden időrabló várakozás nélkül áll rendelkezésünkre.

— **Hirdetmények kifüggesztése a déli vasút állomásain.** A déli vasút üzletgazgatósága elhatározta, hogy eltérőleg az eddigi eljárástól, folyó évi január 1-től kezdve az üzleti és más egyéb magán-hirdetményeknek alárendelt állomásain való kifüggesztését a saját kezelésébe veszi és ezen kifüggesztéseket a saját közgeivel fogja eszközöztetni. Minden ilyen hirdetmények az állomások előcsarnokaiban, folyosóin és peronjain való kifüggesztésért az eloglalt falfelületnek minden négyzet deciméterjeért évente kint 6 fillérnyi illeték, mint legcsekélyebb illeték azonban példányonként legalább 2 korona fizetendő. A kifüggesztendő hirdetvény egy négyzetméternél nagyobb nem lehet. A hirdetményeknek szilárd anyagra festitve vagy keretbe foglalva és lefűggesztésre alkalmas készülékkel ellátva kell lenniük. Minden hirdetménynek csak egy cég hirdetését szabad tartalmaznia. A magyar állomásokon kifüggesztendő hirdetményeknek a magyar, ellenben a horvát állomásokra rendelt hirdetményeknek a magyar és a horvát szöveggel kell ellátva lenniük; meg van azonban engedve, hogy a hirdetvényeken a magyar, illetve a magyar és horvát szöveg mellett más nyelvű szöveg is (német, francia, angol, olasz stb.) lehessen. Azt, hogy valamely hirdetmény kifüggeszthető-e, az üzletgazgatóság fogja elbírálni. A hirdetni szándékozók keretnek, hogy hirdetvényeiket a cs. kir. szab. déli vasúttársaság üzletgazgatóságánál Budapestén (L. Mészáros-utca 17. l. em. 17.) vagy személyesen, vagy pedig egy kísérő-irattal nyújtsák be. Az üzletgazgatóság által a hirdetmény elfogadása esetén között illeték aztán a déli vasút Budapest állomásának állomási pénztáránál fizetendő be. Közlebbi felvilágosításokat az üzletgazgatóság ad.

— **Anarkhista társaság.** Zittában tíus szövetkezetet lepleztek le, amely messzeágazó anarkhista összekészítésben részes. Hét cseh munkást letartóztattak s leveleiket elkobozták.

— **Elítélt tünnetők.** *Kohn Ármán* 22 éves és *Kugler Gyula* 32 éves állásnélküli kereskedő-segédnek ma délelőtti a képviselőház karzatáról nyomtatványokat dobtak az úlésterembe. A tünnetőket elöltözték és a VIII. kerületi kapitányság mind a kettőt az 1883. évi 731. számú közgy. határozat alapján 100—100 koronára büntette.

— **Figyelmeztetés.** *Edelestein Géza* III. éves joghallgató a következő figyelmeztetést teszi közzé: *Stern (Csilag)* Oszkár állítólag fakereskedő-hivatalkos ruhámentümmel, valamint érettségi és eddigi ügyvédségi működésemet tanúsító bizonyítványaimmal megszökött. Minthogy ez iratokkal való szedelései szándék világos, feltérem mindazokat, kikhez a fenti bizonyítványokkal fordulnak, hogy az illető a rendőrségnek átadni sziveskedjenek.

— **Szerencsétlenség.** *Szegváróról* írják: *Szemes Mihály* ozorai lakost kutasás közben eltemette a föld. Öt napig keresték, amíg végre megtalálták a holttestét. A szerencsétlen ember özvegyét és két árvt hagyott hátra. A községben gyűjtést indítottak az árvtak javára.

— **Tűzvizsgálat.** A promontori-uton lévő *Röckgyárban*, ahol a mult héten tűz pusztított, megartották a tűzvizsgálatot. A tűz keletkezésének okát nem lehet kideríteni, csak azt konstataálhatták, hogy a tűzoltóság gyors megjelenése akadályozta meg a tűz nagyobb pusztítását.

— **Az osztályorszátek húzása.** Az osztályorszátek ma *Huzásán huszezer koronát* nyert 57963, *tizenöt ezer koronát* 26357, *ötezer koronát* 82791 8128, *ötezer koronát* 55365 16482 22069 12349, *kétezer koronát* 62870 18832 79593, *ezer koronát* 79664 62241 50906 40852 26419 70958 11456, *ötszáz koronát* 92562 91163 63912 98485 8012 93833 23047 50260 2273 68566 33487 69672 72197 28967 90934 85302 31954 49045 60706 93461 37710 61069 74348 88967 33997 11644 81709 17273 71146 14163 45593 72176.

(x) **Fratelli Deisinger** küld Fiuméből 4% kgr. legfinomabb Santos-kávét 5 forint 46 krért bérmentve és elvámolva.

(x) **Tartálokos tisztek** legnagyobb bizalommal fordulhatnak egyenruhák beszerzése végett *Tiller Mór és Társa* intézetéhez, Budapestén, IV. Váci-utca 86.

(x) **Köhögés, rekedtség** ellen elismert pártalan szer a világhírű és a közkedvelt *Egger-féle mellpasztillák*, melyek a gyomrot nem rontják és kitűnő ízűek. Egy doboz ára 1 és 2 korona. (Próadoboz 50 fillér.) Kapható minden gyógyszerárban és drogériában.

(x) **UJ! Internacionál szörvesztő.** Egyszeri használata után az arcról és kézről a szört észrevehetően eltávolítja. 1 üvegtégely ára 6 korona. Főraktár: *Dr. Kovács* gyógytára, Budapest, Gyár-utca 17.

(x) **Jelmez-fényképek** készit művészi kivitelben és kedvezményes árban *Rivoli* fényképezési műterem, Kerespesi-ut 80. Előjegyzések elfogadotnak bármely esti órára. Elegans jelmezek díjtalanul, nagy választékban.

Udvari ebéd.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, február 13.

A királyi várak *Szent István-termeiben*, amelyek már nagyságuknál fogva is előnyösen különböznek e váraknak udvari ebédek csójára eddig szolgált helyiségektől, ma délután 6 órakor 41 teritékű udvari ebéd volt, mig azelőtt éppen a helyiségekre való tekintettel a meghívók csak korlátozott számban voltak kibocsáthatók.

Az ebéden 6 felségén kívül résztvettek: *Széll Kálmán* miniszterelnök, gróf *Széchenyi Gyula*, *Lukács László*, *Wlassics Gyula*, *Darányi Ignác*, *Cseh Ervin*, *Plósz Sándor* és *Hegedűs Sándor* miniszterek, gróf *Csáky Albin* főrendiházi elnök, (gróf *Apponyi Albert*, a képviselőház elnöke, kimentette magát), *Kiss Pál*, *Gulner Gyula* és *Bernáth Géza* államtitkárok, *Márkus József* főpolgármester, *Halmos János* polgármester, gróf *Csáky Jenő* és *Osztrouchy Géza* főispánok, *Beksis Gusztáv*, *Falk Miksa*, *Horánszky Nándor*, *Dókus Ernő*, *Szentiványi Árpád*, *Neményi Ambrus*, *Justh Gyula*, *Tóth János* és gróf *Zichy János* országgyűlési képviselők; *Liechtenstein* herceg első fődúrarmester, gróf *Paar* lovassági tábornok és *Bolfras* tábornagy főhadsegédek, gróf *Apponyi Lajos* magyarországi udvarnagya, aradéri *König Károly* osztályfőnök, dr. *Herzl* főtörzsorvos, *Höhnel* lovag korvettkapitány, báró *Apor Örnagy* és *Gozani márkó Örnagy* szárnysegédek, *Rohm ezredes* és *Margutti* százados a katonai írodából, *Holasek* és *Köszeghy* testőrszázadosok, báró *Bánffy* testőrhadnagy és az őrparancsnok.

Az udvari ebéd pikáns szeneciója gróf *Zichy János* jelenléte volt. Vele mind együtt voltak a mai parlamenti esemény főszereplői: *Széll Kálmán*, gróf *Széchenyi Gyula* és gróf *Zichy János*. A közkívánsóság természetesen ő körülöttük kereste a kielégülést, azt lesvén, hogy kivel és mennyi ideig és milyen módon beszél majd ő felsége.

A mai cerelenél mindenekelőtt az tűnt fel, hogy szokáltaul sokáig tartott. Máskor ugyanis tudvalevőleg félóra a cerole rendes időtartama; ellenben ma teljes egy óráig tartott. Általánosán kellemesen tűnt fel ezenkívül a királyi kitűnő hangulata, élénksége, közlekenysége és a megszólítottak mindegyikéhez való kegyessége. Amiből egész határozottsággal lehetett következtetni arra, hogy az uralkodó változatlanul jól érzi magát magyar fővárosában és annak az elkedvetlenedésnek, amelyet itt-ott irányzatosan emlegetnek, még csak árnyéka sincs a felséges ur lelkén.

A jelen voltak mindenekelőtt azt figyelték meg, hogy Széll Kálmán miniszterelnökkel nagyon hosszasan és nagyon vidáman társalgott a király. A hangos diskurzusból kivethették, hogy a mai vita is szóba került. A felség nagy melegen fejezte ki megelégedését a miniszterelnök minden ízében korrektt válasza fölött.

Gróf Széchenyi Gyulával kétszer is beszélt a király, mind a kétszer nagyon hosszasan és feltűnő kegyesen. Gróf Zichy Jánost is barátságosan szólította meg, de igen röviden beszélt vele.

Ezekből a megfigyelésekből aztán levonták azt a politikai következtetést, hogy a kormánynak fölfelé való állása semmit sem változott, továbbra is bírja a korona kegyét, teljes és korlátlan birtomát.

A kabinet többi tagjai közül Darányi Ignáccal a mezőgazdasági munkáviszonyokról, Lukács Lászlóval a konverzióról, Hegedűs Sándorral a vámtarifa-tárgyalásokról beszélt a király.

Neményi Ambrusoz a tisztviselői fizetések rendezéséről intézett kérdéseket. Azt kérdezte egyebek közt, hogy mennyibe kerül majd a reform? Amire Neményi az felelt, hogy az egész művelet költségeit most még nem lehet kiszámítani, csak az első fejezet költségeit, amelyek be is vannak állítva a budgetbe.

— Igen, jegyezte meg a király, de ez csak az első részletfizetés.

Azután igen melegen emlékezett meg a tisztviselői kar buzgó működéséről és hangsúlyozta, hogy sorsuk javítását a szívem viseli.

Az ellenzéki pártokat Zichy Jánoson kívül még Justh Gyula és Tóth János képviselték. Justh Gyulával a felséges ur a csanádmezei mezőgazdasági munkáviszonyokról beszélgetett. Kijelentette, hogy nagy megelégedésére szolgál, hogy a kormány avatott kézzel intézi a mezőgazdasági munkáviszonyok rendezését.

Béksíccsel a perrendtartásról, Falkkal a horváth pénzügyi egyezményről beszélgetett a király. Rendkívül sokáig beszélgetett Horváth Nándorral, majd megszólította Szentiványi Árpádot. Márkus főpolgármesterrel és Halmoz polgármesterrel a fővárosi munkanélküliségről, a főváros helyzetéről és építkezéseiről társalgott.

Az említettekön kívül még többekkel váltott néhány kegyes szót a felséges házigazda, aki feltűnően derült hangulatával, fejedelmi szeretetreméltóságával vendégeit valóságos elragadta.

Nagy-Magyarország baskir-titka.

Budapest, február 13.

Kis füzetet kaptunk, amely nagy problema megoldásával foglalkozik. Némáti Kálmán írta *Nagy-Magyarország baskir-titka* címen. Foglalkozik azzal a kérdéssel: igaz-e az Akadémiank által portált elv, hogy a magyarok ezer év előtt még névleg nem voltak magyarok, hanem oly népvégylék, amelyek török-talárjai magvát a baskirok alkották. Vagyis áll-e az a tétel, hogy ezer év előtt magyar nevű nép nem létezett, hanem Árpád magyarjai csak később alakultak ki a baskir népkonglomerátumból.

Némáti határozottan szembeszáll ezzel a tétellel és a füzetben azt bizonyítja, hogy már Ptolemaiosz, a híres történetíró 1760 esztendővel ezelőtt a baskirok mellett lakó népek tünteti fel és nevezi meg névleg a magyarokat („matéroi”). Bizonyítja ezt olyképpen, hogy kimutatja az újabb *baskur* és az ó-kori görög forrásokban előforduló s Ptolemaiosz által is használt *tirogag* szók azonosságát. A szerző a füzetben közli az ó-kori geográfus térképének másolatát is.

Némáti a tanulmányainak ezt az eredményét közölte a baskirok legkittünőbb specialistájával, a magyar születésű és nagy hírnévű *Ujfalvy* Károlyival, aki a szerzőhöz írt levélben a következő érdekes lejtetéseket írja:

„Élénk érdeklődéssel olvastam az ön érdekes tanulmányát s köszönöm, hogy nekem azt megküldte. Én a magam részéről meg vagyok győződve a baskirok és Árpád magyarjainak közeli antropológiai rokonságáról.

Az utóbbiak alaposan elváltak típusukban ezer esztendő alatt, amióta megtelepedtek Pannoniában és Dáciában. De valamint Indiában ma is, 3000 év után találunk olyan fiziognómiákat, amelyek az árja típus egész tisztaságában juttatják emlékezetünkbe, éppugy találni kell Magyarországon is az ezerévi nagyokú keveredés után is típusokat, amelyek fizikuma Árpád harcosaira emlékeztet.

Most azt kellene kikutatni, hogy minő volt a régi magyarok pontos fizikai típusa?

Körülbelül ösmernük az ásatások révén a koponya és csontváz alakát. De nem ösmernük a szem, a haj és a bőr színt.

Ami engem illet, meg vagyok győződve, hogy régi magyarok, akik mindenkor átvették a nagy-

kousanok (youl-tohi) festői öltözékét, két pontosan megkülönböztetett osztályból állottak: a *törzsfők*, a *nemesség árja* vala, nagytermetű, szőke, kékszemű, mint mindazok a népek, akiket hajdan skítáknak, később turkoknak neveztek. A nép zöme azonban nagyon vegyes elemekből állott, főképp tatárokból, akik kissé hajlottak a mongol típus felé; ez a közép finn-ugor nyelvet beszélt, aminek folytán két tisztelt barátom, *Hunyfalvy* és *Budenz* a finnekkel rokonságba hozta őket, elfeledvén vagy nem vetvén ügyet arra, hogy az osztyákok és vogulok tökéletesen más eredetűek antropológiai szempontból.

Öreg barátom, Vámbéry találta el az igazat, mindig is mindenkiel szemben hangzottátlan, hogy a magyarok turkok valának s hogy, ami még bizonyosabb, a *turk* elnevezés gyűjtőnév vala, a legruganyosabb fajtájából.

Engedje meg, hogy egy tanácsosul szolgáljak. Iparkodjék eljutni a baskirok országába, töltsön ott néhány hónapot és hozzon onnan nekünk részletes leírásokat úgy az utai baskirokról, akiket én nem ismerek, mint az orenburgiakról is, akiket alaposan ismerek. Ön, aki a magyar fiziognómiát most teljesen ismeri, bárkinél jobban tehet Baskiriában hasznos és érdekes megfigyeléseket és összehasonlításokat.

Ha ez a tudományos expedíció megfelelne az ön vágyainak, úgy kérem, értesítsen engem s én csekély erőmmel szívesen támogatom az ön kérelmét a magyar közoktatásügyi miniszternél.

FŐVÁROS.

(*) **Kömvéscsel szabályrendelete.** Az iparügyi osztály már régebben elkészítette az építő- és kömvéscsemesterek és a segédzemélyzetük szabályrendeletét, a kereskedelemügyi miniszter többszöri módosítást kívánt s az érdekeltektől is tett észrevételeket. Ma a tervezet ezekhez képest átalakítottan került az iparügyi bizottság elé. Az építőmunkások védelmére *Gelléri* Mór igen fontos intézkedést föltételel kívánata: azt, hogy ha valamely vállalkozó íránt, aki nem tagja az iparrestitületnek, vagy nem fővárosi lakos, a hatóság részéről nem volt meg a kellő bizalom, követelje tőle a hatóság, hogy a részéről foglalkoztatott munkások egy heti bérének megfelelő összeget tegyen le biztosítékul, amelyet az építkezés befejezte után visszakapja. A bizottság, mielőtt ezzel az indítványalynal behatóan foglalkoznék, óhajta, hogy a szakértők vegyék tárgyalás alá. Az iparhatóság megbízottak intézményének az ügyét a kereskedelemügyi miniszter reformálni kívánja. Az ügyvel ma foglalkozott az iparügyi bizottság. Erre vonatkozólag elfogadták *Gelléri* Mór javaslatát.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Operaház.** *Gruberné-Viola* Lenke asszony néhány hét előtt a Hubay-Popper kamaranégyes társulat egy hangversenyén mutatta be hangját és tehetségét és akkor konstátáltuk, hogy drámai szopránja, amely különösen a felső regiszterben szép és erős, kiművelésre érdemes nyersanyag. A helyett azonban, hogy ezt a nyersanyagot kiművelné, *Gruberné-Viola* Lenke asszony ki tudta eszközölni, hogy neki újabb kísérletre a *m. kir. Operaház* szinpadát átengedjék, ahol ma este *Tannhäuser*ben mint Erzsébet lépett föl. Valóban nem volt valami égető szükségünk erre a vendég szereplésre, hiszen alig tudják foglalkoztatni az intézet *huszonnyolc* (!) énekesnőjét, azonfelül pedig tudunk hivatott művésznőt, akit elváltán hatatlanul teneménális hangverseny-sikereket nem bocsátanak vendég szereplésre ebbe a házba, amelynek kapuit valóban meglepő előzetekességgel tarták ki a mai est vendége előtt. Próbát is kapott, amennyi neki kellett. Ma este mindenekelőtt kitént, hogy ez a hang nem a szinpadra való. Drámai ereje, amely a hangversenyteremben érvényesül, nem hat át a rivaldán. Ez a hang nem „visz”, vékonyan és tartalmatlanul vész el a maga tremolójában. Vannak sokkal gyöngébb, de szinpadra termett organumok, amelyek akár a legérősebb ensembleből is diadalmasan válnak ki. Ma este is kitént, hogy e szoprán erőssége a magasság, míg a középső regiszter erőtlennül fakó, alsó regisztere pedig bár túmórébb, de szépség nélkül való. Énekművészetéről egyelőre tulzást lenne beszélni, de örvendetesen lepett meg valami, ami nálunk nagy ritkaság, az énekesnő biztos muzikálissága: egész este egy distonációt nem hallhattunk. De egy ép énekrézist se. A játékot, úgy látszik, igen helyes vezetés mellett tanulja. Nyugodt lélekkel ajánljunk a fölöttébb rokonszenves énekesnőnek, hogy tanulmányait folytassa, de véleményünk szerint a siker a hangversenyteremben vár rá és nem a szinpadon. — Diósný Handel Bertá asszony ezuttal először énekelte *Venus* hálátlan és rendkívül nehéz szerepét. Hangjának érzéki szépsége melegen ragyogva

jellemezte a szerelem istennőjét, akinek Wagner *Richard* oly fásaszó fekvésű szerepet írt elő. Diósný organumának átható drámai ereje az egész vonalon győzedelmeskedett és stilszerű énekmondója a mester tetszése szerint való. — *Burrida* (*Tannhäuser*) és *Takács* Mihály (*Telramund*) abszolút művészi jelentőséget adott a mai előadásnak. Végül a legnagyobb elismerés hangján kell megemlékeznünk *Szikla* karnagyról, aki ezuttal először dirigálta *Tannhäuser*-t. — Legvégül azonban a balletkar faun és nimfáncára hívom fel *Máder* igazgató figyelmét. Miféle ritmustalan rendtelenség és félszeg oktalanság! Faunok, akik csárdást járnak, — nimfák, akik pedig szerre két ballábbal is követnek el ballépéseket. Pedig ez a ballet nagyon fontos, mert szimbolikus jelentősége van. (G-ly.)

** **Koenen Tilly.** Künn kellemetlen locs-pocs, szürke eső, köd. A házak belemérülnek a boruba s akárcsak tengerparton a kikötő-lámpák szomorú, esős időben, úgy szürödnek át az estén az utóak gázlámpái. Csillagtalán, bus este, borongó északi hangulat, menjünk a *Royalba*, a hollandi dalénekesnő, *Koenen Tilly* dalestélyére. Nehezen gyűl a közönség, de mire végigberreg a *Terpsa* a villamos csengő, megtelt a tágas terem. Csupa asszony és lány; a közönségnek alig egy negyede férfi... És megjelenik *Koenen Tilly*. Tagbaszakadt, erős hollandiai leány, komoly arc, ajkán valami rejtgetett, gnyunos mosoly s okos szemé számítón néz végig a közönségen. Lányos kedvesség, könnyű báj hiányzik belőle s amint dalait előadja, úgy érezzük, hogy egy föltétlen erős intelligenciával van dolgunk, aki megért és elő tud adni minden hangulatot, erős szenvedélyei nincsenek, érzései lassan szürödnek lelkebe, de ha megérették, tartósak és igazak. Lázás, indultatos műsorszámával, mint *Beethoven* *Al! perfido* áriája, vagy *Heinrich von Eyken* két dala nem tud magával ragadni; kissé komor néki *Brahms* is, de például *Schubert* *Krenuzját* köteleletes és bevégzett művészettel adta elő. A lány, halk hangulatokban éneke felolvad s bájosabban, igazabban és szebben, mint minden klasszikus, előhajtott nékünk néhány hollandi gyerekdalt. Ekkor arcának minden komoly vonása eltűnt s távol hazájától elfogta az otthon kedves és szubtilis hangulata. Talán az anyanyelv varázsa, a tovatűnt gyermekkor költészetete tette, hogy egyszerre intímussá vált, ajkára űlt a naiv, kedves mesemondás és tágranyilt szeméből szeretet és hűség sugárzott. Ezekkel a bájos dalokkal arratta legzajosabb tapsait s a keményhangzású holland szavak lágyak és olvadékok lettek ajkán. Ezzel a poétikus és finom hangulattal bucsuztunk el az érdekes hollandi művésznőtől. (p. á.)

** **W. Kramer Teréz** asszony, a drézai kir. udvari színház volt tagja, kinek itteni szerződése csak a folyó évi szeptember elsején kezdődött volna, újában létrejött megegyezés alapján már február elején a *M. Kir. Operaház* kötelékébe lépett és hoinapután szombaton lép fel először, mint az Operaház szerződött tagja, a *Béánkán* Melinda szerepében. *Erkel* Ferenc ez eredeti magyar dalmű-rekében utólszor 1890-ben játszotta Melindát magyar énekesnő, nevezetesen Maleczkyné. Azóta a darab csak külföldi vendéggel volt adható. Tizenkét év után most *Ioja Melinda* szerepét ismét hazai, magyar művésznő, *W. Kramer Teréz* először énekelni.

** **Hangverseny.** A III. kerületi zenekonzervatórium március 1-én az ó-budai *Korona*-vendéglő dísztermében táncmulatsággal egybekötött hangversenyt rendez. A jónévi zenekola, amelyből eddigleg is szép készítléssel kerültek ki, összes növendékeinek haladását be fogja mutatni ezen a hangversenyen.

** **Tapolczai Deszö Nagyváradon.** Tapolczai Deszö, a Vigaszínház művésze két estén át vendég szerepelt a nagyváradi Szigligeti Színházban. Előtt este a Kis mamában, második este a pályában lépett fel. A közönség mind a két este egészen megöltötte a színházat és a vendégművészt lelkes ovációkkal halmozta el.

** **Lotti ezredesi.** Fedák Sári muló gyöngéledése következtében néhány napig kénytelen távolmaradni a szinpadtól. Hogy a *Lotti ezredesi*nek nagy sikerű előadásai ne szenvedjenek megszakítást, *Lotti* szerepét szombati a színház tehetséges tagja, *Tomcsányi* Russi játszsa, szombattól kezdve pedig *Fedák Sári* főleplelőség vendégként *Szikla* Szeréna.

** **Hírek az Urániából.** Holnap, pénteken tekinthetik akadályok miatt *Nápoly* helyett *A táncot* adják. — Szombaton délután ötötől órákor *Tordai Grail* Erzséki úrnó ismétli meg az Arany-est előkelő közönsége előtt már egyszer tartott kitűnő előadását *Arany költészetéről*. A két részből álló kitűnő mű ezuttal is Arany egész költészetét, műveinek nagy alakjait és egész egyéniségét fölfeleli. A szombat délutáni előadásra jegyet már ma válthatni elővétel ár nélkül. — *Vánca* Mihálynak *Az állatok világa* című műve a jövő héten, hétfőn február 17-ikén kerül bemutatásra. Ez az érdekes látványosság nem holmi állatképek bemutatásából fog állani, hanem a szerző mindenkor egész néprajzi, tájképet mutató és vadászjeleneteket ábrázoló gyönyörű felvételekbe illesztette be tulajdonképpen tárgyát. Hazai vonatkozású nagyszámú képeit a halászfőletről, a Tiszapartjáról, a gazdasági udvarok-

ról, a nádas moosarakról, az alldi juhászletről, a hortobágyi csikósokról és a bakonyveidei kanászletről *Zamboni* Károly, az Uránia kitűnő festőművésze fotográfia és színezte.

**** Hangverseny-soproni salinészet. Sopron városi bizottsága Andrássy Aurél Pozsony városi főjegyző részvételével tartott ülésében elfogadta a Pozsonynyal kötendő színházi szerződés szövegét, melynek értelmében Szendrey társulata január közepétől április végéig játszik Sopronban. A bizottság ezen kívül a soproni színház ingyenpályóinak számát az egy polgármesteri pályóra redukálta, a helyárakat pedig átlag 20%-kal felemelte.**

**** Hangverseny a Telefon Hírművészetében. A Telefon Hírművészet ma este fél 9 órakor házigangversenyt rendez előzőtti szórakoztatására. E hangverseny műsorát a *Jonas* Gabriella jónévi énekesköltségének növendékei töltik be a következő programmal: 1. L'Echo, éneklő *Biddné* uróné. 2. Gardigiani-Ogni Amora és Jenson-Fählinglied, éneklő *Benedek* uróné. 4. Dolibes: Lakme, éneklő *Parniczky* Eszterike uróné. 5. Leoncavallo: Bajazzo (madár-dal), éneklő *Biddné* uróné. 6. Rubinstein: Harmat reseg, ... és Gumbert: Lascia chi lo pianga (Aria, Rinaldo), éneklő *Winek* Ilka uróné. 7. Strauss: Cigánybó, Aria, éneklő *Parniczky* Eszterike uróné. 8. Halov. Kéthős a Zsidónő operából, éneklő *Biddné* és *Parniczky* Eszterike uróné. Közreműködnek még: *Odry* Zsuzs és *Jarósi* Gyula urak. A hangverseny után 10 óráig az est udjóságait olvasztja fel a beszélőjság, majd még 10 órától 11-ig *cigányzene* lesz hallható a kagylókön keresztül, melyet az Elite- és Emke-kávéházból közvetít a Telefon Hírművészet.**

A jövőd Népszínház.

— Beszélgetés Porzolt Kálmánnal. —

Budapest, február 13.

A Népszínházi Bizottság legutóbbi határozatával újabb öt esztendőre Porzolt Kálmánt, az eddigi igazgatót állította a Népszínház élére. Ha az igazgató személyében, mint azt a színház nézői üdvöské is tartottuk és tartjuk, nem történt is változás, a Népszínház ezzel a megújult bérlettel kétségtelenül egy új ösztendős éra előtt áll, s feltehető, hogy Porzolt Kálmán ez alatt az új éra alatt érvényesíteni fogja azokat a tapasztalatait, amelyeket a Népszínház vezetésében igazgatóságának első öt esztendőjében szerzett s ezeket mindenképpen a színház javára fogja fordítani.

Maga a hónapokon keresztül húzódtó és izgalmas ritka gazdag pályázat, a Népszínház művészegárdájának új szerződési s a színház egyéb megoldandó, érdekes kérdései alkalmasszerűvé tették, hogy megszoalaltassuk jövőd terveire nézve a Népszínház igazgatóját.

Porzolt Kálmán minden az új érára vonatkozó kérdéssünkre kimerítő választ adott lapunk nála járd dolgozóársának, aki az alábbi sorokban számol be a Népszínház igazgatójával folytatott beszélgetéséről:

Mindenekelőtt magára a Népszínházi Bizottság határozatára vonatkozólag nyilatkozott Porzolt Kálmán.

— A határozat egyhangúsága, — mondta — kárpótól azért a kommentárért, melylyel egyes újságok szerint egyes bizottsági tagok kísérték a saját határozatukat, de az én értesülésem szerint ez a kommentár nem volt oly riedeg a bizottságban, mint ahogy egyes újságokban megjelent. Négy esztendőre változatlanul bírtam minden bizottsági tag bizalmát s ha az eszközökben nem mindig válogatós konkurencia egyik vagy másik tagnak rokonszenvét elrágalmazta tölem rövid időre, azt hiszem, sikerülni fog pozitív tényekkel és elért sikerekkel a bizottságban nemcsak a szavazatok egyhangúságát, hanem a személyes bizalom egyhangúságát is elérnem. Ez lesz legelső törekvésem. Söt annnyival is inkább számítok már most a bizottsági tagok támogatására, mert egy magánvállalatnál a színház és az igazgató személye nem választható külön. A hátamon van a színház, s minden csapás, mit reám akarnak mérni, az intézetet is éri.

... Ha azonban az édes mandulának keserű volt is a burka, mindazonáltal büszke vagyok rá, hogy a bizottság mégis szavazás nélkül reám bízta a színház vezetését; hálát érzek a közönség iránt, mely az egész campagne alatt szinte tüntetően töltötte meg minden nap a Népszínházat és köszönetet régi kollégáim, az újságírók iránt, kik velem együtt éreztek a nem mindennapi harc alatt; no meg egy kis fáradtságot is érzek, mert naponta átlag nyolc óráig dicsőítom és néhány méterháza emlékiratot és kimutatást készítem.

— Mit tart a legelső teendőjének?

— Mindenekelőtt a saját személyemet, melyet a tárgyalások előtérbe toltak, visszavonulatom szerényen a háttérbe s itt megkészszerzett erővel folytatom a munkát, hogy az írónak és közönségnek felkeltett szimpátiáját minél jobban értékesítem a színház javára. Első dolgom, hogy azt az ambiciót és lelkesedést, amit bennem az éles konkurencia csak fokozott, átültessem az írókba, hogy ambicióval és lelkesedéssel irjanak új bérletem számára jó darabokat. Az új írók egész táborát szeretném a színház számára ösztendőrozni s új pályadíjakat is fogok kitűzni.

— Hogy kívánja megoldani a színház újjászervezését, illetve az új szerződések ügyét?

— Ebben a tekintetben el akarok térni az

eddigi sablontól; eddig ugyanis hónapokig elhúzódtó a szerződések herce-hurcája; ez többé nem lesz. Egy hetet fogok a szerződési tárgyalásokra kijelölni, s ez alatt az idő alatt el is kell azt végeztetnem, meg pedig előreláthatólag április havában. A színház és az egész személyzet lélév volt ugyanis kivéve a bérli szerződési tárgyalásai izgalmainak; most teljes lehetetlen a személyzetet a saját szerződési tárgyalásainak izgalmaiba belevinni; ez veszélyeztetné az előadások rendezését. S ezenfelül még a vadállatokra is van április elsőjég „Schonzeit”; annyi kiméleti időt talán magának is kérhetek, amennyi a vadállatoknak kijut.

— Nincs-e még az új szerződések nézve valamely meglápodott nézete?

— De van. A régi személyzetből egy-kettő kivételével majdnem mindenkinek szándékozom szerződési ajánlatot tenni, de természetesen olyat, aminőt a változott viszonyok közt a színház existenciájának veszélyeztetése nélkül lehet. Aldozatkészség és udvariasság részemről sohasem hiányozott s ha egyik, vagy másik tag nem marad a színház kötelékében, nem rajtam fog múlni. Új tagokat minden körülmények közt fogok szerződtetni, mert kötelességemnek tartom, hogy megnyissam a Népszínház kapuit új tehetségek előtt. Mindenesetre számos tehetséget szándékozom vendégszeropeltetni.

Gyökeres rendszerváltozás lesz az, hogy a fellépti díjak rendszeréről lehetőleg áttérek a fixamos szerződésekre s ezenfelül, amennyire lehetséges, csak egyéves szerződéseket kötök, hogy biztosítam magamnak is s a tagoknak is a szabad kezdet. Első kötelesség egy redős budget készítése a színház számára s ez maga hetek munkája lesz. A színháznak a saját bevételeiből kell fennállnia s így a budget kereteihez alkalmazkodni kell minden tagnak.

— Mi lesz a helyárak felemelésével?

— Ez a kérdés nem függ össze a bérleti szerződéssel s azt nem is tárgyaltuk. A bizottságnak mindenkor jogában áll a helyárakat felemelni; az ő jóindulatától függ. Jóindulatára azonban üzletet alapítani nem lehet s ezért minden számításomat a jóindulat kihagyásával kell megcsinálnom. Kérelmetem a helyárak arányosítása tekintetében természetesen mindenkoron fenntartom a bizottsággal szemben s úgy a magyar szerzők, mint a színház tagjai érdekében volna annak teljesítése, de számítani nem számítok rá.

Végül még megjegyezte a Népszínház igazgatója, hogy a Népszínház tagjaival az ország különböző részeiben jótékony előadásokat fog tartani s úgy a Népszínházban, mint a Népszínházon kívül próbálja szolgálni a hazai kultúrát.

A Bertram-legendakör.

A világ egyik leghíresebb baritonistája, a német Bertram, volt is Budapestre, nem is, hangversenyzett is, nem is, — de eltűnt, az egészen bizonyos. A nevezetes írfi Herkules termetű, Wagner álmódhatott ilyen színészekről. Mondják, hogy a Bolygó hollandiában énekeire megremeg az Operaház, talentuma és tudása elsőrangú, de...

Ennek a do-nek új kikezdést kell szentelnem. Ami Verlain az irodalomban, az Bertram a baritonisták között. A leghihetősebb és leglehetősebb bohém. Nem ad a társaságokra, a cerimonákat megveti, társulathoz nem tud szerződni s már kora reggel krigivél issza a pezsgőt. Inni és inni! az az ő eleme. Se hir, se dicsőség, se taps nem kell neki, csak pezsgő és szerelem.

Vasárnap délután érkezett Budapestre, este már a Lipótvárosi Kaszinóban énekel. Ah! de mi minden történt a délután és este között.

Bertramnak volt trakkja, de nem volt tisztá inge. Honnan szerezenek inget? Vasárnap minden üzlet zárva van, nosza hát! magánlakásokat, magánembereket bolygattak fel és meg, de az óriási Bertramnak ing nem akadt. Kocsiba ültek, ingeket próbált fel it, meg ott, végre sikerült neki egy ingmellet szerezeni s este vakító fehérségű ingmellet, de még vakítóbb művészetet kápráztatta el a Lipótvárost.

A nagy este után természetesen pénz is volt. Bertram egyszerre csak eltűnt a társaságból, fogadott egy hordárt és kiadta a jelszót: — Bel Budára!

A hordár pedig Buda legrejtettebb zugaiba vezette s a baritonista ölel karok között, pezsgő mellett töltötte el az éjt. Reggel öt órakor végre így szólott: —

— Havannát!

A mulató minden tagja felsőhájtott: — Honnan kerüljön ide havanna? ... Talán trabuco? ...

— Havannát! harsogta Bertram s megremegett egész Buda.

— Nincs! — sottogták elhalón.

— Száz forintot egy havannáért! dörögte Bertram.

A hordár pedig eltűnt, kocsibaült, átvágtatott Pestre, szerzett egy havannát s a legalzatosabb mosolylyal nyujtotta át a művészeknek.

Bertram pedig kifuzta a száz forintot.

Bécsben a következő esett meg vele, illetőleg Mahlerrel. Bertram ott vendégszeropelt. Az opera kapujára már déiben kitétték a táblát, hogy minden jegy elkelt. Fél hét órakor egyszerre megjelenik az igazgatónál Bertram.

— Kérek 200 forintot.

— Mi? — kérdezi Mahler?

— Kétszáz forintot.

— De uram, sir a direktor, az lehetetlen. A főpénztár zárva van, előterjesztés nélkül nem fizethetek, vár, on holnapig.

— Eg vele... Nyolokor utazom, felelte közönyösen Bertram. Megfordult s füttyörészve kifelé indult. Mahler térlülten roszant utána s a folyosón nyomta a kezébe a két százast. A sajátjából adta, de az előadást megmentette.

Hogy miért tűnt el Budapestről, az nem ebbe a rovatba tartozik.

Sugó.

MŰVÉSZET.

□ Az Erzsébet-szobor pályázata. Ráth György főrendiházi tagnak, az Erzsébet-szoborbizottság elnökének megbízásából, dr. Ambrosovics Dezső a következő sorok közlésére kért től bennünket:

Az Erzsébet-emlék zsűrijének az elnöke még a pályabírósg működésének a megkezdése előtt szétosztotta a pályabírósg tagjai között az egyes pályaművek magyarzó leírásának a pályázók által benyújtott és ennek alapján sokszorosított eredeti magyar s a külföldi zsűritagok számára készült német és francia fordítású szövegét. Téves tehát a mai lapok ama közlése, amely szerint az említett magyarzó leírások csak a tárgyalások befejezése után adtak át a zsűritagoknak.

□ Erzsébet királyné emlékszoira. A városiégi Műosarnokban holnap, pénteken nyílik meg az Erzsébet királyné emlékszoira pályaműveinek kiállítása. A kiállítást holnaptól kezdve 9—4 óra közt díjtalanul tekintheti meg a nagyközönség.

Az Erzsébet-szobor pályázata.

Budapest, február 13.

Nagy csalódással ért véget az Erzsébet-szobor pályázata. Vártuk egy nagy tehetségnek a ragyogó diadalát s vártuk a legyőzötteknek dicsőségét; mert ebben a nemes versenyben győzni nagy diadal, de elbukni sem szegény.

Gondoltuk: ünnepet fog ülni a művészet géniusza s a győztes műről le fog sugározni az ihlet, mely a művészt a borongás órájában, szent magányában beárnyékozza, az alkotójának a nevéét szárnyára veszi a hir s a pártatlan mű láttára megdobba az egész ország szíve.

Gondoltuk: a művész diadalnapja ünneppája lesz a művészetnek is, mint valamikor a renaissance napsugaras idejében, mikor Cimabue Madonnáját végighordozták az utcákon. Gondoltuk: a művész nevéét még az ország határain túl is magasztalással fogják emlegetni. És gondoltuk: nagy, lázas érdeklődés fogja ellogni pár napra Hunniát s egy nagy művészet esemény hatása fogja dominálni nemcsak a művészet kisebb-nagyobb ilikent papjait, de az egész számbavehető népet.

Es lön mindebben egy nagy csalódás. Nem kapunk monumentális művet (ha csak a méretet nem tekintjük) s nincs új hősünk. A külföldi szakértők vagy műértők, vagy bírálók, akik a sorok között néminemüképpen lepcsőkondízták a pályázatot. Mivel azonban nyílt titok, hogy a hazai pályabírák is mindenben egyetértettek a külföldiekkel, sőt már előbb is oly véleményét szűrték le maguk közt, mely a külföldiekével megegyezett, nyugodjunk bele, hogy csakugyan nem támadt új hős, s a régiek nem öregbítették a hírnevüket.

Es kimulik ez a nagy esemény, szinte éktelen közönyben. Mert a jury ítéletének megszületése Közben inkább sandított a magyar közönség Zichy Jánosra, s inkább érdeklődött az iránt, hogy Ákosfalva képviselője mint viselkedett az udvari bálon s bicskával otte-e a lazopot.

Ennek pedig az volt a nagy oka, hogy a pályázat már ab ovo disszonanciában fogantatott. Kik voltak ennek az okai, és miért voltak ennek az okai, ne keressük immár, s tessék el. Mert vannak az emberi gyarlóságnak cselekedetei, me-

lyek nem akkora ügyek, hogy majdan Clio érdemesnek tartaná előráncigálni a kulisszák mögül. Most, hogy már ugy sem változtathatunk rajta, nyugodtan konstatahatjuk, hogy a pályázatba már kezdetben bele volt ojtva a sikertelenség esirája, ez volt oka annak, hogy a pályázat nagyon heterogénül esett ki; ez volt oka sok széthúzó véleménynek, és alapos, jogos elégedetlenségnek s ez volt oka, hogy sokan tartottak attól, miszerint ily körülmények közt elsikkad az igazság.

De hát volt, ami volt, s ezzel lezárjuk ennek a nagy eseménynek az első éttapját.

Elmentünk pedig ma, csütörtöknek zimankós déli-eltőntjén a Múcsarnokba a második éttapéhoz, a kiállított pályamunkák tárlatába. Mi e tárlatot jártuk s tündőve megálltunk, hogy mit is bíráljunk benne? Kerestük, melyik hát a legjobb a pályamunkák közt, mert arról, hogy nincs közöttük igazán grandiózus alkotás, nagyon hamar meggyőződöttünk. S hogy darabjól darabhoz mentünk, mindinkább éreztük visszás helyzetünket s abbeli tehetetlenségünket, hogy képtelenek voltunk a legkisebb összehasonlításra. Mert áthidalhatatlan, összeegyeztethetlen két táborba csoportosulnak a pályaművek. Az egyik rész ragaszkodik a pályázatnak eredeti föltételeihez, a másik e föltételnek későbbi s talán nem egészen nyílt módosításához. Most jobb-e X. pályaműve, ki az emléket a Szent-György-térre tervezte, vagy Y-é, aki a Várhegy szélére helyezte, becsületesen és részrehajlatlanul el sem lehet dönteni, mert teljesen mások az egyiknél a művészeti és architekturai követelmények, mint a másiknál. Az egyik alkalmasabb a térre, a másik a hegy szélére; következőképp egyikben a szigorúan szobrászati elem a tulynomé s mérvadó, a másiknál az építészeti. A művészet pedig abszolút nem matematika, hogy több széthúzó irányu műalkotást egy közös nevezővel lássunk el s a szerint ítéljünk.

Kérezte a zsüri is, hogy itt igazságosan itélni merő abszurdum s ha már megvolt a pályázatban a diszonancia, ebből ugy menekültek ki, hogy egyik művés nem kapta a díjat. Mert nem is kaphatta sem művészeti okokból, sem jog szerint. S ez a lehető leghelyesebb megoldás, melynek folyománya csak egy új pályázat kiírása lehetett. Ez a pályázat egyöntetű, homogén lesz s végre-valahára tisztában leszünk a dologgal. Ennek az új intézkedésnek persze lesz egy kis következménye. Mivel az új pályázatnál a Várhegy szélére a kiszabott hely, világos, hogy az ezután pályaműveknél háttérbe szorul a szobrász s előtérbe lép az építész. Ezen csak ugy lehet segíteni, ha egyik nem nyúl át a másiknak a hatáskörébe, ha a bástya teteje s a Szent-György-tér felé eső rész megmarad tisztán a művészeknek, a Várhegy oldala pedig az építészeknek. Nem ugy, mint most az egyik pályamunkánál, hol a művész az íhletét a Várhegy oldalára és az alapú tetejére applikált szobrászati művekbe forgatotta.

A jury beszélt, s így ennek az ügynek vége van egyelőre. Most következik majd, jó sokára, a harmadik éttape, az új pályázat munkái. Feszülten várjuk az új eredményt. Mert amiképpen jönnek más idők, más pályaművek és más jury, azonképpen lesz más eredmény is.

tanulók száma 18 ezer. A tanköteleseknek 1/10-a jár csak iskolába. Az elemi iskolák többnyire két osztályúak. A szamojédek nevelésére tért ezután át és bemutatott egy oryill betűkkel nyomtatott szamojéd olvasmányt. A szamojédek nagyon babonásak, ugy, hogy a babonát, mint iskolai tantárgyat, külön tanítják. Itt megemlékezett az ural-altáji nyelviskolásról, amelyhez a szamojédek is tartoznak s a magyar nyelvvel való rokonság igazolására több szót említ el. Az alszaki nép oktatásának ismertetésével megírta előadását. Van azonban négyezer francia népiskola s sok orosz, kínai, német és indián iskola is, de ezekben is tanítanak angolul. Egy millió iskolaköteles közül a jele jár a 16.000 népiskolába. Az iskolák 5 osztályúak, de van városokban 7 osztályú is, talun az iskolák 3-4 osztályúak. A képesített tanítók száma 18 ezer, képesítés nélküliek (leginkább tanítónők) 5 ezer. A tanügyi kiadás 10 1/2 millió dollár, ebből a népoktatásra 7 millió dollár jut. Az északon lakó 8 ezer indiánok, akik az asszini nyelvet beszélik, iskolája északon Manitobában van. Összesen 37 indián tanító van, mert az indiánok nem hajlanak a civilizációra: szellemi fel fogásuk nagyon gyenge, különösen nagyon gyatra a számolgalmuk. Az alszaki népiskolákra térve át ismerte a bennszülöttek (irrodí) számát, mely 14.000-re rug, megjegyzi, hogy ezenkívül van még 3 ezer kínai és 9 ezer eszkimó. A kínaiak külön iskolákat tartanak fenn. Az irrodik iskoláiban a 6-13 éves gyerekek együtt tanulják az abót. Sok a vándortanító, mintegy 200, de ezek is megéinek, mert a lakosság jómódú. A tanítókat prémium és halzszirral fizetik. Érdekes, hogy az irrodik tanítóit a tanítást valóságos üzletnek tekintik. Amennyire kiművelte a tanító a tanulót, vagyis, ahogy megtanította irni és olvasni, a szerint követeli a szülőktől a díjazást. Vizsgák alkalmával rendszeren egy zsüri ítéli meg, mennyit kell a tanulók tudásáért a szülőnek fizetni a tanítóknak. Természetesen a szülők minél rosszabb minőségűt óhajtanak, hogy annál kevesebbet kelljen fizetniük. Így akárhányszor megtörténik, hogy a vizsgák pörpátvarral és verekedéssel végződnek.

Azután Bárány Zeigmond egyesületi jegyző olvasta fel az évi jelentést, melyet tudomásul vettek. A pénztáros és számvizsgáló-bizottság, valamint a könyvtáros jelentései után a választásokat ejtették meg. Elnök lett Koncek Lajos, alelnök Magyar József, jegyző Szabó Dezso, pénztáros Rácz József. Megválasztottak ezeken kívül még husz választmányi tagot.

Nyiltér.

Válasz a nyilatkozatra.

F. hó 11-én közzétett nyilatkozatunkban Splényi, Tali, Fűredi, Kömley és Deák nevű urakat nevéstük meg, mint akik magukat jogosulatlanul hírlapíróknak adják ki és mint ilyenek gyűjtenek rendelöket egy új irodalmi vállalatra. Állítottuk továbbá azt, hogy működésüket ugy tüntetik fel, mintha ez által a Hírlapírók Nyugdíjintézete érdekeit is anyagi előnyeit mozdítanák elő.

K nyilatkozatunk folytán a megnevezettek egy választettek köze, melyben egyetlen állításunkat sem cáfolták meg egy szóval sem. E helyett kijelentik, hogy ők valamennyien a Lamel Róbert-féle cég kiadásában megjelenő „Remekírók Köpos Könyvtára” c. vállalat terjesztő, sélvel foglalkoznak. Hogy e kijelentésükkel és a kiadó cég megjegyzésével mit akarnak bizonyítani, azt nem értjük, mivel mi teljesen magvagyunk győződve arról, hogy a fent nevezett kiadócégnak a nevezett utazók fizetelméhez semmi köze sincs és mi ilyet nyilatkozatunkban nem is állítottunk sőt ellenkezőleg azt állítottuk, hogy a „hírlapíró urak” (!) egy bécsi cégnek budapesti ágynöksége részéről küldettek ki. Mint kiderült ez a bécsi cég a Max Herzig-féle esztrák könyvkereskedés, mely jelenleg „Képes Remekírók terjesztési vállalat” cím alatt működik Magyarországon.

Az említett urak csak tagadják egyesületünk létezését; ezzel szemben elegendő hivatozunk arra, hogy egyesületünk Budapesten 1901. december hó 27-én tartotta meg alakuló közgyűlését és hogy alapszabályait a m. kir. Belügy-miniszteriumhoz 7576. sz. alatt 1902. jan. 3-án nyújtotta be.

Kijelentjük még, hogy az említett urak üzelmét bizonyított adatok napról-napra tömegesen érkeznek hozzánk s mi ezen adatokat az elsősorban érdekelteknek, a két budapesti hírlapírói egyesületnek rendelkezésére bocsátjuk kellő használat végett.

Ezek folytán ujbol kijelentjük, hogy állításainkat egész terjedelemben fenntartjuk.

Együttal ismételtlen felhívjuk mindazokat, akiket a fenti urak megrövesztettek, sziveskodjenek panaszaikkal bízalommal egyesületünk titkárához Solymosi Márton úrhoz (Budapest, V. ker., Nagykorona-utca 20. sz. III. emelet 16.) fordulni.

Magyar Könyvkereskedői Utazók Országos Egyesülete

Solymosi Márton, titkár. Fodor József, elnök.

Szalai Ödön

Jegyző.

(Az e rovat alatt közöltettek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

MULATSAGOK.

(A Budapesti Demokrata Ifjak Társasága folyó hó 16-án hangversennyel egybekötött táncos-

télyt rendez. Személyjegy ára 1 korona 20 fillér, családijegy 3 korona.

(A Budapest III. kerületi Jóbarátok Asztaltársasága szegény gyermekek felruházásának alapja javára február 15-én a Korona-vendéglő összes termében zárkörü táncvigalmat rendez. A táncrendezést Redlich Márkus okleveles tanácsintó vállalta el. A zenét a cs. és kir. 69-ik számú gyalogrezd (gróf Jellachich) zenekara szolgáltatja. Belépti díj: Személyjegy 2 korona, családijegy (1 ur és 2 hölgy) 4 korona 40 fillér. Jegyek a meghívó előutásnál mellett a rendező-bizottság tagjainál és este a pénztárnál kaphatók.

VIDEK.

— (Egy volt alispán fegyelmi ügye.) Liptó-Szent-Miklósról írják: Palugyay Gyula volt liptómezei alispán fegyelmi ügye a tegnapi megyei közigazgatási ülésen végre befejeződött. Ekkor olvasták fel ugyanis a belügyminiszter határozatát, melylyel végső fokon helybenhagyja a megyei fegyelmi választmányt azt a határozatot, amely szerint a volt alispán az általa és közegyei által elkövetett súlyos visszaélésekért kivételesen, — tekintettel Palugyaynak a megyénél töltött 30 éves szolgálatára, — büntetésből nyugdíjazza. A jogtalanul főlét és kiutalványozott pénzek tekintetében a miniszter csak az anyagi felelősséget állapította meg, mintegy 6000 korona erejéig, Palugyay ellen.

— (Az önálló vámtérlet mellett.) Nagyváradról táviratozzák: A városi törvényhatóság mai ülésén Beöthy László főispán emlékezte alatt az önálló vámtérület ügyében nagy vita volt. A kereskedelmi kamara ugyanis átiratot küldött, hogy az önálló vámtérület érdekében intézzenek feliratot a parlamenthez és a kormányhoz. A tanács napirendre térést javasolt, mert nem lehet az országot bizonytalan jövő kockázatának kiténni. Sarkadi Lajos kamarai titkár az önálló vámtérlet mellett érvelt. Molnár Imre jogtanár folytonos ellenmondás közben a közös vámtérlet mellett szólott, itt-ott vihart is kellett szavaival. A névszerinti szavazásnál a tanács javaslatát 48 szoval 32 szó ellen ellenében elvetették, s így határozta meg, hogy feliratot küldjenek az önálló vámtérlet érdekében. Több szabad-elvűpárti is az önálló vámtérlet mellett szavazott.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ Uj kurial bírák esküje. A Kuriához nemrég kinevezett két bíró: Szegehő Ignác és Somogyi Mihály ma délelőt tették le a hivatalos esküt a Kuria teljes ülésében. A két új bírót Szabó Miklós elnök melegen üdvözölte. Szegehő Ignác az I. büntető-tanácsban marad, ahol eddig kíségető bíró volt, Somogyi Mihály pedig az I. polgári tanácsban, amelyben eddig is működött mint kíségető bíró.

§§ A bécsi hazárdjáték. Sokat írtak az újságok arról a bécsi zoké-klubban folyt hazárdjátékról, melyben egy orosz gróf több milliót vesztett egy éjszaka. Megírták azt is, hogy ugyanakkor egy magyar sportsman egy millió forintnál többet nyert. Interpellációra és sok beszédre adott alkalmat az eset, melynek érdekességét növelte, hogy a kibicok között nem kisebb ember, mint Goluchowski külügyminiszter volt. Arról persze senki sem tudott számot adni, hogy van-e a bécsi zoké-klubban kitiépénz vagy nincs. Ha van, akkor a kibicörökben nagy irigységgel fognak gondolni a bécsi kollégákra. Egyelőre azonban arról kell hirt adnunk, hogy a bécsi hernalsi járásbírósg "előt" már megtartották a tárgyalást ebben az ügyben. Persze a legnagyobb diszkrecióval, a nyilvánosságnak, ha nem is kizáró érvelés, de mellőzésével. A bécsi lapok arról sem társultak, s nem írták meg azt sem, hogy mire ítéltek el az előkelő hazárd-játékosokat. Csak egy esti lap árul el annyit, hogy Gannesdorfer járásbíró vétkesen nyilvánította s elítélte őket a kihágásért. Egyben kirohan a bécsi lap a járásbíró ellen, aki nem utasította ki sem az orosz grófot, sem a magyar sport-írlakat Ausztria területéről, azzal a megokolással, hogy nem hivatalos játékosok, holott két héttel ezelőt ugyazra a járásbíró hazárd-játék miatt kiutasított Ausztria területéről két inasgyereket, akik az utcán kétélléssel, „fej-e, vagy írás”-t játszottak.

§§ Megostromolt ipartestület. Véres verekedés volt január 5-én a sütő-iparosok ipartestületének Barosay-utca 6. szám alatt levő munkaközvetítő-intézetében. Mintegy negyven-ötven munkatársan sütőseggel betörte a munkaközvetítő-intézet ajtóit és ablakait s az alkalmazottakat véresre verték. A kivonult rendőrség vezetője, Cserniczky Jenő rendőrszűvelőt pedig Bíró Elek sütőseggel öklével ugyi tebe vágta, hogy eltántorodot. A rendőrök azután több tümeit elfogták, akik töltöt ma mondott ítéletet a törvényszék. Bíró Eleket kethónapi, Molnár Istvánt hatheti, Vince Mihályt ketheti és Reich Simont szintén ketheti fogházra ítélték.

§§ A Tomka-féle betörés. A bécsi rendőrség ezelőt egy hónappal letartóztatta Marót (Klein) Sándor magánzót, dr. Tomka Samu testvératyját, aki az orvos

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ Póttívek az Országgyűlési Almanachhoz. Sturm Albert az 1901-1906-iki Országgyűlési Almanachhoz egy kis póttívetet adott ki. Ebben a füzetben mindazok a változások benne vannak, amelyek az elmúlt alkalmas választások óta a képviselőház és főpönthás tagjainak sorában történtek.

○ Felolvasás. A Nemzeti Szóban ma délután Péter Gyula tartott előadást A modern művészet alakulása cím alatt. Felolvasásában historiai, filozófiai és műltörténelmi alapon vizsgálta a művészeti ideálok, eszmék és törekvések kialakulását s azt az evolúciót, amelynek alapján a jövő fejlődése várható.

EGYESÜLETEK.

(Láng Lajos felolvasása.) A Magyar Közigazgatási Társulat szombati fölölvásó ülésén Láng Lajos országgyűlési képviselő, a társulat elnöke fog fölolvassni: A német gazdasági politikáról.

(A Budapesti (budai) Tanító-Egyesület) ma délután négy órakor tartotta a Margit-körúti elemi iskola tornatermében tisztújító közgyűlését. — Koncek Lajos elnök megnyitó beszéde után Szabó Lajos tanítótestületi tag tartott előadást az Elemi oktatás az észak-magyar népeknél cím alatt.

Előadó elsősorban Seibéria népoktatásáról beszélt. Seibériának 3 tanítóképzője, 690 népiskolája van, a

kasszájából eltűnt értékpapírokat Bécsben értékesítette. Ugyanok a Marót kezén fordultak meg az ellopott gyémántok is. Marót ezt a bécsi rendőrségnél beismerte, s ezért Budapesten, a biztosító-társaság följelentésére, családért vizsgálatot indítottak ellene. A budapesti büntetőtörvényszék kérére a bécsi törvényszék Marót Sándort, aki különben magyar állampolgár, tegnap Budapésre kísérte s átadta az idevaló ügyésznek. Az ügyesség indítványára Puskari vizsgálobíró család miatt a vizsgálatot s az előzetes letartóztatását rendelte el.

§§ **Amerikában kivégzett magyar ember.** Az amerikai judikatura kurtában végez a bűnösökkel, mint az európai. Ott a gyilkost tekintet nélkül kivégzik. Nem igen nézik az ugynevezett motívumokat. Most olvassuk az amerikai lapokban, hogy a minapiban Wilkes-Borsban egy Lutz János nevű magyar születési embert akasztottak fel. A boldogtalan ember a feleségét ölte meg féltékenységből. A szomszédok sok rosszat beszéltek az asszonyról és Lutz egy iéltékenységi rohamában megölte az asszonyt. A bűnös ember mindent elkövetett, hogy a borzasztó következmények elől menekedjék. Két évig szimulált örültséget és pedig igen különös módon: nem beszélt egy szót sem. Mikor látta, hogy nem használ, bevalotta bűnét, azt is, hogy teljesen épesztű.

§§ **Dániában elfogott budapesti kereskedő.** Budie Edének a Váci-utcában egy nagyszabású nő divatárkereskedése volt. Üzletét a mult év végén eladta és Budapestről telemes összegre rugó árutartozások hátrahagyása mellett, állítólag egy nő társaságában megszökött. A Budapesti Hitelezői Védegyelet képviselőiben dr. Herczfeld Samu ügyvéd Budie ellen fenytölt panaszt tett és kérte annak körzötetését és letartóztatását. A főkapitányság ennek következtében Budie elfogatása tárgyában meglette a szükséges lépéseket és most arról értesültünk, hogy Budiet Kopenhágában letartóztatták. A királyi ügyesség Budie kiadása iránt már megindította az eljárást.

§§ **Krivány a börtönben.** Aradról táviratozzák, hogy Krivány előtt ma hirdették ki a nagyváradi tábla ítéletét, hogy mostoha leánya, Szilágyi Ilona 10.000 forintos betéti könyvére való igényét bírálattal tárgyá vá teszik. Egykedvűen hallgatta az ítéletet. Megkérdezte a védőjét, hogy elvisk-e a tárgyalásra a táblához? Nagyon megörült a tagadó válasza. Krivány tágas cellában lakik. A rabok stájában nem vesz részt. A családja nem látogatja, csak az anyja néz el hozzá havonta egyszer és ételeket is küld neki. Krivány nagy beteg. A sorvadás erősen megviselte.

§§ **A szegvári hármasság gyilkossága.** Szegedről táviratozzák: A szegedi esküdtörvényszék pártját ritkító bonyolult ügyben kezdte meg ma a tárgyalást. Mult évi októberben meggyilkolva találták Szegvárt Salánki András főszekadát, a feleségét és 12 éves unokáját, Fekete Juliskát. A 74 éves ember pénzártnak volt a szegvári temetkezési egyletnek, sok pénzt kezel, tisztán látszott a rablőgyilkosság bűnténye. A gyilkosság utáni napon letartóztatták mőkáját Salánki István bognárlegényt, akinél megtalálták az elrabolt 408 koronát az öreg noteszával. Ez azonban azt valotta, hogy a pénzt félrevezetés végett az öreg másik unokája, Héraný Ignác borbély rejtette el nála. Héraný alibije azonban igazolódott, és az ügyesség eljettette az ellene emelt vádat s így ma egyedül Salánki István áll az esküdtek előtt. A tárgyalást Pókay Elek táblai bír vezetői a vádat dr. Winchler István kir. ügyész képviseli. Salánki dr. Balassa Arván védi. A vádolt nagy böbeszedűséggel adta elő a ténny, hogy a kézsültsége meglepetésszámba megy. Mindent Héranýra akart kenni, akit azzal vádol, hogy a családjával összeesküdött ellene, mert félték tőle, hogy Salánki András örökségéből mitsem kapnak. A tárgyalás valószínűleg csak pénteken ér véget.

TÁVIRATOK

Bécs, február 13. A schauburg-lippei hercegnő temetésére ó felsége képviselőiben Montenuovo herceg második főudvarmester meg Nachodba.

Berlin, február 13. A Schaffhausen-cég vezetője, Meyer, Boroszóban agyonlőtte magát.

Dessau, február 13. Frigyes anhalti herceg állapota aggasztóra fordult. A hetvenéves herceget újabb szélütés érte s az orvosok a katasztrófától tartanak.

Pétóvár, február 13. Tolstoj állapotában könnyű javulás állott be. A veszély azonban még éppen nincs elhárítva.

Madrid, február 13. Silvela és Ibanez tanui elhatározták, hogy nincs helye párbajnak. A Liberal szerint Ibanez ebbe a határozatba nem nyugodott bele és új tanukat fog megnevezni.

A német vámtarifa.

Berlin, február 13. A vámtarifa-bizottság ma folytatta a javaslat 12. §-ának tárgyalását, amely szerint a vámtarifa-törvény életbelépésének időpontját oszáríri rendelet állapítja meg a szövetségtagács

hozzájárulásával. Spahn (centrum) más bizottsági tagok támogatásával, de a szabadelvű és szocialdemokrata tagok hozzájárulása nélkül azt indítványozza, hogy vegyék fel a szakaszba azt, hogy a törvény legkésőbb 1905. január 1-én lép hatályba. Gróf Posadowski belügyi államtitkár Spahn indítványa ellen nyilatkozik. Gothein ama megjegyzésével szemben, hogy nem hiszi, hogy a mostani birodalomgyűlés abban a helyzetben lesz, hogy a vámtarifát elintézzze, bár Richthofen külügyi államtitkár azt a reményét fejezi ki, hogy a mostani birodalomgyűlés még képes lesz a vámtarifát elkészíteni. Singer kijelentette, hogy a szocialdemokraták, bár elvi ellentelei a javaslatnak, a kormány által javasolt szöveg mellett fognak szavazni. Hosszabb vita után a tárgyalás folytatását szavazás nélkül holnapra halasztották.

A triestzi sztrájk.

Triest, február 13. A sztrájkoló hajógyári munkások, mint már említettük, valamennyien, számszerű vagy haterzen beszűntették a munkát. A községi gázgyár 120 segédmunkása sztrájkol. Az egyesült munkás-egyesületek helyiségében délelőtt egybegyűlt munkások vagy 800-an kevéssel déli 12 óra után a Piazza Legua felé vonult el és zárt sorokban a korzó ellen fordultak, de itt a rendőrség visszszorította és a mellékutcákban szétoszlatta őket. E közben három letartóztatást történt. Ugyanebben az időben egy 60-70 fónyi csoport a Piazza Leguan fel akarta tartóztatni a villamos közuti vasutnak egyik kocsiját, de a rendőrség elűzte. Mintán kevéssel ezután egy század gyalogság vonult a korzón és a Börseplatzon át a Piazza Grandeig, a rend már helyre volt állítva. A katonaság azután visszatért a kaszárnyába.

Triest, február 13. A sztrájkhoz ma csatlakozott 1180 munkás, akik a szabad kikötőben vannak alkalmazva, még pedig 400, mint napszámos a déli vasutnál, 200 Lloyd-munkás, a többiek a közraktárak munkásai. A sztrájkolók összes száma 6600. A szedőknek ma este tartott gyűlésén elhatározták az általános sztrájkot. Az itteni reggeli lapok ezért holnap reggel nem fognak megjelenni.

A forrongó Dél-Amerika.

New-York, február 13. Willemstadból táviratozzák, hogy Matow szenátoról a Libertador hajóról február 7-éről keltezett jelentés érkezett, amely szerint a General Creppo venezuelai ágyunaszád nyílt tengeren Jlorai harc után megadta magát a Libertadornak. Az ágyunaszádon talált hadiszereket átvitték a Libertadorra, magát a hajót pedig mint értéktelen szélnek eresztették.

As új-törökök ellen.

Konstantinápoly, február 13. A szűkevény Lutfulla és Széba Eddin, Dámdá Mahmud basa fiai, továbbá Hajdar basa és Zeki ezredes ellen, a kiket azzal vádolnak, hogy előmozdították egy felségáruoló bizottság alakítását, elfogató parancsot adtak ki.

Szocialista zavargások.

Brüsszel, február 13. A királyi palota és a parlament előtt folyóvást ismétlődő szocialista tüntetések miatt a kormány elrendelte, hogy katonaság zárja körül azt a városrészt, amelyben a királyi palota, a flandriai gróf és Albert herceg kastélyai vannak. A polgárőrséget éles lötlényekkel látták el s a kaszárnyákban készenlétben áll a katonaság. A király március végéig Nizzában akart maradni, de már visszatért, mert az agitáció mind veszedelmesebb jelleget kezd ölteni.

Közzgazdasági távirat.

Bécs, február 13. A tőzsdekamera autonóm hatáskörében kimondta a nagyszabású általános takarékpénztár harmadik kibocsátása, koronaértékre szóló 5%-os zálogleveleinek szállíthatóságát.

Bécs, február 13. Az Union-vasmű részvény-társaság beszűnteti szénbányáit miatt a Ritzing közelében levő tárnák üzemét s a munkásokat albocsátotta.

Bécs, február 13. A belügyminisztérium eltiltotta a sertésbehozalt Kassa-Torna, Vid, Vukovar, Klujezt, Krapina, Tegrada és Kubika vidékéről, mert a sertésveszt hivatalosan megállapították e helyeken.

New-York, február 13. (Terménytőzsdé.) (Zárlat.) Gyapot: New Yorkban helyben 8.1/2 (8.1/2), febr.-ra 8.41 (8.41). Májusra 8.44 (8.44). New-Orleansban helyben 8.— (8.—). — Petroleum: Stand white New Yorkban 7.20 (7.20). Stand white Philadelphában 7.15 (7.15). Refined in Cases 8.30 (8.30). Credit Balances at Oil City 1.15 (1.15). — Zsír: Western steam 9.75 (9.75). Rohe és Brothers 9.85 (9.85). — Tengeri irányzata szilárd. — Májusra 67. (67.—). Júliusra 66. (66.1/2). — Szept.-re 65. (65.1/2). Baza irányzata szilárd. Piros ósá helyben 88. (88.1/2). Márciusra 84. (84.1/2). Májusra 84. (84.1/2). Júliusra 84. (84.1/2). Szept.-re —.— (—.—).

Gabona szállítási díja Liverpoolba 1.1/2 (1.1/2). — Kávé: fair Rio 7. sz. 5.1/4 (5.1/4). Febr.-ra 5.25 (6.25). Májusra 5.55 (5.55). — Liszt: Spring Wheat clears 2.95 (2.95). — Cukor: 3.1/2 (3.1/2). — Ón: 24.65 (24.65). — Réz: 12.1/4 (12.1/4). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, febr. 13. (Terménytőzsdé.) (Zárlat.) Baza irányzata szilárd. Májusra 78. (77.1/2). Júliusra 78. (78.1/2). — Tengeri irányzata szilárd. — Májusra 62. (61.1/2). — Zsír: Februárra 9.80 (9.37). — Májusra 9.47 (9.52). — Szalonna short clear 8.85 (8.75). — Sertészsír: Februárra 15.65 (15.70). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

A délafrikai szabadságharc.

Hága, február 13.

De La Rey és Kemp e hó 5-én Gruisfontein és Lichtenberg közelében Kekewich ezredes csapatait megverték. Angol részről nagy volt a veszteség. Több tiszt is elesett.

London, február 13.

A ma közzétett veszteségajstrom szerint e hó 8-ikán Vantondershoek mellett elesett 87, súlyosan megsebesült hat és könnyű sebet kapott három ember.

Hága, február 13.

A transvaali követség jelentést kapott, amely szerint az afrikanderekkel együtt 20.000 harcosból áll a boer sereg. Eleségük és lőszerük annyi van, hogy a háborút még néhány évig viselhetik.

London, február 13.

A Guildhallban ma feliratot nyújtottak át Chamberlain gyarmatügyi államtitkárnak. Az ez alkalommal hozzá intézett beszédre válaszulva, Chamberlain kifejtette, hogy az angol kormány két nagy nemzeti célt követ, tudniillik, hogy Dél-Afrikában kérdésem fölül helyezze az angol tekintélyt és hogy a birodalom egységét fenntartsa. Mind a két cél a legzorosabban egybe van kaposolva a dél-afrikai háborúval. Chamberlain ezután megemlékezett arról a kimeríthetetlen erőről, melylyel Anglia, mint bezonyult gyarmataiban rendelkezik és a háború elkerülhetetlen végéről beszél. Ő nem irigyelné azt az államférfiut, aki tárgyalásokban ismét kockáztatná azt amit a fegyverekkel megnyertek. Az angolok nem bosszuvágyók. Tegnapi ellenségeiket, ha megadják magukat, holnap barátokként üdvözölnék. Ha Anglia vonatkozni megengedni az otthonukba való visszatérés azoknak az engesztelhetetleneknek, akik avval dicsekedtek, hogy az angolokat Dél-Afrikában egyik tengertől a másikhoz fogják hajtani, ez nem bosszuvágy, hanem önfenntartás. Anglia kormánya és népe komolyan óhajtja a tisztességes békét. Ennek a békének azonban tartósnak kell lennie és meg kell adnia Anglia részére azt, amiért annyi áldozatot hozott. Ha a béke meg van kötve, Dél-Afrika oly erős, boldog és szabad lesz, mint a király többi birtokainak bármely része. Midőn Chamberlain beszédében azokról az érzelmekről beszélt, melyek Angliával szemben a kontinensen uralkodnak, azt mondta, hogy lehetetlennek látszik megnyerni a külföld jóindulatát, de Anglia képes legalább biztosítani magának a külföld tiszteletét.

Berlin, február 13.

A képviselőház mai ülésén báró Richthofen államtitkár napirend előtt a következő nyilatkozatot tette: Ama különös érdeklődésnél fogva, amelyet a ház a szombati és tegnapi ülésekben a német boerokat gyámolító-egyesület indítványának sorsa iránt tanúsított, gróf Bulow megbízott engem, hogy aszonnal hozzam önöknek tudomására az angol kormány választát, mely egy tegnap éjjel ideérkezett táviratban foglaltatik. A londoni nagykövet távirata így hangzik:

A külügyi hivatalban ma a következő választ adták nekem: A boerokat gyámolító egyesület humánus törekvéseit az angol kormány méltányolja. Sajnálja azonban, hogy nem engedheti meg egy gyámolító és egészségügyi expedíciókat a koncentrációs táborokba való kiküldését, mert ily engedélyt már ugy angoloktól, mint külföldiektől ismételtlen megtagadtak. Épp ugy ajánlja az angol kormány, hogy nem ajánlja a pénzügyi segítyt a koncentrációs táborok részére, mert ennek nem volna haszna. Élelmiszerek, ruházat stb. ellenben elfogadható volna. Arra a módra nézve, hogy ez miként juthatna elosztás végett legelőszorúban rendelkezési helyére, holnap jegyzékben fogunk engem értesíteni. Metternich.

Richthofen báró államtitkár így folytatta: Ha e szerint a német boerokat gyámolító egyesület indítványának nem is adnak helyt egész terjedelmében, ugy mégis örömmel lehet üdvözölni, hogy az egyesületnek a német császárné helyesléssel általunk támogatott indítványa nem maradt eredmény nélkül és hogy a német támogatást a segítségre szoruló boerok részére angol részről elfogadták.

KÜLÖNFÉLEK.

Jó tanácsok.

— Egy fiatal szerkesztő-kollégának. —

1.

Jó, ha jó a tinta, még jobb, ha a toll jó,
De hogy jól szerkeszszél, fontosabb az olló.

2.

Ha neves, nagy írót
Pártol, — lelkesülj;
De ha cikket ígér,
Annak fel ne ülj.

3.

Jó barától jó tanácsot
Háladokva végy,
Mégkövetni megkövesséd,
Hianem ugy — ne tégy.

1898. december 1.

Makai Emil.

Kenyérmorzszak.

Anyóka vén, görnyedte,
De azért csak reggel-este
Egyre bolyong s tört szemével
Keres, kutat szerkesztőjél.

Az utókat járja sorba,
Kotorász a sárba, porba,
Es boldogan áldja sorsát,
Ha talál ott kenyérmorzszak.

S ha már zsebe tele tömve,
Kiballag a tometóbe,
S nem megy el, míg egy keresztre
A morzszakat nem helyezte.

Faragott fá, nincz virága,
De ő neki mégis drága.
Innen-onnan harminc éve
Hogy ott fá sirba téve!

Harminc éve oda bordva
Mennyi, mennyi kenyérmorzsa!
Nem volt még nap, hogy elmaradt,
Várják is már a madarak.

Csak oda száll s ott csicsereg
Friss nótát a madársereg.
Fia a dalt ugy szerette,
Nélküle már nem lehetne.

Makai Emil a kedves rigmusait *Edvárdi Dénes*, *Bénesi József*, az érdekes úri diák-fia emlékkönyvébe írta. Első gimnazista korában *Bénesi Dénes* egy kis újságot szerkesztett, a vállalkozás alkalmával szolgált neki tanácsokkal Makai Emil.

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Írta: SIENKIEWICZ HENRIK.

(167)

— Új csak le! — szolt Wolodyjovskij. A szolga bort hozott és a kancsóból a poharakba töltött. — Igyál velünk, kiérdemelted ezzel a jó hírrel!

— Ez a bor pompás! — szolt a legény, a világoosság felé tartva a poharát.

— Hogy vagdaljanak darabokra! Fogsze mindjárt beszélni? — féméd rá Sagloba.

— Ah, Sagloba lovag mindjárt haragra lobbant! Hiszen beszéltek, ha az urak parancsolják, mert hiszen az én kötelességem az engedelmesség, ezért szolgálok! De látom már, hogy az egészséget elől kell kezdenem... Az urak bizonyára emlékeznek, hogy mikor Bar bevételének híre megérkezett, rögtön arra gondoltunk, hogy mindez csak a herceg miatt történt. En akkor szülőföldemre, Rzendzianyba mentem a szüleimhez és a nagypapámhoz, aki már — jó órában legyen mondva — kilencven, nem! — kilencvenegy esztendő.

— En miattam ugyan kilencszáz esztendő is lehet. — szolt közbe türelmetlenül Sagloba.

— Isten adja! Köszönöm a jókívánságodat! — folytatta Rzendzian. En tehát haza mentem, hogy odaadjam szüleimnek azt, amit azoktól a rablaktól a jó Isten segítségével szereztem, mert az urak bizonyára tudják, hogy mikor tavaly Csehrinben a kozákok közé kerültem, ők maguk közé tartozónak néztek, meg hogy ott Bohunt ápoltam és nagyon bizalmas viszonyba kerültem vele. E mellett aztán szereztem tőle egy esomé ezüstöt és drágaságot.

— Tudjuk, tudjuk! — szolt Wolodyjovskij.

Csipegetik a kenyéret
S aztán a vig dal megered,
S mennél vigabb az a nótá,
Annál jobban sir anyóka.

Fekeli Sándor.

+ **Csodatevő orosz pap.** A ráimádkozás annyira elterjedt beszéd tárgyává lett hogy most minden irányból érkező csodahírek és csodadoktorok megvilági hatalmukkal fölruházott rendkívüli férfiak viselt dolgairól érdekes — mesék. Legújabbán János papnak egy kronstadt orosz lelkésznek a csodatevőinek híre járja be Oroszországot s utána egész Európát. János pópá Pétervár közelében éli napjait s ráimádkozással gyógyítja azokat, akik teljes bizalommal fordulnak hozzá. Halomszámra érkezők naponta a levelek, amelyek mind vagy köszönetet mondanak a csodatevő férfiaknak vagy pedig földfeletti segélyt kérnek tőle. János pap pedig megírja a távolban szenvedő betegeknek, hogy mikor, mely napon és órában kerülnek sorra az ő imáiban s ha ugyanabban az időben a beteg is imádkozik a gyógyulásért, akkor a s ker biztos. Legálabb ezt bizonyítja, hir szerint a tapasztalás. János csodatevő ereje tehát megszünteti a távolságokat, földesség teszi a szenvedőkre nézve, hogy oda utazzanak a rendkívüli misszióval fölruházott férfiakhoz s a személyes megismerkedés mellőzésével is, talán egyszerű levelező-lapokkal vagy éppenséggel anizkártyákkal is el lehet érni a csodák meggyógyulást. Es ily varázslatos és földfeletti erő mellett a szent életű férfi mégis szegény marad. Amit neki a meggyógyított betegek küldenek, minden pénzt és minden értéket eloszt ő a szegények — vagyis a még szegényebbek között. — Ha az egész történetből semmi más, csakis az volna igaz, hogy János pap a csodadoktori minőségében kiérdemelt honorariumokat mind szétosztja a szegények közt, már egymagában ez is — csoda.

Megjegyzendő különben, hogy János atya hire elhatolt III. Sándor cári palotájába is s mikor a minden oroszok uralkodója a végét járta, elhívták az ágyához a nagy misszionáriust. János atya megjelent, a nagybeteg cárral együtt imádkozott és miután a varázslatos gyógyítási mód teljes rendben befejezést nyert, akkor — meghalt a cár.

Ugy látszik, hogy a csodák a kevésbé híres betegeknek jobban hatnak.

+ **Lemberg munkátlanság.** A nagy városok nemzetközi nyavalyája immár a gácsországi fővárosban is kitört. Lemberg munkanélkül szűkösödő munkásai gróf Pininsky helytartóhoz fordultak azzal a kéréssel, hogy teremtsen a számukra munkát. A helytartó először is tanácsot adott nekik és a kalácsot csak kilátásba helyezte. Gróf Pininsky óva intette a munkátlanságot, nehogy valamely rendezve-

rásba engedjék magukat belesodorni s különösen óvakodjanak — a külföldi agitátoroktól. Sajátságos jelenség. Mindenütt külföldi izgatásokat emlegetnek a hatóságok. Mindenütt azok idézik elő a zavargásokat, akik állítólag más vidékekről valók. Mivelhogy a lembergi helytartó sem tudja másképpen megoldani a nagy szociális kérdést, csakis az építkezések forszírozása által, így tehát a lembergi munkahiány orvoslása — Bécsből várható. Gróf Pininsky Bécsbe utazott s a szakminisztereket akarja rábírtani arra, hogy a torvbe tett egyetemi könyvtárnak és vasúti indóháznak fölépítését haladéktalanul megkezdhessék.

+ **A nyelvek számokban.** E földtekének lakói közül legfőbbben a kínai nyelvet beszélik, a kínaiak száma megközelíti a 400 milliót. E nagy numerussal szemben háttérbe szorulnak az európai nyelvek mind, amennyiben a legelterjedtebb közülük az angol s ezt is csak cirka 100 millió ember beszéli. Harmadik helyen áll a német nyelv, melyet az angolok szerint 70 millió ember használ, a németek szerint azonban 85 millió. Még nagyobb a számok csökkenése, ha a latin nyelveket vesszük szemre. Francia nyelven 41 spanyolul 40, olaszul 30 millió ember fejezi ki gondolatait. Az öt világrész összes újságainak több mint mint a fele angol nyelven jelenik meg. Az Egyesült-Államokban a hírlapok huszonnégy nyelven látnak napvilágot. Jellemző, hogy az angol nyelv nagymérvű elterjedése a legutóbbi két évszázad eredménye. A 16-ik század kezdetén csak négy millió ember beszélt angolul, egy századdal későbbben husz millió és most, amint említettük száz millió. Párbuzamba helyezve ezzel a gyarapodással a német anyanyelvek létszámát, az előny Anglia felé hajlik. A tizenhetedik században csak tíz milliót számolt a német elem, az orosz pedig éppenséggel csak három. Négyszáz év előtt tíz millió francia terjesztette a saját anyanyelvét s aránnyal sokkal kisebb mértékben szaporodott el, mint az angol és a német. Bizonyos, hogy a mult időkhöz visszanyúló számadatok kétes értékű tudományos becslések eredményei csupán s nem eléggé megbízhatók. De sőt a legújabb adatok is lényeges eltérést mutatnak. Így például Carnac statisztikája szerint jelenleg az angolul beszélők létszáma 116, a németeké 80, az oroszoké 85, a franciáké 52, az oroszoké 54 és a spanyoloké 44 millió. Ez a statisztikus nemcsak a jelent, de a jövőt is szíves volt kiszámítani. S. erinte a huszadik század végén az angol nyelvet 640, a németet 210, az oroszot 203, a franciát 85, az olaszt 77 és a spanyolt 74 millió ember fogja beszélni. Ez a számítás, úgy rémlik előtűnik, még a Flammarion számításainál is merészebb. Mert ha a csillagász néhány század avagy ezredével elhibázta is a számítását, mikor a világ végét kiszámította, azért aligha fog kacagni ezen a tévedésen az utókor. Akkorra bizonyára elenyészelt már a Népszere csillagászat az Uránia meg a Világ vége. Ellenben a huszadik

— En tehát elmentem a szüleimhez, akik nagy örömmel fogadtak és a szemőknél sem akartak binni, amikor megmutattam nekik azt, amit szereztem. Meg kellett a nagypapának esküdnöm, hogy becsületes uton jutottam a kincsekhez. Különösen azért örültek, mert, amint az urak is bizonyára tudják, nagy perben vannak a Jaworskiakkal egy körteta miatt, amely a mi udvarunkban áll, de az ágai átnyulnak a Jaworskiék portájára. Ha tehát a Jaworskiék megrázzák az ágakat, a körteink ő hozzájuk hullanak, no meg a határmegyére is. Ők aztán most azt állítják, hogy a határmegyére hullott körték is az övéik, mi azonban...

— Kölyök, azt mondom, ne hozz dühbe! — szolt Sagloba, — és ne beszélj olyasmiről, ami nem tartozik a dologra.

— Legelőször is, engedelmével uram, én nem vagyok kölyök, hanem cimeres nemes ember, ha mindjárt szegény is, amit Wolodyjovskij és Longinus urak is igazolhatnak, másodsor pedig ez a pár már ötven év óta folyik.

Sagloba a fogait csikorgatta és elhatározta, hogy egy szót se szól többet.

— Jól van, fiacskám, — szolt Longinus barátságosan — de Bohunról beszélj nekünk, ne a körtékéről.

— Bohunról? — szolt Rzendzian. — Nos, hát beszéljek Bohunról. Tehát Bohun azt hiszi, hogy én vagyok a leghivebb barátja és szolgája, habár Csehrinben majd hogy ketté nem vágott. De én igazán hűségesen ápoltam, mikor a Kurewie hercegek összevagdalták. Azt hazudtam neki, hogy már torkig vagyok az urasági szolgálattal és szívesebben megyek a kozákokkal, mert azok között többre viheti az ember, a bamba persze hitt nekem. Hogyne hitt volna, mikor én gyógyítottam meg? Nagyon megszeretett és, az igazat bevallva, nagyon bőkezű volt mindig velem szemben. Azt persze nem tudta, hogy én Csehrinben bosszút esküdtem, rettenetes bosszút. Hogy akkor nem szurtam le, csak annak köszönheti, hogy nemes ember vagyok, akihez nem illett volna, hogy úgy

szurja le késsel az ágyban fekvő ellenségét, mint egy disznót.

— Jó, jó! — szolt Wolodyjovskij. — Ezt már mind tudtuk, de mi módon találtál rá?

— Hát így történt. Mikor Jaworskiéket lefőztük (most már mehetnek koldulni), akkor így gondoltam: na! most itt az ideje, hogy Bohunt felkeressem és megfizessek neki. Elmondottam a titkotam a szüleimnek és a nagypapámnak, aki igen lovagias gondolkodású ember és így szolt: Ha megesküdtél, menj! Különben bolond vagy, ha mégis! En tehát elmentem, mert azt is meggondoltam, hogy ha Bohunt megtalálom, talán a hercegnőről is megtudok tőle egyet és mást, ha ugyan még életben van. Azt is gondoltam, hogy ha lelőném és azt hírül vinném a gazdámnak, bizonyára szép kis jutalmat kapnék.

— Természetesen, sőt most is fogsz jutalmat kapni.

— En, ősem, egy nyerges lovat adok neked, — szolt Longinus.

— Köszönöm alásán, uram! — szolt a legény nagy örömmel. — Az igaz, hogy jó hírét borralval jár és én nem iszom el azt, amit adnak...

— Az ördögbe! — dörmögött Sagloba.

— Te tehát elmentél hazuról... — segített ki Wolodyjovskij.

— En tehát elmentem hazuról és azt gondoltam, hogy hová menjek most? Legjobb lesz Sbarasba, mert Bohun is közel van oda és a gazdámról is könnyen kapok hírt. En tehát Biela és Wlodawa felé indultam. Wlodawában a lovam már halálra fáradt, hát pihenőt tartottam. Eppen vásár volt, a szállók tömve voltak nemesekkel, a polgároknál kerestem szállást, de ott is a nemesek foglaltak el minden helyet. Egy zsidó aztán azt mondta, hogy neki van ugyan egy szobája, de azt lefoglalta egy sebesült nemes úr. — Na, az éppen jó lesz, mondtam, mert én kitűnően értek a seb kezeléséhez, a ti orvosoknak pedig most a vásár idején bizonyára na-

század végét még a Carnac kortársai közül is meg fogják érni sokan.

+ Fogtanulmány az iskolákban. A drezdai fogorvosok kezdeményezése következtében egész Németországban napirenden vannak az elemi- és középiskolai fogvizitációk. Az iskolásgyerekek ezuttal nem mint kitanulandó, hanem mint kitanulandó objektumok szerepelnek. Nem az a célja, legalább nem az az első célja e tömeges vizitációknak, hogy a gyereknépség a fogászat elemeivel gyarapítsa az ismeretét, hanem az, hogy a tömeges vizitációkból a szakemberek levonhassák a helyes következtetéseket az ezekkel azután az orvostudományi ismereteket szaporítsák és tökéletesítsék. Az eddig megejtett vizitációk alkalmával azt tapasztalták a fogorvosok, hogy oly vidékeken, ahol puhább, lágyabb a kenyér, ott több gyereknél van rossz foga s viszont oly területeken, ahol keményebb kenyérről élnek az emberek ott kevesebb a fogtájás. Ebből azután levezették azt a következtetést, hogy az erőteljes rágás, illetőleg az erősebb ételműködés a fogak épségbenmaradásának egyik igen jelentékeny tényezője.

A huzamos idő óta folytatott fogvizitációkat állami közegek végzik és repülőlapokon gyűjtik az adatokat. Mentül több időn át fogják gyűjteni az adatokat, annál biztosabb és annál sokoldalúbb lesz a végeredmény. A németek szigorú és megbízható felügyelet alá helyezték ezeket az iskolai fogvizitációkat, hogy így a tudomány számára beszerzett adatbalmaz is megbízható legyen.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Tres. Kevés igazság van a filippikájában, amelyvel a dohányzó hölgyvilágnak ront. Nemrég írta meg egy külföldi újság, hogy egy angol statisztikus számítása szerint Angolországban a hölgyek kétfelére oszlanak. Az angol vasutak igazgatóságai külön szakaszokat rendeztek be nekik a vonatokon. Franciaországban is követelték már a dohányzó hölgyek, hogy külön szakaszokat kapjanak a vonatokon, de a francia vasutak csak annyit tettek meg, hogy a hölgyszakaszokban is megengedték a dohányzást az esetben, ha a szakaszban jelenlevő hölgyek egyikének sincs a dohányfüst elleni kílógása. Az orosz vasutak egyelőre nem vesznek tudomást a dohányzó hölgyekről, pedig az orosz arisztokrácia hölgyeinek öhalodrésze szenvedélyes dohányzó; az orosz hölgyek nem csupán cigarettákat, hanem igen erős import-szivarokat is szívnak, sőt még apró agyag-pipákat is használnak, éppen olyanokat, mint aminkből az ir hölgyek finomra vágott, erős kubi dohányt szív-

gyon sok a dolga. A zsidó aztán azt mondta, hogy a nemes ur maga kezeli magát és senkit sem bocsájt be a szobájába. Bement hát megkérdezni, hogy elfogad-e engem lakótársul. A nemes valószínűleg kutyául érezte magát, mert beengedett engem. Beléptem a szobába és megláttam, hogy ki fekszik az ágyban. Bohun! Kereszetet vettem magamra: az atyának, fiúnak és szentléleknek nevében! Ugy megremültem, hogy ne! O is azonnal megismert és nagyon megörült, mert mint mondtam, őszinte barátjának vél és így szól: Az Isten küldött téged, most már nem fogok meghalni. En így feleltem: Mi a bajod, uram? O pedig titkolózva a szájára tette az ujját és csak később mesélte el nekem a kalandját, hogy Ohmjeinickij a király ő felségéhez küldte, de Lipkowban Wolodyjovskij ur alaposan helybenhagyta.

— Kedvesen emlékezett meg rólam? — kérdezte a kis lovag.

— Annyit bizvást mondhatok, uram, hogy igen barátságosan. Azt hittem — szólott — hogy valami tuskó, pedig elsőrangú vitéz, aki csaknem kettévált. Csak Szagloba urról beszél még haragosabban, mint azelőtt. A fogát esikorgatja dühében, amiért hogy beugratta abba a párbaiba.

— Hogy már a hóhér kisérné az utolsó utján! Én nem félek már tőle, — szólott Szagloba.

— Csakhamar feljuttottuk a régi barátságot, sőt még szorosabbat kötöttünk. Mindent elmesélt nekem! Hogy milyen közel volt a halálhoz, hogy nemes embernek tartották és a lypkoi uraságnál ápolták, hogy Hulevics podlói nemesnek hazudta magát, meg hogy milyen szeretettel ápolták és milyen barátságosan bántak vele s végül hogy ő bális lesz ezért az utolsó órájáig.

— És mit keres most Wlodawában?
— Wolhyniába akart jutni, de Parosvoban folszakadtak a sebei, mert fölfordult vele a kosi. Nagy aggodalmak között maradt ott, mert könnyen rátalálhattak és megölhették volna.

(Folytatása következik.)

nak. Így Dimitri Voronov orosz herceg neje rendkívül erős Havanna-szivarokat szí, amelyeknek darabját 21 korona 60 filléért szállítja neki Bock és Társa. Voronov hercegnő udvarhölgy volt Pétervárot akkoriban, amikor a mostani cárné, aki a dohányzó hölgyektől irtózik, bevonult Pétervárra. A cárné részlettel látta, hogy az udvarhölgyek mily szenvedélyes szivaroznak s hogy Voronov hercegnő szivarozik legtöbbit. Rögön megmondta Voronovnének, hogy le kell mondania vagy a dohányzásról, vagy az állásáról; a hercegnő egy percel sem habozott, hanem azonnal lemondott az udvarhölgyi méltóságról. Mellini orosz hercegnő a legfinomabb regalitákat szíjva, amelynek darabját 14 korona 40 filléért árulják, Kutuszov és Uruszov hercegnők szenvedélyes pipázók. Az összes orosz nagyhercegnők mind dohányoznak, még az özvegy császárné is. A dohányzó palotahölgyek mind elbocsátotta a cárné, úgy, hogy végül már csak nagy bajjal lehetett az udvari méltóságokat arisztokrata asszonyokkal és leányokkal betölteni. II. Miklós cár közbenjárására a cárné végre engedett a szigorúságából s most már megtűri a dohányzó udvarhölgyeket, — csupán a nyilvános ünnepegek és a szolgálatlétel idején nem szabad nekik dohányozni. Mikor XII. Alfonz spanyol király megnősült, Mária-Krisztina főhercegnő részlettel látta, hogy az összes udvarhölgyek mind dohányoznak. O is elbocsátotta a dohányzó udvarhölgyeket, de végre ő is engedett szigorúságából, sőt maga is nemesek cigarettázik, hanem maga is sodorja a cigarettákat. Azt mondják, hogy a kis XIII. Alfonz király kedvéért szokott rá a dohányzásra, aki bármily vézna is: már hétéves kora óta cigarettázik s ma már naponként kétfuot cigarettát is eszli. Madridban a délután öt órákor kezdődő korzón a legelőkelőbb hölgyek is mind cigarettéznek, a kevésbé előkelők pedig hosszú és vastag spanyol szivarokat szívnak. A spanyol vasutakon a hölgy-kupékban mindennél dohányoznak az utasok. Irországban, Portugáliában, Hollandiában és Amerikában már általános szokás, hogy a hölgyek dohányoznak. XIV. Lajos idejében Franciaországban a hölgyek hosszúszerű törökpipákból dohányoztak. Ma már csak a démi-monde dohányozók Franciaországban; az előkelő hölgyek orosz theából készített és illatosított cigarettákat szívnak. III. Napoleon idejében maga Eugénia császárné honosította meg a dohányzást, naponként 8—10 cigarettát szívott el, de a környezete még szenvedélyesebben dohányzott. A belga király leányai szenvedélyes dohányozók. Legtöbb cigarettát fogyaszt Lónyay grófné s Lujza kőbúrgi hercegnő, mind a ketten az anyjuktól tanulták a dohányzást, kinek ifjú korában egy angol hölgy, Lady Campbell az idegek lecsillapítására ajánlotta a dohányzást.

Sarah Bernhardt is szenvedélyesen szivarozik s azoknak a hölgyeknek, akik tetszeni vágnak, igen ajánlja a dohányzást. Yvette Guilbert is nélkülözhetetlenek tartja a dohányzást. Réjane nem tudja fel-fogni, hogy a férfiak egyrésze miért irtózik a dohányzó hölgyektől, mikor a hölgyeknek is joguk van ahhoz, hogy örömlük teljék a dohányzásban. Az angol és spanyol színházakban a művésznők még az öltözökből is dohányoznak: apró matröz-pipákból illatos dohányt szívnak.

Ilyenformán egy általános európai szokással kellene fölvenni a harcot. De az orvosok szerint erre nincs ok.

Z. N. Temesvár. Ha e kertészeti kérdésekről szakzerű és megbízható tájékozódást kíván, rendelje meg a *Kert* című szaklapot, amelyet *Manthner* Ödön szerkeszt (Budapest, Andrássy-ut 23). előfizetési ára egész évre 6 korona. A verbenát különben márciusban kell langyos melegágyba vagy edényekbe vetni, junostól kezdő őszig viragzik. Sok laja van így verben auriculaelőbora candidissima, lutea, venosa stb. Valamennyit ősorolja a „Manthner Ödön utmutatója magyar gazdák és kertészeknek számára” című gazdagon illusztrált munka, amelyet kívánatra ingyen küld a kiadó cég.

St. L. Miskolc. 1. Méltóztassék figyelemmel kíséreni a hirdetési rovatot, az illető pénztintézet közöletés a közgyűlés tárgysorozatot. 2. Ami a folyamodását illeti, erről csak a takarékpénztár tudhat.

Sz. Sz. Miskolc. A megpróbáltatás után az első szimpátia másodvirágzása bizonynyal tartós lesz. Teljesítse az illető kérését.

Kasztli Testvérek. Nagy-Kanizsa. Méltóztassék megismételni a kérdést, mert a reklamált levél nem nem kaptuk meg.

Petróleum. Nagy-Kanizsa. A megjelenés napját kellene tudni, hogy a tölvilágosítást megadhassuk. Így azonban lehetetlen a dolgot.

V. K. Nagy-Ida. Sok igazság van a levelében. Alkalmadtán től is fogjuk használni a helyzetről szóló kritikáját. A *Tanítók* című oikket *Hajdu* Miklós kollégánk írta, aki köszöni és szives üdvözléttel viszonzozza az elismerő szavakat.

Brassói. A Fővárosi Gyermekkert-Egylet mulatóságának névsorából tévedésből maradt ki *Lustig* Károlyné (Brassó) neve.

Fohász. Kedves dolog, de még nem tti meg a mi mértékünket.

Genf. Akár betéti társaság, akár szövetkezeti alapon szervezik, mindenképpen jobb, mintha egy bizalmi állást kreálnak s az ügyek intézését egy emberre bízzák. Az effajta bizalom nagy kockázat, mint ezt sok szomorú eset bizonyítja. A humanisztikus céloknak különben is hasznára van a legnagyobb foku ellenőrzés, amely alól egyébként tisztakező ember nem is igyekszik kibújni.

H. A. B.-Szent-Mihály. Méltóztassék Rózsavölgyi és Társa (Krisztó-tér) zeneműkereskedéséhez fordulni, ők rendezik a művész estjét, a címét bizonyára tudják.

B. L. Pozsony. A szellemes mulattatásnak nincs kátéja, invenció kell ehhez. Ha ez nincs, nem segít semmiféle tanács.

Budapesti előfizetés. Irjon válaszbélyeggel ellátott levelet a *Magyar Szinpad* szerkesztőségének (Teréz-kört) s megkapja a felajánlását.

K. F. Sárvár. A festőművészek közül is sokan szeretnének tudni ilyen címeiket. Küldje föl valamelyik képképzőművész.

Régi előfizetés. Méltóztassék az amerikai főkon-zulhoz (Chester Frank Dyer, V., Vigadó-tér, Thonet-ház) fordulni.

J. J. Máramaros-Sziget. Ismert dolgok ezek s bővebben volt már annak idején rólok szó.

Motto. Akár meglelent, akár nem, győngye alkotás. Egyébként nem tudjuk, hogy napvilágot látott-e.

Elemér. A dohánytözsdekben, ahol árusítják, megtudhatja.

G. I. 1878. Biztató kezdet, de a nyilvánosságot nem bírja meg el.

H. M. Fertő-Szent-Miklós. A Magyar Lányok kiadóhivatala: Andrássy-ut 10.

Sz. G. Csongrád. Sajnáljuk, de kérését nem teljesíthetjük.

N. A. és Soh. J. Budapest. Az említett levélről nem tudunk, méltóztassék a kérdést megismételni.

Pipaos. 1. A beszédnéhákat lehet győggyítani. 2. Igen, pénztáros, nőtlén.

L. S. Vanyola. Az eset minden részletéről írunk.

E. G. Ebtős-utca. Nem volt képviselő.

Fodor. Mondjon le, ha kétségei vannak.

Akadémia. Megállapodás, illetve elv kérdés ez.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A Söhlök-féle Vasöntő és Gépgyár Részvénytársaság ma tette közzé az elmúlt évről szóló mérlegét, amelynek főbb adatai a következők:

Vagyón: Gyári telep számla 1,978.839-84 korona, gépek számlája 1,429.489-74 korona, szerzemény számla 107.243-80 korona, biztosítási számla 38.112-54 korona, iroda és raktárberendezési számla 1000— korona, minták számlája 10.000— korona, fuvarozási számla 5000— korona, összesen 3,567.175-42 korona, áruk és anyagok számlái 1,103.900-25 korona, váltó számla 38.544-44 korona, pénztár számla 35.182-88 korona, értékpapír számla 291.528-80 korona, magyar országos központi takarékpénztár 569.840— korona, adóok 1,862.392-23 korona, összesen 2,797.487-80 korona, végösszeg 7,468.563-47 korona. — **Telér:** Részvény-töke számla 4,000.000— korona, tartalékalap számla 226.582-96 korona, gépek értékeszállítási tartaléka 665.000— korona, gyári épületek értékeszállítási tartaléka 455.000— korona, munkásbiztosítási tartalék 30.000— korona, összesen 1,376.582-96 korona, előadvány számla 1,032.780-34 korona, osztalék számla 1125-20 korona, hitelezők 1,065.948-51 korona, üzlet-eredmény számla: nyereség 2126-46 korona, végösszeg 7,468.563-47 korona.

Az üzleteredmény-számla pedig a következő volt 1901 december 31-én: **Tartósít:** Igazgatósági és felügyelőbizottsági illetmény-számla 9000 korona, biztosítási számla 18.384-18 korona, tisztiféltések számlája 229.565-79 korona, kamatszámja 70.447-44 korona, adószámla 9943-70 korona, költség-számla 100,756-26 korona, fuvarozási költség-számla 28.859-67 korona, gyári üzem költség-számla 219.201-18 korona, nyugdíj gyári járulékszámja 8922-62 korona, eszentesi ingatlan 4105-20 korona. Összesen 638.645-03 korona. Gépek értékeszállítási tartaléka 26.000— korona, gyári épületek értékeszállítási tartaléka 15.000— korona, kétes követelések számlája 10.100-14 korona. Összesen 50.100-14 korona. Nyereség 2126-46 korona. Végösszeg 745.871-63 korona. **Követel:** Kétes követelések számlája 14.869-34 korona, adómentes kamatszámja 19,762-71 korona, értékpapír-számla 2873-95 korona, áruk általános számlája: nyers haszon 709,876-63 korona. Végösszeg 745,871-63 korona.

A Fegyver- és Gépgyár Részvénytársaság Budapestén katonai fegyverek készítésére berendezett ipartelepét egy nagyszabású és a modern technika legújabb vívmányaival felszerelt szerszámgyárral és vas- és fémtömlő-műhelylyel bővítette ki, melyekben amerikai rendszerű legpontosabb esztergápadókat, gyalu-, turó-, esziszoló-, végőgépeket stb., valamint első minőségű vas- és fémtömlőveket állít elő. — Ugyancsak itt készülnek a legelőkelőbb üzemű Diesel-léle szerszámalkalmazott hórőgépek, melyek tüzelőanyagul nyerspetróleum szolgál. A tüzelőanyag fogyasztás loerőként és óránként 2—8 fillérre rug, úgy, hogy ez a gép szolgáltatja a leggazdaságosabb hajtóerőt és ennek folytán hivatva van arra, hogy az ipar terén messzemenő átalakulásoknak vesse meg alapját. E gépekre és az őket előállító elsorángu s uttór hazai ipartelepünkre kötelességünknek tartjuk az érdekeltek szives figyelmét felhívni.

Szesszárak. A kontingens nyersszesz ára **Buda-pestben** pénzben 39.— korona, áruban 39,50 korona. **Bécsben** a kontingentált készáru 37,80 korona pénzben, 38,20 korona áruban.

Szarvasmarhavásár. (A budapesti marhavásár-
tári vásári pénzár részvénylarsaság tudósítása.) Fel-
hajtás: Vágómárhák. Magyar ökr 1567 darab, ma-
gyar tehén 647 darab, szerbiai ökr — darab, szerbiai
tehén — db, boszniai ökr — drb, boszniai tehén —
drb, bivaly 37 drb, bika 115 darab, összesen 2266 drb.
Gazdasági marhák: Igás- és hizlali való ökr 20
darab, fejős tehén 202 darab, igás bivaly 10 darab,
tinó — darab, bika — darab, üsző — darab. Eladási
árak ezen tudósítás zartáig; vágómárhák: Ma-
gyar hiztli ökr, legjobb minőségű 60.—K-tól 66.—
K-ig, kivételesen —. K., 100 kilónként élő suly-
ban, középminőség 50.—K-tól 58.— K-ig, silányabb
minőség 44.—K-tól 48.—K-ig. Magyar legelőmarha
jobb minőségű 48 K-tól 54.—K-ig, kivételesen —.
K-ig. Silányabb minőségű 42 K-tól 45 K-ig. Tarka
hiztli ökr, legjobb minőségű 62.—K-tól 68.—K-ig,
kivételesen — K-ig, középminőség 50 K-tól 60.—K-ig,
silányabb minőség 46 K-tól 48 K-ig. Szerb és bosz-
niai ökr legjobb minőség — K-tól —. K-ig, kiré-
telesen — K-ig, silányabb minőség —. K-tól —.
K-ig. Bika jobb minőségű 50 K-tól 64.—K-ig,
kivételesen —. K-ig, silányabb minőségű 42.—K-tól
48.—K-ig. Bivaly 34 K-tól 44 K-ig, kivételesen —.
K-ig. Magyar tehén 40.—K-tól 54.—K-ig, ki-
vételesen —. K-ig. Tarka tehén 42.—K-tól 60.—
K-ig, kivételesen —. K-ig. Mind 100 kilónként
élő sulyban. Gazdasági marhákért: Igás ökr első-
rendű —. K-tól —. K-ig métermázsánként, kivé-
telesen —. K-tól —. K-ig páronként,
közép minőségű —. K-tól —. K-ig 100 kilónként
— K-tól —. K-ig páronként, silányabb minőség —.
K-tól —. K-ig 100 kilónként, — K-tól —. K-ig pá-
ronként. Hizlali való ökr fehér 50 kg-kint —.
K-tól —. K-ig. Fejőstehén keresztzett szines
130 K-tól 210 K-ig darabonként, bonyhádi faj 220
K-tól 320 K-ig darabonként, kivételesen — K-tól —.
K-ig, igás bivaly —. K-tól —. K-ig páronként.
Mintán a felhajtás mintegy 300 darabbal na-
gyobb volt a multhetünél, az irányzat lanyhább volt
s az árak közép- és alárendeltbb minőségűnél 1—2
koronával métermázsánként csökkentek. Csupán tarka
ökrök, bikák, tehének és bivalyteknek, melyeket
németországi vevők kerestek, keltek el némely esetben
drágábban. Fejős tehenekre az üzlet a nagy kínálat
olytán gyenge. Jármas-ökrökre vevő nem je-
lentkezett.

Borjuvásár. 1902. évi február hó 13-án. (A
budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénylars-
saságát.) Felhajtás: Belföldi élő borju 340 drb, lelt
borju — db, bécsi borju — db, — db, nő-
vendékmárha 30 darab, bárány élő 25 darab, lelt
bárány 1050 darab. Arjgyezések. — Belföldi élő
borju I. rendű 70—80 l-ig, kivételesen 88 —,
II. rendű 68—76 l-ig, 1 kilónként, lelt borju
I. r. — l-ig, II. r. — l-tól — l-ig, kivét-
l. kilónként levonás nélkül. Rugott borjúért 42—52
l-ig, Növendék marha 50 l-től 54 l-ig, I. r. —
l-ig, középminőségű 43—48 l-ig, alárendelt 39—42
l-ig, 1 kilónként. Bárány élő 10—13½ k., lelt bárány
8.—13.—K. kivételesen ár — k-ig páronként.
— A borjuvásáron az üzlet vontatott, az árak 2—3 fillér-
rel alacsonyabbak, a bárányvásáron az üzlet némileg
javult.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi
petróleum-rakodónál lévő székesfővárosi sertés-kon-
zumvásár arjgyezése 1902. évi február 13-án. Készlet
431 darab. Erkezett 734 darab. Összesen 1165 darab.
Eladatot 930 darab. Maradt 235 darab. Napi árak:
120—180 kilogramm sulyban 92—98 koronáig, 220—
280 kilogramm sulyban 94—100 koronáig, 320—380
kgr. sulyban 94—98 K-ig Öreg nehéz páronként
400—500 kilós 90—95 koronáig. Malac —90 ko-
rona. Az irányzat élénk.

Bécsi juhvásár. (Saját tudósítónk telefonjelen-
tése.) Február 13. A mai juhvásáron a felhajtás 2537
darab juh volt. Jó felhajtás következtében Párisból
és a nagy kereslet folytán a vásár élénk volt. Az árak
a multhetiek voltak. Árak kilogrammonként: kivitel juh:
45—49 fillér, kivételesen — fillér, anyajuh 40—44
korona páronként.

Bécsi szarvasmarhavásár, február 13. (Saját tu-
dósítónk telefonjelentése.) A mai vásárra felhozta-
k: 3771 darab borjut, 1348 darab élő sertést, 2077
darab levágot sertést, 2003 darab levágot juhot, 1508
darab bárányt.

Kis kereslet miatt a vásár lanyha. Az árak gyö-
ngültek. A vágot sertések ára a multheti.

Eladási árak: Levágot borju 76—79 fill., első-
rendű 94—108 fillér, lelegeje 110—124 fillér, élő borju
— fillér, elsőrendű — fillér, legelsőrendű
88—96 fillér, fiatal sertés 64—82 fillér, kivé-
telesen — l., levágot nehéz sertés 96—106 fillér,
kivételesen — fillér, husra hizlalt sertés — fillér,
szitra hizlalt sertés fillér, könnyű sertés 88—100 fillér,
elsőrendű sildő 102—110 l., élő juh — l.,
levágot juh 48—78 fillér, bosnyák silányabb sertések
— fillér, kilogrammonként. Bárány 12—23
korona, páronként.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, február 13.

Kezdetben a malmok tartozkodó viselkedése foly-
tán esőndes volt, később azonban élénkebb lett a
kereslet s 25.000 métermázsát vásároltak, mely 5 fillér-
rel magasabb árakon kelt el.

Rozs, 5 fillérrel magasabb, zab igen szilárd
irányzatú.

Eladatot:
Buza. Tiszavideki: 100 mm. 79 k. 9 K. 85 f., 100
mm. 79 k. 9 K. 82½ f., 500 mm. 77 k. 9 K. 75 l.,
100 mm. 77 k. 9 K. 75 l.
Bihari: 800 mm. 78 k. 100 mm. 75½ k. 9 K.
80 fillér.

Fejérmegyei: 500 mm. 76½ k. 9 K. 70 f., 1300
mm. 76 k. 9 K. 70 l., 350 mm. 74½ k. 100 mm. 77
k. 9 K. 55 f.

Pestmegyei: 150 mm. 78 k., 100 mm. 77 k.
9 K. 60 fillér, készpénzfizetés mellett, paritásra, 100
mm 77 k. 9 K. 75 f., 150 mm. 76 k. 9 K. 62 f.
Dunai: 5000 mm. 76 k. 9 K. 55 f.
Szerbiai: 1900 mm. 74 k. 8 K. 92½ f., 3000 mm.
72½ k. 8 K. 72½ f., 3000 mm. 72½ k. 8 K. 70 f.
Raktáru: 1700 mm. 76½ k. 9 K. 75 f.
Mind három hónapra.
Rozs: 200 mm. 7 K. 77½ f.
Arpa: 100 mm. 6 K. 25 f.
Zab: 100 mm. 7 K. 85 f., 200 mm. 7 K. 90 f.,
100 mm. 7 K. 85 f., 100 mm. 7 K. 80 f.
Tengeri: 200 mm. 5 K. 15 l., 100 mm. 5 K. 12½
f., 200 mm. 5 K. 22 l., ab Kóbbánya, paritásra.

Készpénzfizetés mellett.
A készpénz hivatalos jegyzése a budapesti árú-
és értéktözsde szokásai szerint készpénzben 50
kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és
kilogrammonként.

Típus	Mennyiség	Kiló		100 kilogramm			
		K-tól	K-ig	K-tól	K-ig		
Tiszavideki	uj	76	9,80	9,50	90	9,06	9,81
		77	9,40	9,58	81	—	—
		78	9,45	9,78	82	—	—
		79	9,50	9,86	83	—	—
Fehérmegyei		76	9,25	9,40	80	9,00	9,71
		77	9,35	9,60	81	—	—
		78	9,40	9,60	82	—	—
		79	9,50	9,70	83	—	—
Pestvidéki		76	9,25	9,40	80	9,00	9,71
		77	9,35	9,60	81	—	—
		78	9,40	9,60	82	—	—
		79	9,50	9,70	83	—	—
Bánási		76	9,40	9,60	82	—	—
		77	9,30	9,50	81	0,00	0,00
		78	9,40	9,60	82	—	—
		79	9,50	9,70	83	—	—
Bácskai		76	9,35	9,50	80	0,00	0,00
		77	9,35	9,50	81	—	—
		78	9,40	9,60	82	—	—
		79	9,50	9,70	83	—	—

Egyéb gabonafajták	Mennyiség	Kiló		100 kilogramm		
		K-tól	K-ig	K-tól	K-ig	
Rozs	uj elsőrendű	70—72	7,80	7,86		
	másodrendű		7,61	7,50		
	alsórendű	90—92	6,12	6,30		
Arpa	igás való	38—54	4,71	—		
	szőlőszára való	34—36	0,00	0,00		
Zab	elsőrendű	40—41	7,40	7,6		
Tengeri	bánási		0,00	0,00		
	másodm		0,00	0,00		
Repce	uj káposzta		0,00	0,00		
	bánási		0,00	0,00		
Köles			4,60	0,00		

A határidőszűrés folyamán a következő kötések

- Áprilisi buza 1902. : 9.67—9.64—9.69—9.88
- Októberi buza 1902. : 8.48—8.45—8.47
- Áprilisi rozs 1902. : 8.05—8.01—8.03
- Áprilisi zab 1902. : 7.70—7.68
- Májusi tengeri 1902. : 5.87—5.85
- Augusztusi repce 1902. 12.50—

**Déli egy óraok a következő záróárakat állapí-
tották meg hivatalosan a tözsdén:**

- Áprilisi buza 1902. : 9.67 pénz 9.68 áru
- Októberi buza 1902. : 8.47 " 8.48 "
- Áprilisi rozs 1902 : 8. " 8.01 "
- Áprilisi zab 1902. : 7.67 " 7.68 "
- Májusi tengeri 1902. : 5.35 " 5.36 "
- Augusztusi repce 1902. : 12.50 " 12.60 "

Délután fél 5 óraok zárul:

- Buza áprilisa 1902. : 9.56—9.58
- Buza októberre 1902. : 8.46—8.48
- Áprilisi rozs 1902. : 7.96—7.98
- Áprilisi zab 1902. : 7.63—7.64
- Májusi tengeri 1902. : 5.26—5.26
- Augusztusi repce 1902. : 12.50—12.60

A budapesti értéktözsde.

Ugy az elő-, mint a déli tözsde irányzata ma
erős ingadozásokat mutatott föl, a nélkül, hogy az
árfolyamok egyenlegként nagyobb változást szenved-
tek volna. Csak Magyar Hitelrészvények értek el
jobb árakat; a ma eszközött vásárlásokat ezen intézet
állítólagos tökéletelisével hozzák összefüggésbe.

Előződsde. Osztrák hitelrészvény 700.—704.—
Magyar hitelrészvény 720.50—728.50. Leszámitolóbank
részvény 458.50—459. Jelzálogbank részvény 486.—
487.—. Koronajáradék 97.07—97.10%. Államvasúti
részvény 687.—689.50. Városi villamosvasut rész-
vény 329.—330.—. Közüti vaspálya részvény 668.—
671.50 korona.

A déli tözsdén a következő értékekben volt fo-
rgalom: Koronajáradék 97.15—97.25%. Regálévaltság
101.15—101.5%. Magyar hitelbank részvény 728.—
728.75. Jelzálogbank részvény 455.50—487.—. Leszá-
mitolóbank részvény 457.50—460.—. Osztrák hitel-
részvény 698.50—701.—. Felsőmagyar banya és kohó-
részvény 250.—. Salgótarjáni kőszénbányarészvény-
társaság 538.—. Rimamurányi vasút részvény 501.—
503.—. Közüti vaspálya részvény 669.50—672.50.
Városi villamosvasuti részvény 328.50—329.50. Állam-
vasuti részvény 685.—688.—korona.

Utóződsde. A 4 órai zárlatok maradt:
Osztrák hitelrészvény 695.—. Magyar hitelrész-
vény 725.—. Leszámitoló —. Rimamurányi vasút-
részvény 501.—. Osztrák-Magyar államvasuti rész-
vény 684.—. Közüti vasut részvény —. Városi
villamos vasut —. korona.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak
megfelelően alakultak az árak és végül a termény-

üzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő ár-
folyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 45.—53.—
korona, vörös aprószemű 42.—46.— korona, vörös
erdélyi —. —. —. korona, vörös bánási —. —. —.
korona, középszemű 47.—49.— korona, nagyszemű
50.—56.—korona. Disznózsír: budapesti: 54.—54.50
korona, vidéki —. —. —. korona. Táblaszalonna:
légszáritott vidéki —. —. —. korona, városi 4
darabos 45.—45.50, korona, 3 darabos 48.—48.50
korona, füstölt —. —. —. korona. Szilva: boszniai;
szokás szerinti minőség 14.25—14.50 korona 120 da-
rabos —. —. —. korona, 100 darabos 16.—16.25
korona, 85 darabos 18.25—18.50 korona, azonnaliszál-
lításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.50—14.—
korona, 100 darabos 15.75—16.— korona, 85 darabos
18.—18.25 korona. Szilvai: sláviai 19.—19.50
korona, szerbiai 17.50—17.75 korona, azonnal való
szállításra.

A bécsi gabonatözsde.

Bécs, február 13. (A Budapesti Napló telefonjelen-
tése.) A newyorki piac tegnap szünetelt, de különben
sem volt külföldről semmi kezdeményezés s így a
forgalom nagyon esőndesen kezdődött; buza az eleinte
szerzett emelkedést elvesztette, de később, mikor a
budapesti értéktözsde jobb jelentései vásárlásokat
idézett elő, szilárd lett az irányzat s végül 4—5 fillért
javult. Ennek befolyása alatt rozs 2 fillérrel emel-
kedett.

Buza tavaszra 9.80—9.77—9.72, rozs tavaszra
8.14—8.15, zab tavaszra 7.97—7.96, zab május-
júniusra 8.02, tengeri május-júniusra 5.67, buza
május-júniusra 9.80—9.81 korona.

Zárliatok: buza tavaszra 9.75, rozs tavaszra
8.10 korona.

A bécsi értéktözsde.

Az előződsde nyugodtan indult.

A déli tözsde esőndes forgalom mellett indult,
csekély árváltozással, Berlinre valamivel gyöngült.
Egy óra 30 percek tartott. Két óra 30 percek esőnd-
des. Berinre és Londonra szilárd.

Bécs, február 13. (Magyar értékek zárlata.) 4%
aranyjáradék 120.10. Lisszi és szegedi kölcsön sorsjegy 156.—.
Magyar vasuti kölcsön ezüsten 101.—. Magyar keleti vasuti
állami kötvény 119.50. Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank
457.—. Rimamurányi vasút részvény 502.—. Magyar ko-
ronajáradék 97.—. 4%
Magyar földterhem. kötvény 96.30.
Magyar hitelbank részvény 722.—. Magyar nyerevény köl-
csön sorsjegy 192.—. Kassa-oderbergi vasuti részvény
371.50. Magyar keresk. bank 2570. Magyar kukoripar 1730.

Bécs, február 13. (Osztrák értékek zárlata.) 4%
papírjáradék 101.35. 4%
osztr. aranyjáradék 121.30. 1860-os
sorsjegy 152.40. Osztrák hitelsorsjegy 422.—. Angol-osztrák
bank 278.—. Bécsi bankjegyek 467.—. Osztrák-magyar
bank 1637. Déli vasut 76.50. Dunagőzhajózási részvény
86.—. Dohányrészvény 299.50. Császári és királyi arany
11.34. Német bankváltók 117.22. 4%
oszt. ezüst járadék 101.10.
Osztrák koronajáradék 98.55. 1864-iki sorsjegy 240.—.
Osztrák hitelintézeti részvény 695.50. Unionbank 570.—.
Osztrák Landerbank 438.—. Osztrák-magyar államvasut
684.50. Elbavölgyi vasut 474.—. Alpesi bányarészvény 384.50.
20 frank. arany 19.05. Londoni váltóár 239.55. Bécsi tramway
Litt B. 281.—. Bécsi. Tramway Litt A. 285.—. Lipót kohó 385.—.
Az irányzat gyenge.

Bécs, február 13. (A Budapesti Napló tudósítójának
telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a
következők voltak: Osztrák hitelrészvény 693.75. Magyar
hitelrészvény 723.—. Angol-Osztrák bank 279.—. Bécsi bank-
egyesület 466.—. Union bank 571.—. Landerbank 438.—.
Osztrák-magyar államvasut részvény 683.75. Déli vasut 76.50
Elbavölgyi vasut 475.—. Északnyugati vasut részvény 471.—
Dohányrészvény 300.—. Rimamurányi vasut 503.—. Alpesi
bányarészvény 384.50. Májusi járadék 101.35. Magyar korona
járadék 97.—. Török sorsjegy 112.—. Német birodalmi
márka 117.27. Napoleon 07 19.06.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, február 13. (Elsődsde tudósítás.) Az a je-
lentés, hogy a porosz államvasutak legközelebb 92 millió
márka erejéig gőzmozdonyokat, máhla- és személyszállító
kocsikat fognak megrendelni, fedezéstől támogatva, a kohó-
és bányarészvények jelentékeny emelkedést vonta maga után.
Erre a többi papír is meglehetősen szilárd lett. A második
tözsdéorában az irányzat kisebb élénkség mellett kissé gyöngült
és az árfolyamok realizációra kissé hanyatlottak. Magán-
kamatlab 17%
6%.

Berlin, február 13. (Zárlat.) 4%
oszt. papírjáradék
—.—. 4%
oszt. aranyjáradék —.—. Elbavölgyi vasut
119.25. Magyar koronajáradék 97.90. Osztrák-magyar állam-
vasut 147.25. Kassa-oderbergi vasut —.—. Bécsi váltóár
85.25. Magyar vasuti beruházási kölcsön 101.50. Alpesi banya-
részvény —.—. Disconto-Commandit 195.50. Általános villa-
mosági Edison részvény —.—. Gelsenkirchener 173.80. Laura-kohó
209.90. 4%
oszt. ezüstjáradék 101.40. 4%
oszt. magyar arany-
járadék 101.25. Osztrák hitelrészvény 220.—. Déli vasut
20.60. Károlyi Lajos vasut —.—. Orosz bankjegyek 216.25.
4%
oszt. uj orosz kölcsön 98.25. Török dohányrészvény —.—.
Olasz járadék 101.10. Magyar hitelbank —.—. Dynamit Trusi
173.80. Harpeni 169.90. Az irányzat gyöngébb.

Berlin, február 13. (A Magyar Napló tudósító-
jának távirata.) Első forgalom: 4%
oszt. magyar aranyjáradék
101.25. Magyar koronajáradék 97.90. Osztrák hitelrészvény
218.75. Osztrák-magyar államvasut 146.50. Déli vasut 20.40.
Északnyugati vasut —.—. Elbavölgyi vasut —.—. Orosz bank-
jegy kárpénz —.—. Buschtiehradi —.—. Orosz bankjegy
216.25. (Ultimeo) Lombard —.—.

Páris, február 13. (Zárlat.) Osztrák-magyar állam-
vasut 739.—. 4%
oszt. aranyjáradék 103.60. Osztrák
Landerbank 485.—. 3%
oszt. francia járadék 102.30. Alpesi banya-
részvény —.—. Déli vasut —.—. 4%
oszt. magyar arany-
járadék 102.50. Párisi bankrészvény 1025.—. Olasz járadék

